

062700 TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

LÄHTÖTIEDOT

4.5.2021



Sisällysluettelo

1 Johdanto.....	3
1.1 Kaavarunkoalueen sijainti ja yhteydet	4
2 Lähtökohdat.....	6
2.1 Alueen historia	6
2.2 Kaupunkikuva ja rakenne	8
2.3 Asuminen ja väestö	16
2.4 Työ.....	24
2.5 Liikenne	33
2.6 Viheralueet ja hulevedet.....	40
2.7 Muut.....	49
2.7.1 Ympäristöhäiriöt	49
2.7.2 Yhdyskuntatekninen huolto	53
2.7.3 Maanomistus	55
2.7.4 Rakennettavuus	56
3 Suunnittelutilanne	56
3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	56
3.2 Seudulliset suunnitelmat	57
3.3 Kaupunkitasoiset kaavat, ohjelmat ja ohjeet.....	61

1 Johdanto

Kehäradan valmistuminen ja Tikkurilan kaavarunko 2015 siivittivät Tikkurilan alueen uuteen kasvuun. Edellisen kaavarungon myötä keskustan tiivistyminen on alkanut vauhdikkaasti. Kielotien eteläpää on kehittynyt tehokkaalla asuinkorttelilla, Tikkurilan kirkko on valmis ja kirkon korttelia rakennetaan parhaillaan, Kielotie 15:n tehokas asuin-, liike- ja palvelukortteli toteutuu lähivuosina, Silkkiä on kunnostettu ja täydennetty asumisella, Kukkakedon asuinkerrostalojen ullakolle on rakennettu lisäasuintilaa ja korttelia on täydennetty uusin rakennuksin, tässä muutama hanke mainittavaksi. Suuri osa Tikkurilan rakennuskannasta on korjausiässä ja sijaintiinsa nähden usein väljästi toteutettua, mikä mahdollistaa alueen uudistumisen purkavan uudistamisen kautta. Sen rinnalla tarkastellaan tonttikohtaista lisärakentamista, jossa vanha rakennus kunnostetaan ja sen vierelle rakennetaan uutta. Kaupunki tukee tiivistymistä, sillä se tukee täydennysrakentamista kestävästi jo rakennetun infrastruktuurin ääreen. Tiedustelut tonttien kehittämisestä ovat runsaita ja kiinnostusta tehostamiselle on. Tämä kaikki riippuu kuitenkin yksityisten maanomistajien tahtotilasta. Kiinnostus alueen kehittämiseen herätti tarpeen kaavarungon uudistamiselle jo viisi vuotta edellisen valmistumisesta. Tikkurilan kaavarunkotyö 2020 aloitettiin lähtötietojen kartoittamisella ja tiedoista koottiin tämä raportti.

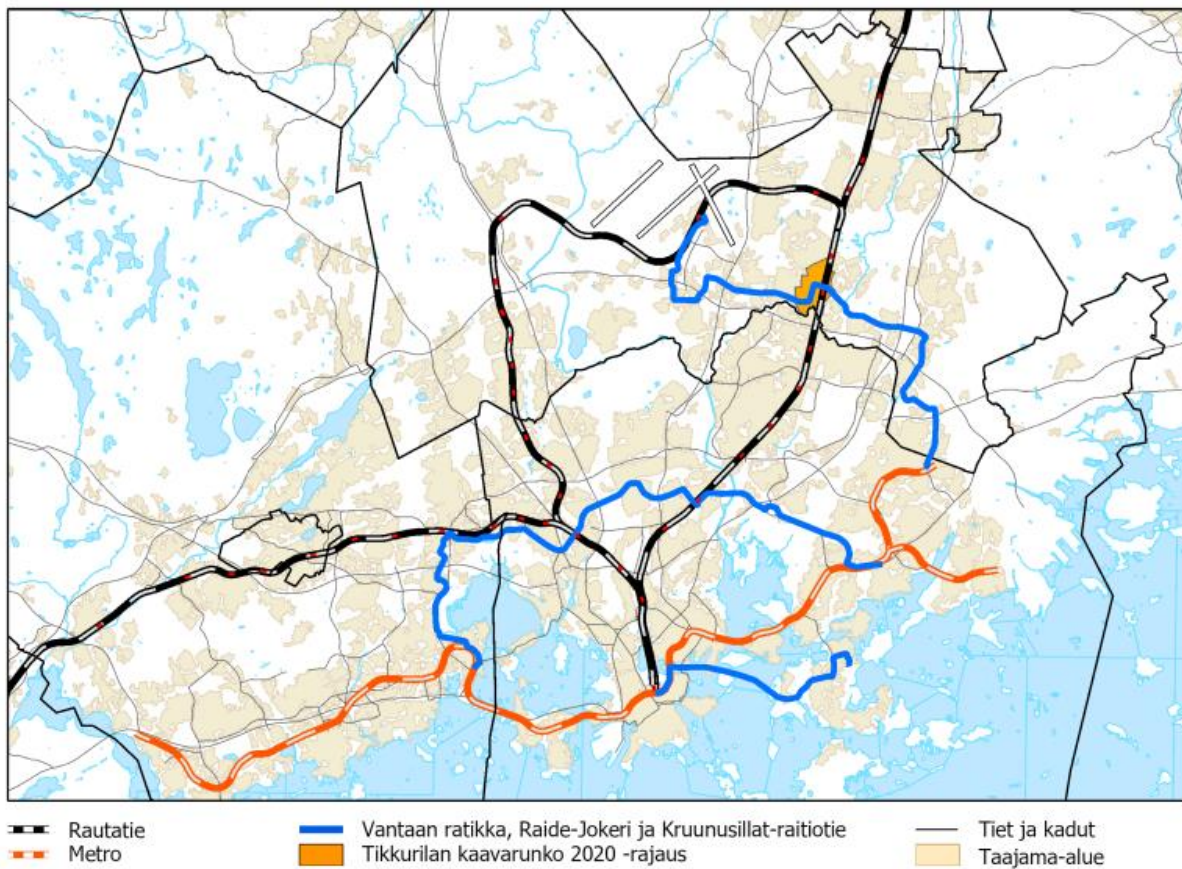
Nämä lähtötiedot muodostavat perustan Tikkurilan kaavarungon suunnitelmatyölle. Koska ollaan olemassa olevalla, jo rakennetulla alueella, on tärkeää tuntea sen historia ja lähtökohdat. Tikkurila on rakennettu jo muutamaan kertaan ja alueen uudistuminen sitä tiivistämällä jatkuu edelleen. Tavoitteena on tässä kohtaa historiaa rakentaa kaupunkia, joka säilyy mahdollisimman pitkään. Ilmastokriisin tuomat kiertotalouden ja kestävyuden tavoitteet tuovat uusia pyrkimyksiä suunnitteluun ja toteutukseen. Lähtötiedot muodostavat raamin suunnitelmasisällölle. Tuntemalla historian voi kehittää kaupunkia niin, että sen juuret säilyvät.

Tikkurilan kaavarunko 2020 -lähtötiedot on kaavarunkomateriaalin liite. Se sisältää johdannon lisäksi tiiviin historiaosuuden sekä lähtötiedot teemoittain: Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen, Työ, Liikenne, Viheralueet ja hulevedet sekä Muu-kappale mm. ympäristöhäiriöistä. Teemoittaisen lähtötieto-osan jälkeen on kerrattu aluetta koskeva suunnittelutilanne valtakunnallisista, seudullisista ja paikallisista suunnitelmista, ohjeista ja ohjelmista. Lähtötietoraportti toimii tietolähteenä suunnitelmaosalle ja piirtää samalla kuvan elinvoimaisesta kaupunkikeskustasta, jonka kehittäminen on tukevalla ja raikkaalla pohjalla.

1.1 Kaavarunkoalueen sijainti ja yhteydet

Kaavarunkoalue sijaitsee Tikkurilan keskustassa ja sisältää koko Tikkurilan kaupunginosan. Tämän lisäksi alueeseen kuuluu osia Jokiniemestä, Hiekkaharjusta, Viertolasta ja Kuninkaalasta.

Kaavarunkoalue sijoittuu Tikkurilan keskustaan, pääradan ja Kehäradan Tikkurilan aseman yhteyteen ja tulevaisuudessa alueen läpi kulkevan Vantaan ratikan vaikutusalueelle. Alue on keskistä Vantaata Helsingin pohjoisella rajalla. Osana seutua Tikkurila on pääradan, Kehäradan ja Kehä III:n varteen sijoittuva keskusta-alue. Tikkurila on Vantaan hallinnollinen keskus.



Tikkurilan kaavarungon tarkastelualue osana seutua, joka kehittyy kestävästi raideliikenteen yhteyteen. Mukana raiteista olemassa olevat junaradat, metro sekä Helsingin toteutusvaiheessa olevat Raide-Jokeri sekä Kruunusillat-raitiotie sekä suunnitteluvaiheessa oleva Vantaan ratikka. Esitettyjen yhteyksien lisäksi verkostoa täydentää Helsingin kantakaupungin raitiotieverkosto ja tulevaisuudessa nyt suunnittelupöydillä olevat seudun raideliikenneverkostoa täydentävät yhteydet.

Suunnittelualueetta rajaavat pohjoisessa Valkoisenlähteen tie, Hiekkaharjuntie, päärata, taas Valkoisenlähteentie, idässä Jokiniemenkatu, Keravanjoki, Kuninkaalantie ja Takojantie, Heurekan takana Vantaan ja Helsingin raja Kielotielle asti, jonka jälkeen Kaislaranta, Kaislatie, Ruokotie ja Ruokokuja, Keltamotie, Peltolantie, Kultarikontie, Lummetie ja Talvikkitie, jossa se yhtyy ensimmäisenä mainittuun Valkoisenlähteentiehen.

Tikkurilan kaavarunkoalue on erityisen hyvien liikenneyhteyksien äärellä. Pääradan asemana Tikkurila on perinteikäs, ja 2015 valmistui Kehärata, joka on vilkastuttanut asemaa entisestä. Tikkurilan asemalla on lisäksi bussiterminaali ja taksiyhteydet. Vantaan ratikkaa suunnitellaan ja se kulkee tulevaisuudessa aseman ratapihan alitse. Kävelyn ja pyöräilyn verkosto on tiheä.

Tikkurilan suuralue on väylien rajaama. Lännessä sitä rajaa Tuusulanväylä, idässä Lahdenväylä. Eteläiselle rajalla lähellä Tikkurilan ydinkeskustaa kulkee Kehä III. Alueelta on lyhyt yhteys lentokentälle, joka sijaitsee Aviapoliksen alueella Tikkurilan länsipuolella.



Kuvassa Tikkurilan kaupunginosat kaavarunkoalueella.

2 Lähtökohdat

2.1 Alueen historia

Vanhimmat merkinnät Helsingin pitäjästä ovat 1300-luvulta Ruotsin vallan ajalta. Nykyinen Tikkurilan alue kuului tuolloin Helsingin kirkkopitäjään. Alue oli merkittävä liikenteen ja kaupankäynnin solmukohta vesi- ja jääreittien sekä tieyhteyksiensä vuoksi. Tikkurila on saanut nimensäkin kaupankäynnin välineestä, kymmenen nahan nipusta, tikkurista. Nykyisten Keravanjoen ja Vantaanjoen lisäksi maantie Hämeenlinnaan ja Suuri Rantatie ristesivät alueella. Suuri Rantatie yhdisti Turku ja Viipuria, jotka ovat olleet merkittäviä hallinto- ja linnakeskuksia. Tie kulki kylästä toiseen ja kirkolta kirkolle. Vantaalla tärkeä rakennus reitin varrella on Helsingin pitäjän keskiaikainen kirkko, nykyinen Pyhän Laurin kirkko, joka sijaitsee nykyisen Tikkurilan suuralueella Helsingin pitäjän kirkonkylässä.

Tikkurilan kylä löytyy Ruotsin vallan aikaisesta 1700-luvun Kuninkaan kartastosta. Tällöin se sijaitsi nykyisen Viertolan alueella keskiaikaisen Osmankäämintien eteläpäässä Keravanjoen rannalla. Lähellä on Kuninkaantien-risteys. 1700-luvulla Kuninkaantie oli Pohjoismaiden merkittävin maantieyhteys, joka toimi postireittinä Bergenin, Oslon, Tukholman, Maarianhaminan, Turun, Viipurin ja Pietarin välillä ja yhdisti Ruotsin suurvallan läntiset ja itäiset osat. Nykyisen Tikkurilan kaupunginosan kohdalla Kuninkaan kartastosta löytyy Kuninkaantien osa-myly ja tietä seurailevaa asutusta muutaman kilometrin välein.

Seuraava vanha kartta Tikkurilan alueelta on 1800-luvun lopun Senaatin kartasto Suomen Suuriruhtinaskunnasta. Tässä vaiheessa Dickursby sijaitsi nykyisen Simonkylän alueella, Osmankäämintietä pohjoiseen. Suurin muutos sata vuotta aikaisempaan Kuninkaan kartastoon oli Helsingin-Hämeenlinnan rautatien valmistuminen vuonna 1862 ja Tikkurilan pysäkki, joka oli ainoa pysäkki Helsingin pitäjässä. Alkuperäinen asema on edelleen paikallaan ja Museoviraston rakennetun kulttuuriympäristön kohde, Suomen vanhin tiilinen asema. Rautatie toi Tikkurilaan lisää teollisuutta, kauppiaita ja asukkaita. Esimerkiksi 1860-luvulta alkanut vernissa- ja väritehtaiden historia jatkuu yhä Tikkurilan väritehtaan toimintana, mikä on tärkeä identiteettitekijä Tikkurilan alueella.

Helsingin pitäjästä tuli Helsingin maalaiskunta Suomen ensimmäisen kunnallislain johdosta 1865. Suomi itsenäistyi 1917 ja Tikkurila jatkoi teollistumistaan rautatien ja joen varrella olevan sijaintinsa ansiosta. Tikkurilan keskustan 1930-luvun rakennuksia ovat mm. Tikkurilan silkiksi kutsuttu tehdaskiinteistö Keravanjoen varressa sekä jokivarren pittoreskit Villa Söderbo ja Söderlingin eli Veinin mylly. Asutus oli aluksi pientaloasutusta ja rakennukset sijaitsivat peltopalstojen rinnalla. Kun maalaiskunnan keskuksena toiminut Malmi liitettiin osaksi Helsinkiä, tuli Tikkurilasta maalaiskunnan keskus vuonna 1946. Pientalojen rinnalle alkoi rakentua maalaiskunnan hallinnollisen keskustan julkisia rakennuksia, mm. nyt purettu kirkko 1950-luvulla ja kaupungintalo samalta vuosikymmeneltä. Myös asuinkerrostaloja rakennettiin ja 1950-luvun kerrostalorakentamista on edelleen jäljellä Tikkurilassa.

1900-luvulta dokumentoituja karttoja on jo enemmän kuin edellisiltä vuosisadoilta. Tikkurilan keskusta-alueen ja sen lähiympäristön kehitys vauhdittui vähitellen. Kiinnostavia alueita ovat olleet jokiranta ja asemanseutu. Alueen tehokkaampi rakentaminen alkoi erityisesti 1950-luvulta lähtien ja oli aktiivista nuorena kaupungissa erityisesti 1970–1980-luvuilla. Maalaiskunnan keskukselta tuli Vantaan kauppala muutamaksi vuodeksi 1972 ja Vantaan kaupunki vuonna 1974. Tyypillistä 1900-

luvun kehitykselle on ollut purkaminen ja uuden rakentaminen tilalle, mutta myös uusien alueiden rakentaminen entisille peltoalueille.

Kaupunkisuunnittelun näkökulmasta merkittävimpiä muutoksia 1950-luvun jälkeen ovat olleet uimahallin ja ammattikoulun rakentaminen 1960-luvulla, Kukkakedon kerrostaloalue 1960–70-luvun vaihteessa sekä Kielotien varren virastotalojen valmistuminen 1970-luvulla. 1980-luvulla oli toimistorakentaminen voimakkaampaa kuin asuinrakentaminen, ja muut kuin asumisen rakennukset ylittivät selvästi asuinrakentamisen määrän. Myös 1990-luvulla muun kuin asumisen rakentaminen oli aktiivisempaa, mutta suhteet muuttuivat 2000-luvulla.

1990–2000-luvuilla rakentaminen Tikkurilan alueella notkahti hetkellisesti taloudellisen tilanteen seurauksena. Tästä huolimatta erityisesti Jokiniemen kaupunginosa tiivistyi asuinrakentamisella. 2010-luku on ollut vilkasta asuinrakentamisen osalta, mihin vaikutti 2015 vuonna valmistunut Kehärata lentokenttäyhteyksineen ja tuolloin valmistunut Tikkurilan kaavarunko, joka mahdollisti aiempaa tehokkaamman rakentamisen. Vanhaa on purettu uuden asuinrakentamisen tieltä. Aseman yhteyteen on noussut uutta toimistorakentamista.

Tikkurilan maisemassa ja viherrakenteessa on näkyvissä historian kerroksia kivikaudesta lähtien. Jokiniemeen on perustettu muinaispuisto kivikautisen kylän paikkeille. Kuninkaalan kylä 1700–1900-luvun rakennuksineen, niittyineen ja kiviaitoineen tarjoaa elämyksellisen virkistysalueen. Jokimaisemassa näkyy hyvin eri aikakausien kerrostumia. Vehreät rantareitit yhdistävät vanhaa teollisuusympäristöä ja uudempaa rakennuskantaa, kuten Heureka-kivipuistoinen. 1900-luvun alkupuolen peltopalstat ovat muokanneet maisemaa ja julkiset viheralueet ovat jääneet kaupunkirakennetta tiivistettäessä melko pieniksi. Uudet keskustapuistot, kuten Kirjastopuisto ja Jokirannan Åviken puisto, kertovat viheralueiden arvostuksesta ja niiden kehittämisen tarpeesta tiivistyvässä kaupunkirakenteessa.

Tikkurilan liikenneyhteyksien kehitys värittää alueen historiaa. Kun vanhin alueen liikenneyhteyksistä oli Suuri Rantatie, joka kulki Tikkurilan kohdalla nykyisen Tikkurilantien linjaa, ja seuraava merkittävä muutos rautatie 1862, jatkui merkittävien yhteyksien kehitys 1960-luvulla, kun rakennettiin Kehä III. Sen jälkeen kehitys on ollut paikallisen verkon kehittämistä ja alueellista liikennettä välittävien katujen rakentamista. Valkoisenlähteentien jatke Tikkurilan keskustan pohjoisrajalla valmistui 2010 ja sen jatke itään Hakkilaan ja Lahdenväylän yli vanhalle Lahdentielle on suunniteltu. Seuraava merkittävä liikenteellinen muutos kaavarunkoalueella tulee olemaan Vantaan ratikka.

Entä miltä tulevaisuus näyttää? Vuonna 2020 Tikkurila on Suomen kolmanneksi vilkkaain rautatieasema. Tikkurilan keskusta on osa kansallisen ja seudullisen raideliikenteen verkostoa ja alueella on erinomaiset liikenneyhteydet. Asemakaavoitusta ohjaavat maakuntakaava ja yleiskaava edistävät alueen tiivistymistä edelleen. Vantaan ratikka ja päärata tuovat uudessa yleiskaavassa mukanaan kestävän kasvun vyöhykkeen, jonka vaikutuspiiriin kaavarunkoalue pääosin sijoittuu. Tikkurilan keskusta kasvaa kestävästi.^{1, 2, 3, 4, 5}

¹ Helsingin pitäjältä Vantaan kaupungiksi

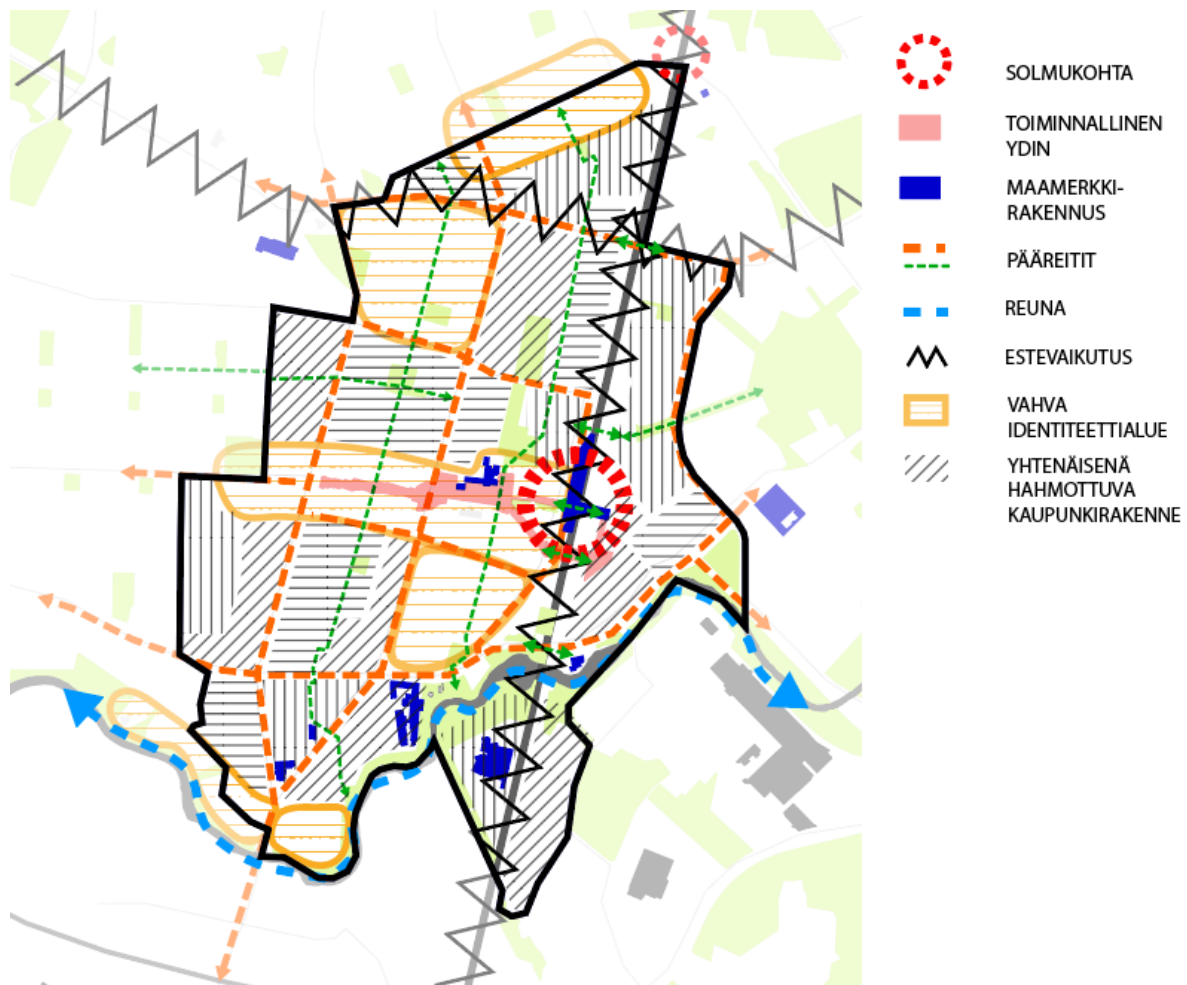
² <http://www.rky.fi/> Tikkurilan rautatieasema, Suuri Rantatie

³ Vampatin karttapalvelu, karttahavainnot, Vantaan kaupungin sisäinen karttapalvelu

⁴ Vantaa alueittain 2015, Vantaan kaupunki

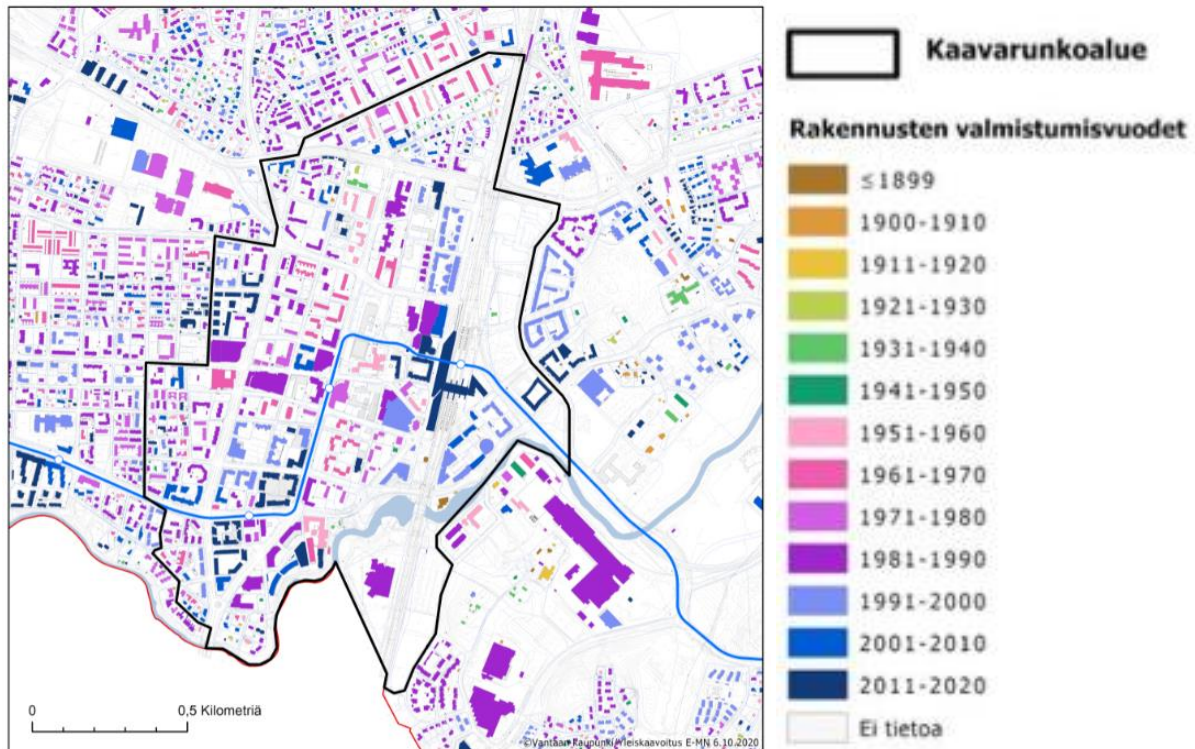
⁵ www.aluesarjat.fi

2.2 Kaupunkikuva ja rakenne



Kuva: Kaupunkirakenteen analyysi kaavarunkoalueesta

Kaupunkirakenteen analyysin kautta tarkasteltuna kaavarunkoalue on tilkkutäkki, joka muodostuu muutaman korttelin kokoisina hahmottuvista yhtenäisen kaupunkirakenteen alueista. Vahvoina identiteettialueina erottuvat Hiekkaharjuntien lamellitaloalue, maltillisen mittakaavan Oksanmäki, Kukkakedon tiilipintaiset asuinkorttelit, jokirannan pientalovaltainen alue sekä Tikkuraitin, Männistönpolun ja Asematien ympäristö, joka samalla muodostaa kaavarunkoalueen toiminnallisen ytimen. Ydin painottuu aseman länsipuolelle, mutta jatkuu asemakeskus Dixin ylikulun ja Asematien alikulun kautta myös radan itäpuolelle. Dixi on selkeä solmukohta. Pääreittejä ovat pohjois-eteläsuuntaiset Kielotie, Talvikkitie ja Jokiniemenkatu sekä itä-länsisuuntaiset Tikkurilantie, Unikkotie, Lummetie ja Valkoisenlähteentie. Kapeammille välikaduille sijoittuu virkistysreittien verkosto. Junarata on voimakas jakava elementti, lievempi estevaikutus on Valkoisenlähteentiellä. Keravanjoki muodostaa rajaavan reunan. Maamerkkirakennuksiksi on tunnistettu kaupungintalo, Dixi, Silkki, Vernissa, Heureka sekä Kielotien varren tornitalot. Kaavarunkoalueen ulkopuolisia, mutta alueelle näkyviä maamerkkirakennuksia ovat Tikkurilan uimahalli, keskusrikospoliisin rakennus Jokiniemessä ja 1960-luvun pistetalo Hiekkaharjussa radan itäpuolella.



Kuva: Rakennusten valmistumisvuodet, Vantaan yleiskaavoitus

Kaupunkirakenteen ajalliset kerrokset

Tikkurilan kaupunkikuvalle luonteenomaista on verrattain nuori rakennuskanta ja kerroksellisuus. Pääosa keskustan alueesta on rakentunut lyhyessä ajassa 1950-luvun jälkeen, etenkin 1970–80-luvuilla. Tikkurilassa on vahvasti näkyvissä rakennusten nopea kierto ja korvaaminen uusilla. Pääkaupunkiseudun läheisyys, Tikkurilan liikenteellinen asema ”Vantaan porttina” ja yhtenä Vantaan suurimmista keskuksista vaikuttavat koko keskustan yleisilmeeseen ja tuovat painetta uudistaa rakennuskantaa nykyisiä arkkitehtonisia ja kaupunkisuunnittelun ihanteita vastaavaksi.

Tikkurilan vanhin rakennus on 1862 valmistunut rautatieasema, joka on keskustan ainoa Museoviraston määrittämä valtakunnallisesti arvokas rakennetun ympäristön rakennuskohde (RKY). Suomen vanhimman tiilirakenteisen aseman on suunnitellut arkkitehti Carl Albert Edelfelt. Vanhempaa rakennuskantaa edustavat teollisuuden rakennukset, näyttävimpänä Tikkurilan Silkin 1930–1960-luvun rakennuskanta Keravanjoen varrella. Monessa vaiheessa rakentunut tehdaskokonaisuus on ollut aikansa merkittävä työnantaja ja tärkeä osa Tikkurilan identiteettiä. Varhaisinta teollisuusrakentamisen aikakautta edustaa Vernissatehdas jokirannassa. Teollisuusrakentaminen muodostaa yhtenäisen punatiilialueen Tikkurilan eteläosassa, jota jokirannan uudempi arkkitehtuuri jatkaa.

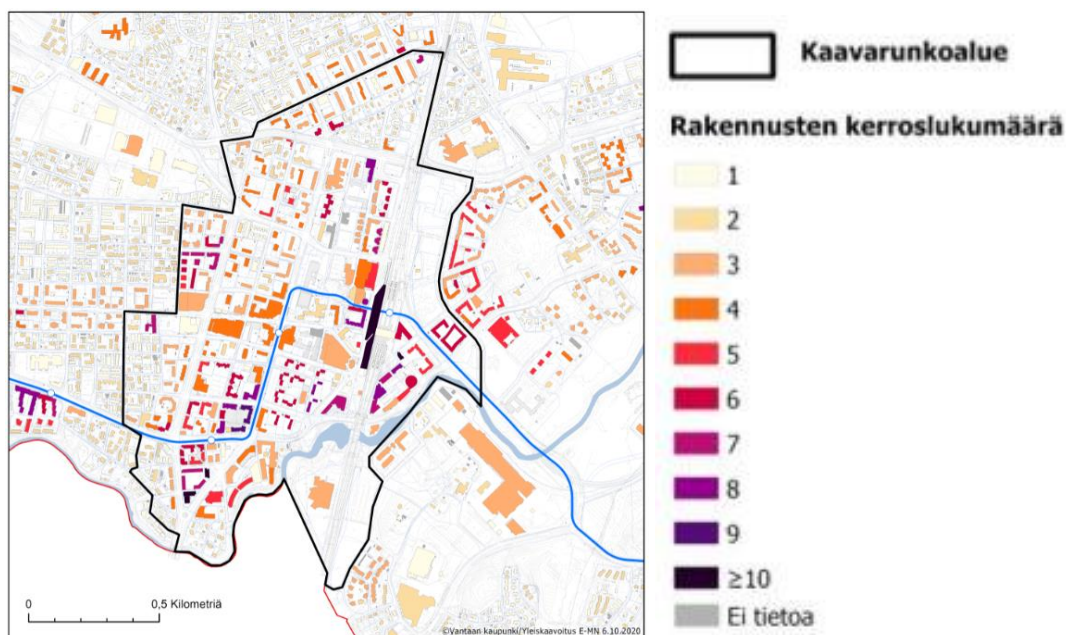
Tikkurilalle merkittävä ajallinen kerros on 1950-luvun kasvuvaihe, mm. kaupungintalo vuodelta 1955 ja keskustan pienkerrostalojen rakentaminen. Tikkurilasta tuli Helsingin maalaiskunnan uusi hallinnollinen keskus Malmin siirryttyä Helsingin kaupungille suuressa alueliitoksessa 1946. Keskusta-aseman myötä Tikkurila alkoi saada moderneja, kaupunkimaisia piirteitä, mm. virastorakennuksia ja kirkon.

Rakennuskannassa näkyy hyvin 1960–70-luvulla tapahtunut merkittävä väkimäärän kasvu. Vantaan kehittymisen kannalta muuttoliike pääkaupunkiseudulle oli olennainen tekijä. Elementtirakenteisia kerrostaloja nousi rakennusyhtiöiden toimesta eri puolille Vantaata. Uusiin keskuksiin valmistui

päiväkoteja, kouluja ja ostoskeskuksia. Vantaasta tuli kaupunki vuonna 1974 ja ajan rakennuskantaa edustaa laadukkaasti mm. Tikkurilan uimahalli vuodelta 1968. Tikkurilassa 1960–70-luvun rakennuskanta on osin jo häviämässä. Aikakauden tyylilliset ihanteet eivät sovi nykyisiin tehokkaan ja toiminnoiltaan sekoittuneen kaupunkirakenteen tavoitteisiin. Ajanjakso on kuitenkin erittäin merkittävä Tikkurilan rakennetun ympäristön vaiheissa.

Tikkurilan keskustassa on nähtävissä 1980–90-lukujen postmoderni arkkitehtuuri ja sille tyypilliset materiaalit; kellertävä tiili, klinkkerilaatat ja vaaleat värisävyt. 1980-luvulla tapahtunut kulutuskulttuurin kasvu näkyy kauppakeskusten rakentamisessa sekä muissa mittavissa hankkeissa. Postmodernille arkkitehtuurille tyypillinen materiaalien ja yksityiskohtien runsaus, viitteet historiallisiin aiheisiin, metallin, lasin ja uusien pintamateriaalien käyttö näkyvät erityisesti Tikkurilan kauppakeskuksessa ja sen valoisassa galleriakäytävässä. Tikkurilan 1980-luvun helmiin kuuluu pääkirjasto (1984), joka on saanut hiljattain ympärilleen arvoisensa avaran Kirjastonpuiston, sekä joen etelärannalla oleva tiedekeskus Heureka (1988) ja Heurekansilta. Myös aikanaan miljöörakentamisen palkinnon saanut Tikkuraitti kaarilamppuineen on osa Tikkurilan katukuvaa.

Tikkurilan uudemman arkkitehtuurin osalta kehityksen kohteena on ollut jokirannan rakentaminen ja uusien rakennusten sovittaminen herkkään ympäristöön sekä liikenteellisesti keskeisen asemanseudun kehitys. Myös uusia viheralueita, puistoja ja jalankulkuväyliä on rakennettu.



Kuva: Rakennusten kerroslukumäärä, Vantaan yleiskaavoitus

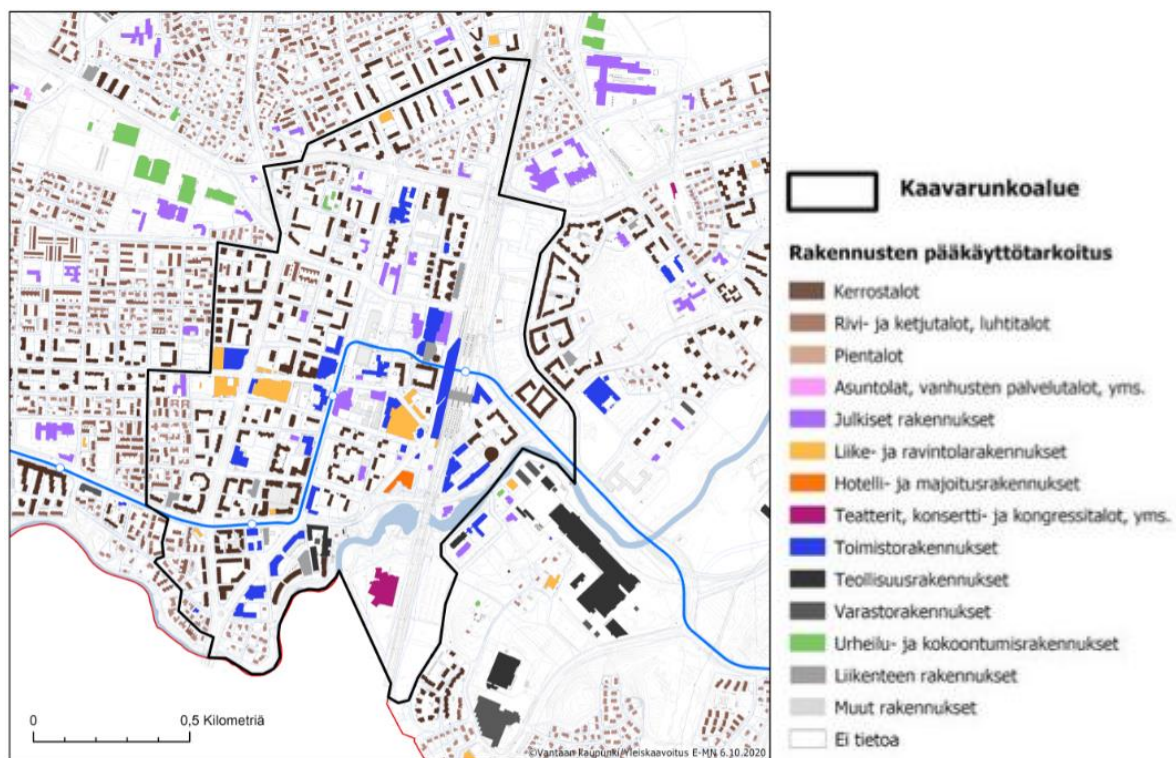
Korttelirakenne ja rakennusten kerrosluku

Tikkurila on rakentunut tasaiselle savikolle, jolla kaupungin siluetti muodostuu ainoastaan rakentamisesta. Maisemaa hallitseva rakennus on kookas ja muodoltaan voimakas Dixin asemakeskus. Myös Kielotien eteläosassa sijaitsevat asuintornit toimivat maamerkkeinä. Kaavarunkoalueen laidoilla jokirannassa, Viertolan rajalla sekä Hiekkaharjussa Suopursuntien ympäristössä on pientalovaltaisia alueita, joiden rakennuskanta on iältään ja materiaaleiltaan vaihtelevaa, mutta pieni mittakaava toimii yhdistävänä tekijänä.

Kerrostalokortteleissa sekä rakennusten kerrosluku että runkosyvyys on kasvanut rakennusajankohdan myötä. 1950- ja 1960-lukujen rakennukset ovat pistetaloja tai kapearunkoisia lamellitaloja, joiden tyypillinen korkeus on 3–5 kerrosta. Kielotie 38–44 yhtenäisen

korttelikokonaisuuden suojelukaava on juuri vahvistunut. Pääosin 1970-luvulla rakentuneissa Kukkakedon kortteleissa kerrosluku on kuusi, korttelit ovat puoliavoimia ja pysäköintipaikat muodostavat laajoja kenttiä maantasoon. Vuosituhannen vaihteen jälkeen Talvikkitien ja etenkin Kielotien varsi on tiivistynyt uudella asuntorakentamisella, jolle tyypillistä on tehokas umpikortteli, noin 8 kerroksen korkeus ja pysäköinti kansipihan alla.

Tikkuraitin ympäristön liike- ja toimistokortteleiden korkeus on valtaosin 4 kerrosta. Tikkurilan erityispiirteensä on pienimittakaavainen ydin Vantaan kaupungintalon ja uuden torin ympäristössä. Rakenteilla oleva kirkon kortteli tulee täydentämään tätä keskeistä kaupunkitilaa.



Kuva: Rakennusten pääkäyttötarkoitus, Vantaan yleiskaavoitus

Toiminnallinen sekoittuminen

Tikkurilan rakennuskannasta lähes puolet on asumista, puolet muuta kuten työpaikkarakentamista. Kaavarunkoalueen toiminnallinen sekoittuminen on voimakkainta aseman ympäristössä. Toimistorakennusten keskittymiä on asemanseudun lisäksi Kielotien varressa. Liike- ja ravintolarakennusten painopiste on asemalta Tikkuraitille jatkuvalla kävelypainotteisella alueella. Jokirannan puistovyöhykkeellä on kulttuurin helminauha: Silkki, Söderlingin huvila, Veininmylly, Heureka ja Vernissa.

Liitekartassa on ainoastaan rakennusten pääkäyttötarkoitus, eikä esim. maantasokerroksen käyttötarkoitusta ole erikseen merkitty näkyviin. Iso osa Tikkurilan vilkkaudesta ja monipuolisuudesta perustuu asuinkortteleiden aktiivisiin kivijalkakerroksiin, joissa on liike- ja palvelutiloja.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Valtakunnallisesti arvokkaat rakennetun ympäristön kohteet RKY

Tikkurilan asema on yksi Vantaan valtakunnallisesti arvokkaista rakennetun kulttuuriympäristön kohteista. Tikkurilan rautatieaseman punatiilinen uusrenessanssirakennus edustaa maamme varhaisinta, ennen tyyppipiirustuksia syntynyttä asema-arkkitehtuuria. Se kuuluu Helsinki – Hämeenlinna -radan alkuperäisten asemarakennusten joukkoon. Asemarakennus on rautateiden ensimmäisen rakennussuunnittelijan, arkkitehti C.A. Edelfeltin käsialaa vuodelta 1861 ja suunnittelijansa ainoa säilynyt tiilinen asema. Kolmikerroksinen asemarakennus oli valmistuessaan mittakaavaltaan valtava harvaan asutussa ja pienimittakaavaisessa maaseutuympäristössä. Asema sijaitsee rautatien, historiallisen Suuren Rantatien linjan ja Keravanjoen risteyskohdassa. Asemarakennuksessa toimii nykyisin Vantaan kaupunginmuseo.

Suuri Rantatie on Hämeen Härkätien ohella Suomen tärkein historiallinen maantielinjaus. Keskiaikainen tie on yhdistänyt Turkua ja Viipuria, ja suuri osa reitistä on edelleen käytössä. Yleiskaavan (2020) mukaan tien linjaus säilytetään tai palautetaan kävelen, pyöräillen tai ratsain kuljettavaksi aina kun mahdollista. Siellä, missä linjaus on katkennut, suunnitellaan tieosuuksia yhdistäviä kulkuväyliä. Jatkosuunnittelussa on tutkittava tien linjauksen ja sitä rajaavien historialliseen tiemiljööseen liittyvien rakennusten ja rakenteiden sekä miljöössä merkittävän kulttuurikasvillisuuden säilyttäminen. Uusi rakentaminen tai ympäristörakentaminen liitetään tieympäristöön sen kulttuurihistoriallisia ominaispiirteitä korostaen. Tiestä löytyvät tierauniorakenteet ovat muinaismuistolain suojaamia. Kaavarunkoalueella Suuren Rantatien reitti kulkee itä-länsisuuntaisesti Tikkurilantiellä ja sijoittuu voimakkaasti kehittyvälle kestävä kasvun vyöhykkeelle. Tikkurilan suuralueella historiallinen tiemiljöö on parhaiten säilynyt osana Helsingin Pitäjän Kirkonkylän RKY-aluetta, joka sijaitsee muutaman kilometrin kaavarunkoalueelta länteen.

Kaavarunkoalueen itäpuolinen **Jokiniemen koelaitoksen alue** on edustava esimerkki valtiovallan perustamasta maatalouden edistämiseksi rakennetusta tutkimus- ja koelaitoksesta. Usealta vuosikymmeneltä periytyvä rakennettu ympäristö on kulttuuri- ja rakennushistoriallisesti arvokas kokonaisuus. Rakennuskannan vanhin kerros muodostuu 1900-luvun alussa rakennetuista jugendhenkisistä laboratoriorakennuksista ja samanikäisistä punatiilisistä karjatalousrakennuksista. Alueen nuoremmat rakennukset ovat 1920–1960-luvuilla rakennettuja laitosrakennuksia sekä henkilökunnan asuinrakennuksia.

Tikkurilan kulttuurimaisema

Tikkurilan kulttuurimaiseman maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön on rajattu Keravanjoen maisemaan keskeisesti liittyvät Kuninkaalan kylä, Tikkurilan rautatieasema, Tikkurilan värитеhtaat ja tekstiilitehtaat sekä Jokiniemen koelaitoksen alue rakennuksineen ja viljelysmaineen.⁶

Tikkurilan suojellut rakennukset ja rakennusperinnön arvokohteet / lähtötilanne

Taulukko on kooste kaavarunkotyön lähtötilanteesta, ja siihen on kerätty kaavarunkoalueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat (R1 ja R2 arvotetut) rakennetun ympäristön kohteet.

Osana kaavarunkotyötä on lisäksi tehty alueinventointi Tikkurilan vuosina 1960–2000 aikana valmistuneesta rakennuskannasta, ja selvityksen tulosten pohjalta on arvotettu Tikkurilan kaavarunkoalueen uudemman rakennuskannan arvokohteet. Uusilla kohteilla täydennetty listaus on

⁶ Missä maat on mainioimmat, Uudenmaan kulttuuriympäristöt, Uudenmaanliitto E 114 - 2012

kaavarungon suunnitelmaosassa. Kohteiden mahdollinen suojelu tullaan ratkaisemaan asemakaavamuutosten yhteydessä.

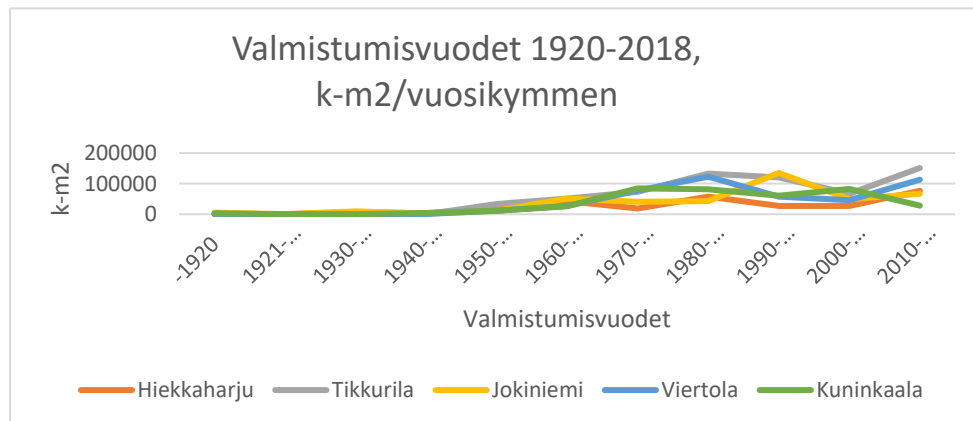
Sekä lähtötilanne että tuoreen alueinventoinnin tulokset on esitelty tarkemmin Vantaan kaupunginmuseon raportissa ”Tikkurilan kaavarunkoalueen modernin rakennuskannan inventointi 2020”, joka on kaavarungon lautakuntamateriaalin liitteenä.

	kohde	osoite	rakennusvuosi	arvotus	suojelutilanne
1	Vantaan kaupunginmuseo, ent. Tikkurilan asema	Hertaksentie 1	1862	R1	suojeltu asemakaavalla
2	Tikkurilan vanha rautatiesilta		1860-luku	R2	
3	Orvokkitien päiväkot, ent. Fagerströmin huvila	Orvokkitie 16	1908	R1	suojeltu asemakaavalla
4	Tikkurilankosken pato	Tikkurilankoski	1912–13	R1	
5	Vernissatehdas	Tikkurilantie 36	1912–13	R1	suojeltu asemakaavalla
6	Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu	Orvokkitie 15	1926	R1	suojeltu asemakaavalla
7	Söderlingin mylly	Tikkurilantie 42	1935	R1	suojeltu asemakaavalla
8	Villa Grönberg	Jokiniemenkatu 9	1936	R1	suojeltu asemakaavalla
9	Vernissatehtaan palokunnan palokalustovaja	Tikkurilantie 36	1936	R2	suojeltu asemakaavalla
10	Villa Söderbo	Tikkurilantie 42	1939	R2	suojeltu asemakaavalla
11	Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu	Orvokkitie 15	1939	R2	suojeltu asemakaavalla
12	Saarelan talo, Villa Girsén	Virnakuja 5	1939	R2	suojeltu asemakaavalla
13	Entinen paloasema	Palokunnanmäki 1	1939	R2	suojeltu asemakaavalla
14	A-talo, Silkkitehdas	Silkkitehtaantie 5	1934–1964	R1	suojeltu asemakaavalla
15	Nuorisotalo Tonttula, ent. Tikkurilan apteekki	Ratatie 2	1950	R2	
16	B-talo, Kutomo, Silkkitehdas	Tikkurilantie 44	1951–1954	R1	suojeltu asemakaavalla
17	Lämpökeskus, Silkkitehdas	Tikkurilantie 44	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
18	Aravatulo	Kielotie 42	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
19	Tikkurilan neuvola	Kielotie 40	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
20	Vernissatehtaan polttouunin piippu	Tikkurilantie 36	1955	R2	suojeltu asemakaavalla

21	Asematie 1, asuinkerrostalo	Asematie 1	1956	R1	
22	Kassantalo	Asematie 1	1956	R1	
23	As Oy Lohenpyrstö, rak. 18436	Orvokkitie 13	1956	R1	suojeltu asemakaavalla
24	As Oy Lohenpyrstö, rak. 37060	Orvokkitie 13	1956	R1	suojeltu asemakaavalla
25	As Oy Kultapyrstö, rak. 37061	Kielotie 38	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
26	As Oy Kultapyrstö, rak. 37062	Kielotie 38	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
27	Kaupungintalo	Asematie 7	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
28	Galleria K, ent. Pessi	Asematie 7	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
29	As Oy Säästöpyrstö	Kielotie 44	1959	R1	suojeltu asemakaavalla
30	Tikkurilan opistotalo, ent. Keskuspuiston yläaste	Lummetie 5	1964–65	R2	
31	Tikkurilan opistotalo, muuntamo	Lummetie 5	1960-l	R2	purettu 2020
32	Raha-asema	Asematie 2	1979	R2	
33	Tikkurilan kirjasto	Lummetie 4	1984	R2	
34	Vantaan oikeus- ja poliisitalo	Kielotie 21	1988	R2	
35	Tiedekeskus Heureka	Tiedepuisto 1	1988	R2	
36	Heurekansilta	Tiedepuisto 1	1988	R2	

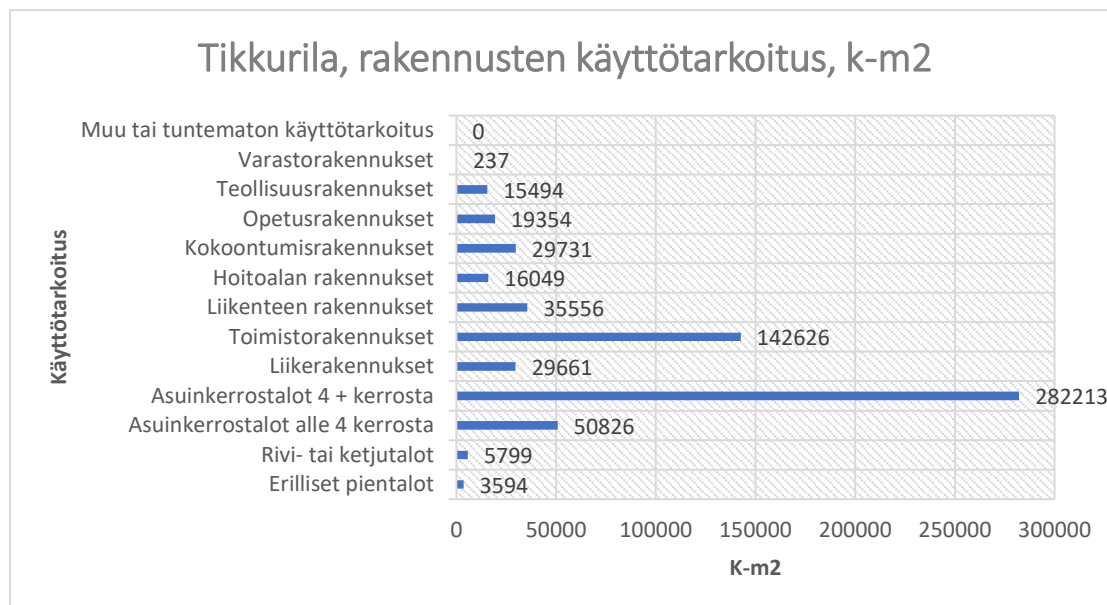
Alueen rakentuminen

Tikkurilan, Hiekkaharjun, Jokiniemen, Viertolan ja Kuninkaalan kaupunginosien rakentuminen entistä vahvemmin on alkanut 1950-luvulla ja ollut erityisen voimakasta 1960–1970-luvulta lähtien. Viimeisen kymmenen vuoden aikana kaikki kaupunginosat lukuun ottamatta Kuninkaala, ovat kasvaneet 1990–2000-lukujen notkahdusten jälkeen. 1990-luvun poikkeus on Jokiniemi, jolloin alueelle on taantumasta huolimatta rakennettu uutta. Tikkurilalle ominaista on ollut purkava uudistaminen ja moni rakennus korvaa paikalla aikaisemmin ollutta pientaloa tai vähemmän tehokasta kerrostaloa.^{7,8}



Kuva: Kaavarunkoalueen kaupunginosien rakennusten valmistumisvuodet -1920–2018

Kuva: Rakennusten käyttötarkoitus 31.12.2018, k-m², Tikkurilan kaupunginosa



Rakennusten käyttötarkoitus

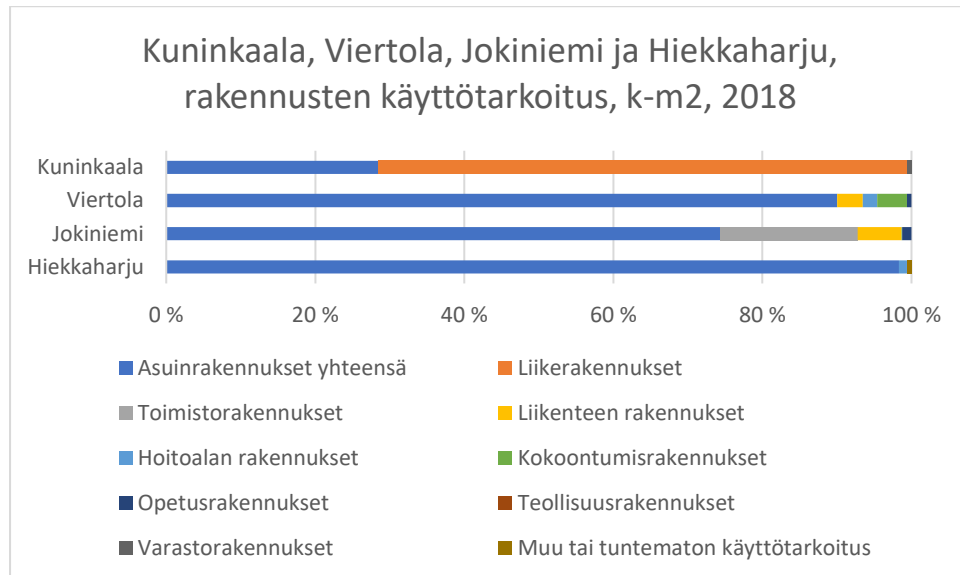
Tikkurila on rakennusten käyttötarkoitukseltaan sekoittunut alue. 54 % rakennusala on asuinrakennuksia, 46 % muita rakennuksia. Suurin osa tästä muusta on toimistoja. Sen jälkeen yleisimpiä ovat liikenteen rakennukset, kokoontumislakennukset ja liikerakennukset.

⁷ www.aluesarjat.fi

⁸ vampatti.vantaa.fi, Vantaan kaupungin sisäinen karttapalvelu

Kaavarunkoalueelle osin sijoittuvat Viertola, Jokiniemi ja Hiekkaharju ovat vahvasti asuinalueita. Jokiniemessä on jonkin verran toimistorakentamista. Kuninkaalassa merkittävä osa kerrosalasta sijoittuu liikerakennuksiin.⁹

Kuva: Rakennusten käyttötarkoitus 31.12.2018, k-m2, Kuninkaala, Viertola, Jokiniemi ja Hiekkaharju



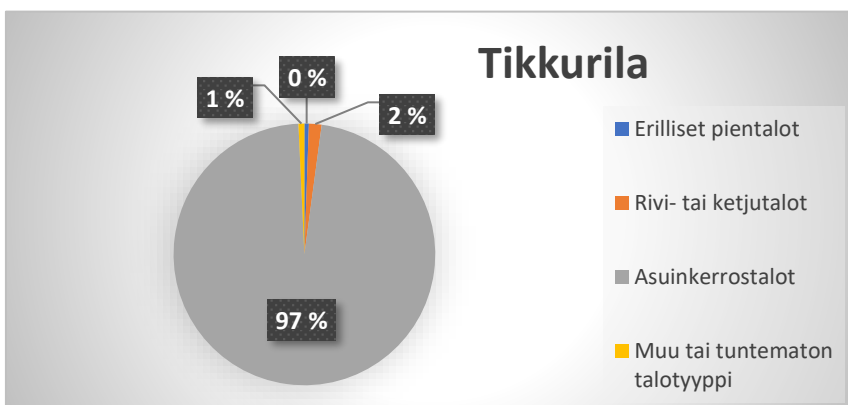
2.3 Asuminen ja väestö

Asuminen

Talotyyppit

Tikkurilan kaupunginosa on kerrostalovaltainen, sillä 97 % sen asunnoista on kerrostaloissa. Koko Vantaalla kerrostaloasuntoja asuntokannasta on 65 %. Kun erillispientaloja koko Vantaan asunnoista on 23 %, Tikkurilan kaupunginosassa luku on lähes 0 %. Rivi- ja ketjutaloja Vantaan asuntokannasta on 12 %, Tikkurilan kaupunginosassa 2 %.

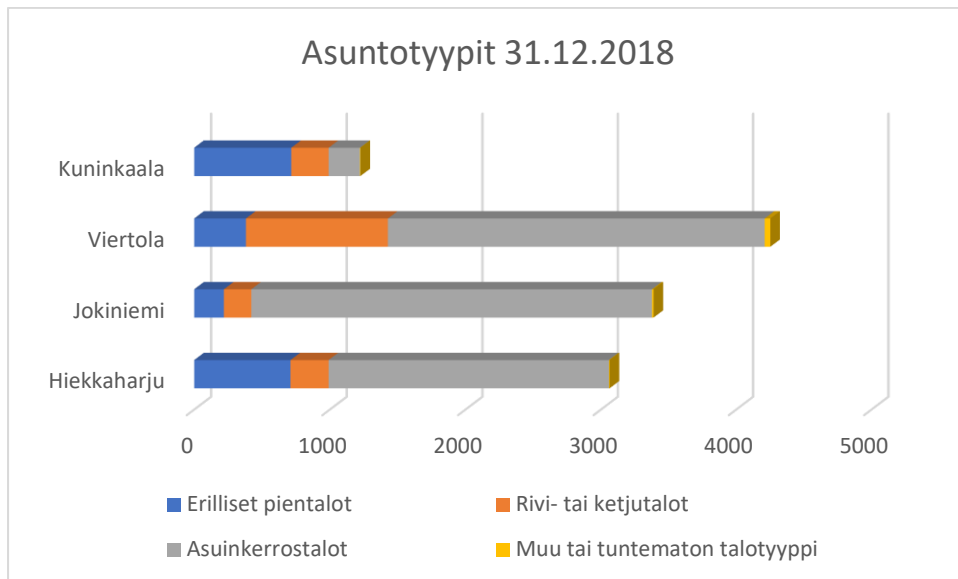
Viertolan ja Hiekkaharjun kaupunginosien asunnoista mainittava osa on pientaloissa, mutta tästä huolimatta niidenkin kerrosalasta suurin osa on kerrostaloissa. Jokiniemen asunnot sijaitsevat pääosin kerrostaloissa, mutta tälläkin alueella on jonkin verran pientaloasutusta. Poikkeuksen ympäröivissä kaupunginosissa tekee Kuninkaala, jossa suurin osa asunnoista on pientaloissa.¹⁰



Kuva: Tikkurilan kaupunginosan asunnot talotyypeittäin 2018

⁹ www.aluesarjat.fi

¹⁰ www.aluesarjat.fi

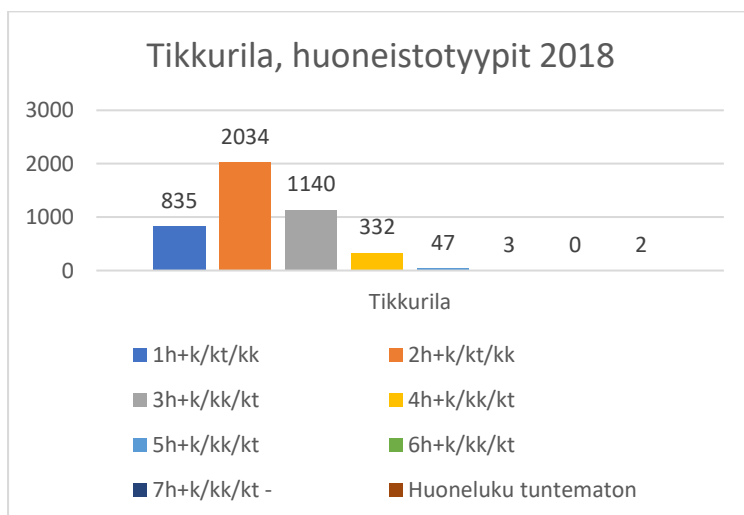


Kuva: Kuninkaalan, Viertolan, Jokiniemen ja Hiekkaharjun asunnot talotyypeittäin 2018

Huoneistotyyppijakauma

Tikkurilan kaupunginosan asunnot ovat kaksioita, kolmioita ja yksiöitä: Kaksioita on asunnoista 46 %, kolmioita 26 % ja yksiöitä 19 %. Neliöitä on vielä jonkin verran, mutta sitä suurempia asuntoja vain muutama. Tikkurilan asuntotuotanto on vuosien 2008–2018 välisellä ajanjaksolla ollut puhtaasti kerrostalorakentamista. Tänä aikana on valmistunut yhteensä 1369 asuntoa, joista 4 on ollut ”muissa erillispientaloissa”, kaikki muut kerrostaloasuntoja. Tilastojen perusteella alueelta puuttuu suuria asuntoja ja viimeaikaisessa asukasvuorovaikutuksessa saatujen tietojen perusteella suuria asuntoja toivottaisiin alueelle.

Viertolassa, Jokiniemessä ja Hiekkaharjussa kaksiot ja kolmiot ovat yleisimpiä, Kuninkaalassa taas kolmiot ja neliöt.¹¹



Kuva: Tikkurilan huoneistotyyppit 31.12.2018

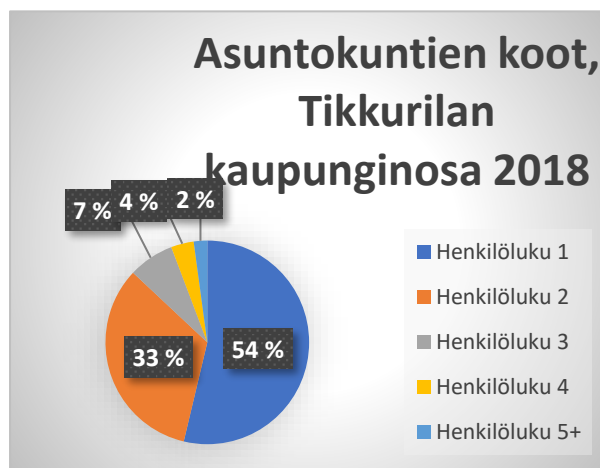
¹¹ www.aluesarjat.fi



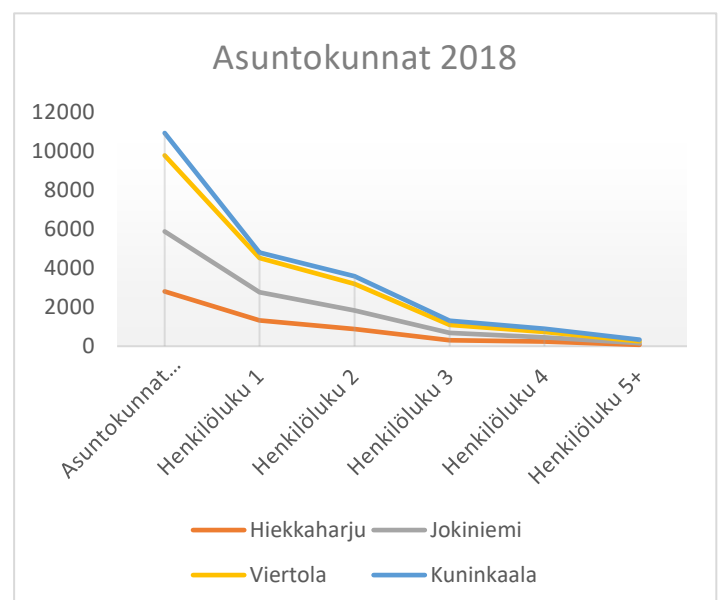
Kuva: Kuninkaalan, Viertolan, Jokiniemen ja Hiekkaharjun huoneistotyypit 31.12.2018

Asuntokunnat

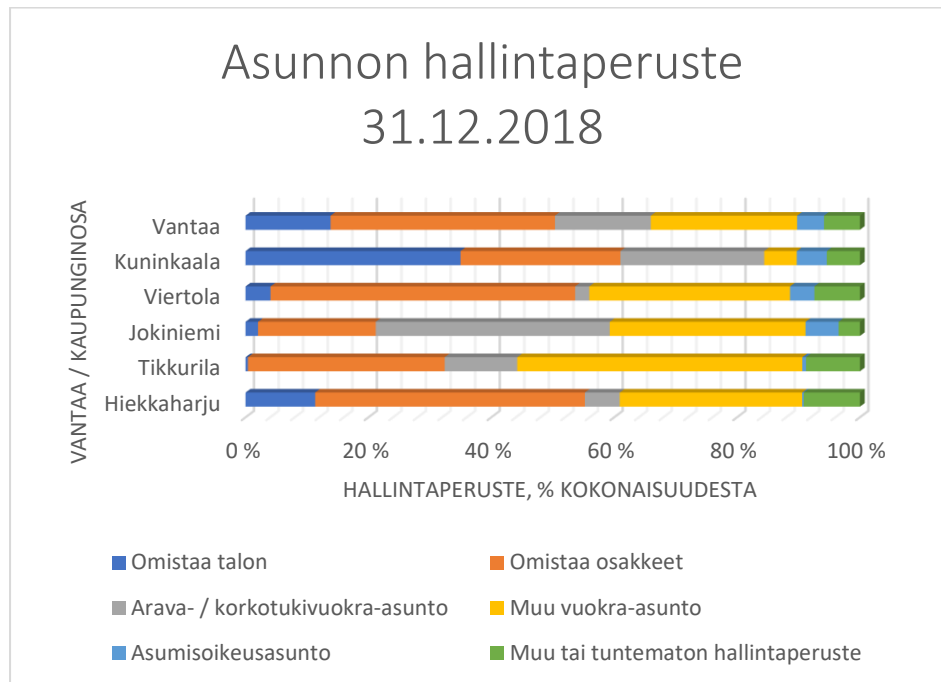
Tikkurilan kaupunginosan asuntokunnista 54 %:lla henkilöluku on yksi. Kaksin asuvien asuntokuntia on 33 % ja kolmen tai sitä enemmän henkilön asuntokuntia on 13 %. Mitä suurempi asuntokunnan koko on, sitä vähemmän niitä esiintyy. Sama ilmiö on kaavarunkoalueelle osin sijoittuvissa kaupunginosissa.¹²



Kuvat: Kaavarunkoalueen kaupunginosien asuntokunnat 2018



¹² www.aluesarjat.fi

Hallintamuodot*Kuva: Asuntojen hallintaperusteet 31.12.2018*

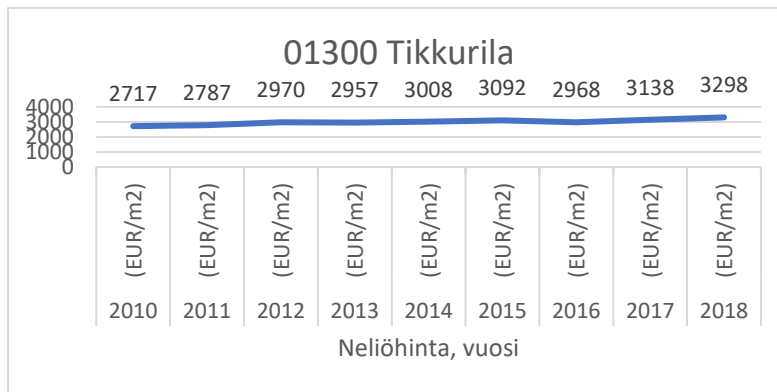
Tikkurilan kaupunginosan asuntojen hallintaperuste on useimmiten vuokra-asunto. 58 % asunnoista on arava-, korkotuki- tai muita vuokra-asuntoja. 32 % asunnoista on yksityisomisteisia osakkeita. 9 % on luokassa muu tai tuntematon. 1 % tai alle asunnoista ovat yksityisomisteisiä pientaloja tai asumisoikeusasuntoja.

Taulukosta näkyvät vastaavat tiedot myös Hiekkaharjusta, Viertolasta, Jokiniemestä ja Kuninkaalasta. Koko Vantaa on mukana vertailun vuoksi. Tikkurilassa on koko Vantaata vähemmän omistusasumista ja enemmän vuokra-asumista.¹³

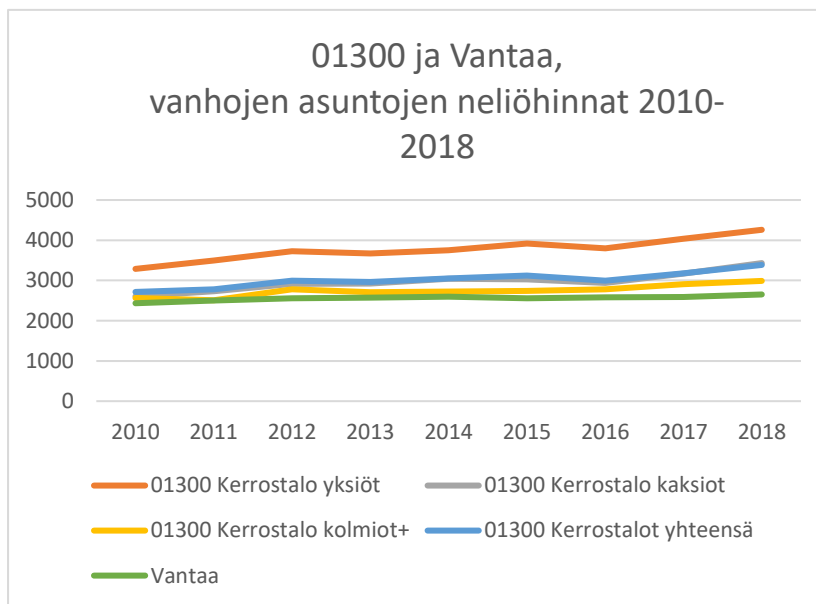
Hintatietoja

Tilastokeskuksen palvelusta on mahdollista löytää Tikkurilan 01300 postinumeroalueen vanhojen asuntojen kauppohen neliöhintoja viimeisen kymmenen vuoden ajalta. Taulukosta näkee, että hintakehitys on tällä ajanjaksolla rauhallisesti laskeva ja nouseva. Vanhojen asuntojen keskihinta neliöltä on ollut 3298 EUR/m² vuonna 2018. Yksiöt ovat olleet kalleimpia, postinumeroalueen keskiarvo niiden neliöhinnalle on 4259 EUR/m² vuonna 2018.¹⁴

¹³ www.aluesarjat.fi¹⁴ Tilastokeskus/PxWeb-tietokannat



Taulukko: Vanhojen asuntojen keskineliöhinta 01300 postinumeroalueella



Taulukko: Vanhojen asuntojen keskineliöhinta 01300 postinumeroalueella

Vantaan kaupungin Tilastokatsaus 3:2018, "Asuntojen hinnat ja vuokrat Vantaalla 2017" mukaan Vantaan kalleimmat kerrostaloneliöt sijaitsivat Tikkurilassa ja Aviapoliksessa. Pidemmällä aikavälillä kerrostaloasuntojen hinnat ovat nousseet eniten juuri Tikkurilassa. Todennäköisesti alueen vilkas rakentaminen ja uudisrakentamisen korkea hinta nostavat vähitellen myös vanhan asuntokannan hintoja. Kun koko Vantaalla vanhojen kerrostaloasuntojen keskineliöhinnat vuonna 2017 olivat yksiöillä 3369 EUR/m², kaksioilla 2628 EUR/m² ja kolmioilla ja sitä suuremmilla 2330 EUR/m², olivat vastaavat hinnat Tikkurilan suuralueella 4071 EUR/m², 3190 EUR/m² ja 2721 EUR/m².¹⁵

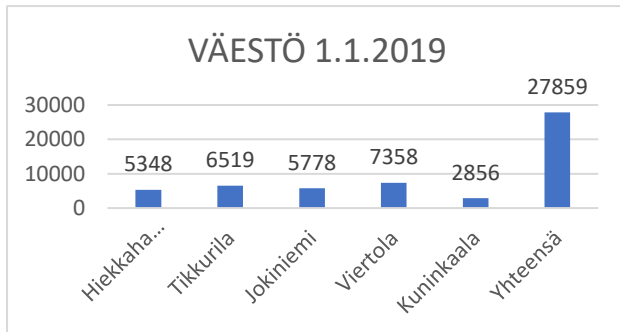
Väestö

Väestömäärän kehitys

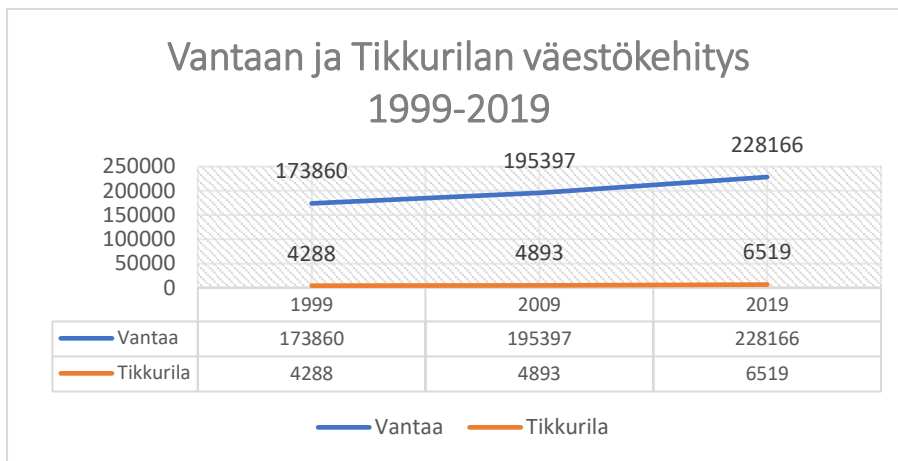
Tikkurilan kaupunginosan asukasmäärä vuoden 2019 alussa oli 6519, mikä on noin 3 % Vantaan asukasmäärästä. Kaupunginosan väestötiheys oli siten 6519 hlöä/km². 31.12.2019 ennakkotietojen mukaan koko Vantaan asukasluku oli 233 560, jolloin koko kaupungin asukastiheys sen maapinta-alalla oli 980 hlöä/km².

¹⁵ Tilastokatsaus 3:2018, Asuntojen hinnat ja vuokrat Vantaalla 2017

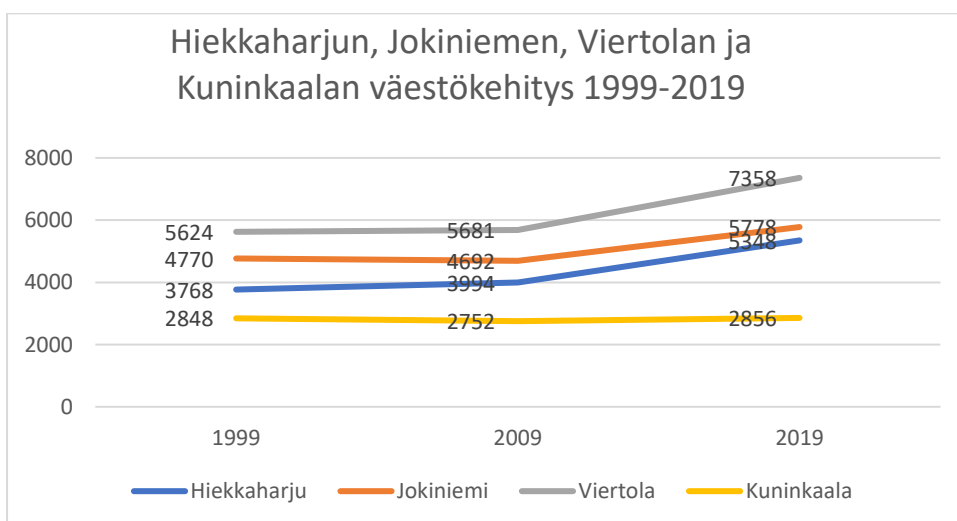
Vantaa kasvoi Suomen kunnista määrällisesti eniten vuonna 2018. Väestönkasvusta 52 % oli kotimaan muuttoliikettä, 29 % maahanmuuttoperäistä ja 19 % syntyvyyden suuremmasta luvusta verrattuna kuolleisuuteen. Vieraskielisten muuttoliikkeestä 52 % tuli kotimaan sisältä ja 48 % ulkomailta. Suuralueista määrällisesti eniten asukkaista vuonna 2018 sai Tikkurila (1285 asukasta).¹⁶



Kuva: Väestömäärät kaavarunkoalueen kaupunginosissa 1.1.2019¹⁷



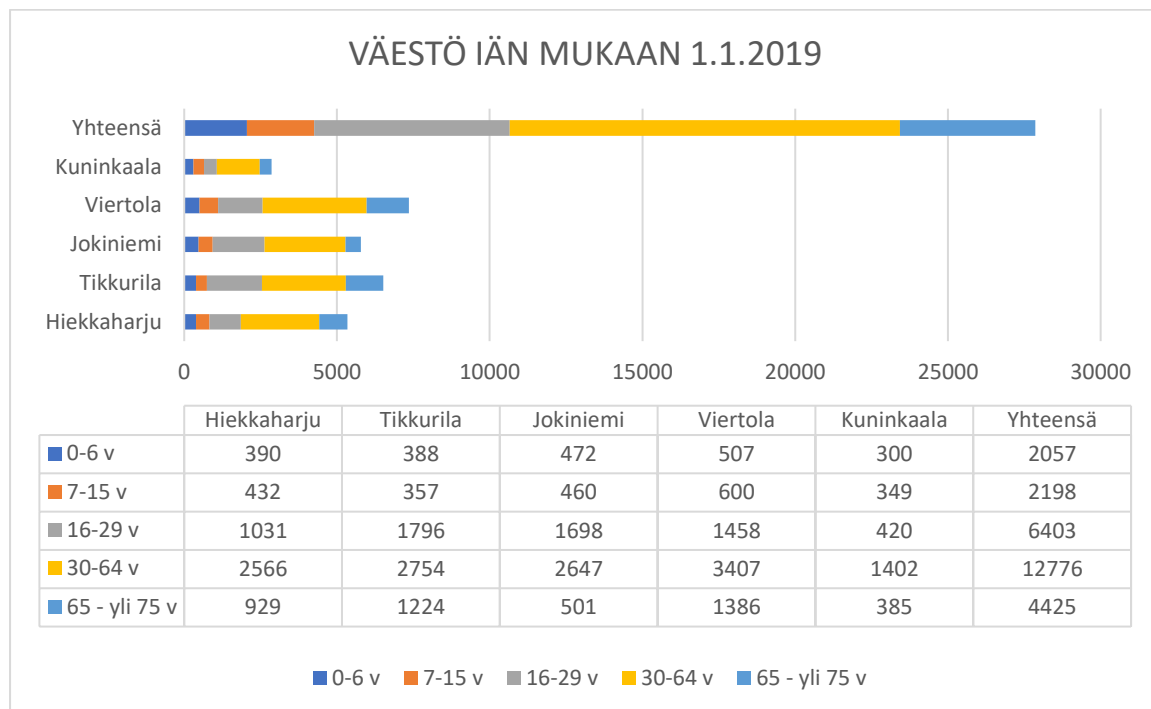
Kuvat yllä ja alla: Väestökehitys 1999–2019 Vantaalla ja Tikkurilan kaupunginosassa¹⁸



¹⁶ https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/tietoa_vantaasta/tilastot_ja_tutkimukset/vaesto_ja_ennuste

¹⁷ www.aluesarjat.fi

¹⁸ www.aluesarjat.fi

Ikärakenne

Kuva: Ikärakenne kaavarunkoalueen kaupunginosissa 1.1.2019¹⁹

Vuosien 1999–2019 aikana Tikkurilan kaupunginosan väkiluku on kasvanut 52 %. 2019 alussa Tikkurilan kaupunginosan alueella asui eniten työikäisiä 30–64-vuotiaita, seuraavaksi 16–29-vuotiaita. Eläkeikäisten ryhmä oli suurempi kuin lasten ja peruskouluikäisten.

Kaavarungon tarkastelualueeseen kuuluvat osat Kuninkaalasta, Viertolasta, Jokiniemestä ja Hiekkaharjusta. Kaupunginosien yhteenlasketusta asukasmäärästä merkittävä osa on 30–64-vuotiaita työikäisiä aikuisia, sen jälkeen 16–29-vuotiaita nuoria ja nuoria aikuisia. Yhteistä näille kaupunginosille on myös se, että kaikkien niiden asukasluku on kasvanut kahdenkymmenen vuoden aikana 1999–2019.²⁰

Väestön äidinkieli

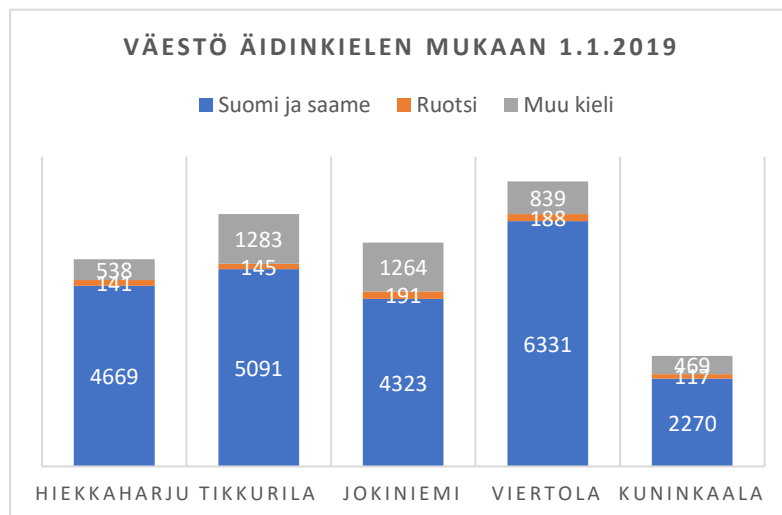
Tikkurilan kaupunginosa on monikulttuurinen ja sen väestöstä 19,7 puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, saamea tai ruotsia. Jokiniemessä luku on myös mainittava, 21,8 %. Koko Vantaalla vastaava luku on 18,9 %, mikä vastaa Tikkurilan kaupunginosan lukua. Vieraskielisen väestön ennustetaan kasvavan Vantaalla ja vuonna 2035 osuuden arvioidaan olevan 34 %.²¹ Vuonna 2019 Tikkurilan suuralueen yleisimmät vieraat kielet olivat viro ja venäjä.^{3, 22}

¹⁹ www.aluesarjat.fi

²⁰ www.aluesarjat.fi

²¹ www.aluesarjat.fi

²²

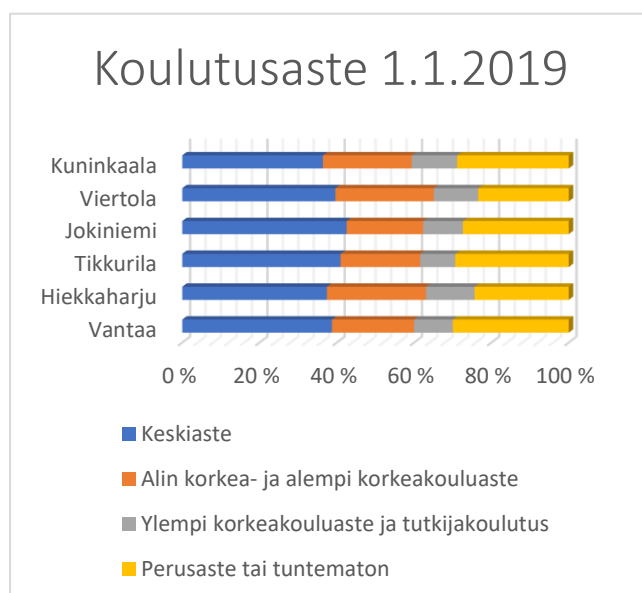


Kuva: Väestö kaupunginosissa äidinkielen mukaan

Koulutusaste

Tikkurilan kaupunginosassa yli viisitoistavuotiaiden yleisin koulutusaste on keskiasteen koulutus, 40,9 %. Korkeakoulutettuja alueella on 29,6 % asukkaista. Perusasteen koulutus tai tuntematon tieto on vähän alle kymmenellä prosentilla, 9,1 %. Taulukosta näkyvät myös kaavarunkoalueelle osin sijoittuvat kaupunginosat ja koko Vantaa. Tikkurilan koulutusaste vastaa pitkälti koko Vantaan lukuja muutaman prosentin erolla. ³ Vantaan koulutustaso on noussut ja esimerkiksi 1990–2017 korkeasteen suorittaneiden osuus on kasvanut 22:sta 31 prosenttiin ja toisen asteen koulutuksen saaneiden osuus on kasvanut 33:sta 38 prosenttiin. Vastaavasti vain perusasteen koulutuksen käyneiden määrä on laskenut. ²³

Kuva: Koulutusasteet Vantaalla ja kaavarunkoalueen kaupunginosissa ²⁴



Työttömyysaste

Kun koko Vantaan työttömyysaste vuonna 2017 oli 9,9, oli kaavarunkoalueen vastaava luku Tikkurilassa 11,4 %, Jokiniemessä 10,5 %, Kuninkaalassa 8,5 %, Hiekkaharjussa 7,9 % ja Viertolassa alhaisin, 6,8 %.

²³

https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/146645_Vantaa_vaesto_2018-2019.pdf

²⁴ www.aluesarjat.fi

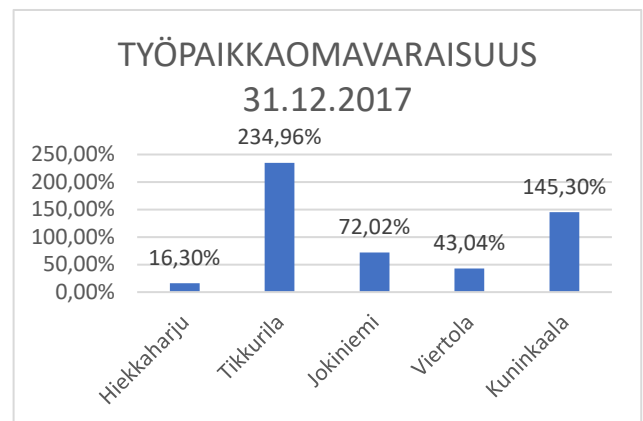
2.4 Työ

Työpaikat, työvoima, työpaikkaomavaraisuus ja työpaikkarakentamisesta

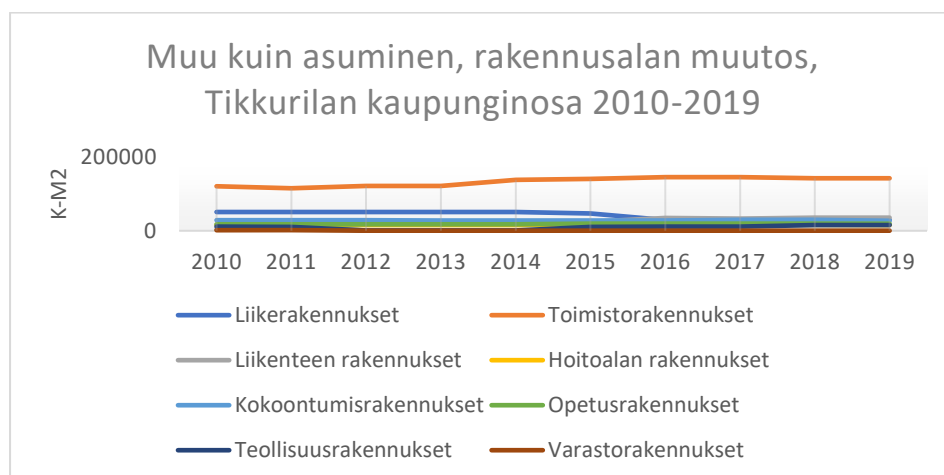
Tikkurila on toiseksi suurin työpaikka-alue Vantaalla heti Aviapoliksen jälkeen. Työ on niin julkisen sektorin kuin yksityisen sektorin työtä. Työpaikkoja Tikkurilan kaupunginosassa on 7098 (31.12.2017) ja työllistä työvoimaa 3021 henkilöä. Muuta kuin asuinrakentamista on Tikkurilan kaupunginosassa 44 % kaikesta rakennetusta kerrosneliömetrimäärästä. Tästä puolet, 50 %, on toimistoissa (2018).

Jokiniemessä työ sijoittuu toimisto- ja opetusrakennuksiin, työpaikkoja alueella on 2180, työvoimaa 3027 hlöä. Kuninkaalassa on teollisuus-, varasto- ja liikerakennuksia, työpaikkoja 2008 ja työvoimaa 1382 hlö. Hiekkaharjussa ja Viertolassa työpaikkarakentaminen on vähäisempää, työpaikkoja Hiekkaharjussa 457 ja Viertolassa 1488 ja työvoimaa 2804 ja 3457 henkilöä.²⁵

Tikkurila on vahvasti työpaikkaomavarainen, 235 %, (Kuva: Perinteinen työpaikkaomavaraisuus; työpaikat/työllinen työvoima alueella) ja Kuninkaalassakin on työpaikkoja yli oman työvoimallisten määrän.



Alueen työpaikkamäärät ovat kasvaneet 2010–2017 aikajaksolla. Tikkurilan kaupunginosassa paikkamäärä on kasvanut 767:lla ja koko Tikkurilan suuralueella 2266 paikalla. Työpaikkarakentamisen muutokset 2010–2019 ovat olleet suurimpia liike-, toimisto- ja liikenteen rakennusten osalta. Toimistorakennusten kerrosala on kasvanut, samoin liikenteen rakennusten kerrosala. Liikerakennusten kerrosala on sen sijaan laskenut vuodesta 2015, määrä on vähentynyt noin 51 000 k-m²:stä noin 30 000 k-m²:iin.



Kuva: Rakennusalan muutos 2010–2019, muu kuin asuminen

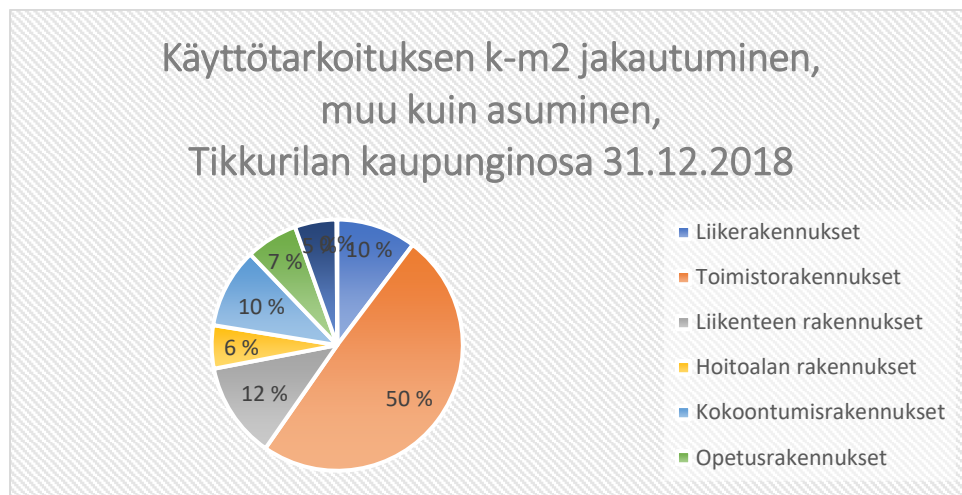
²⁵ www.aluesarjat.fi

Kaavio: Tikkurilan kaupunginosa ja Tikkurilan kaupunginosan työpaikat toimialoittain 31.12.2017²⁶

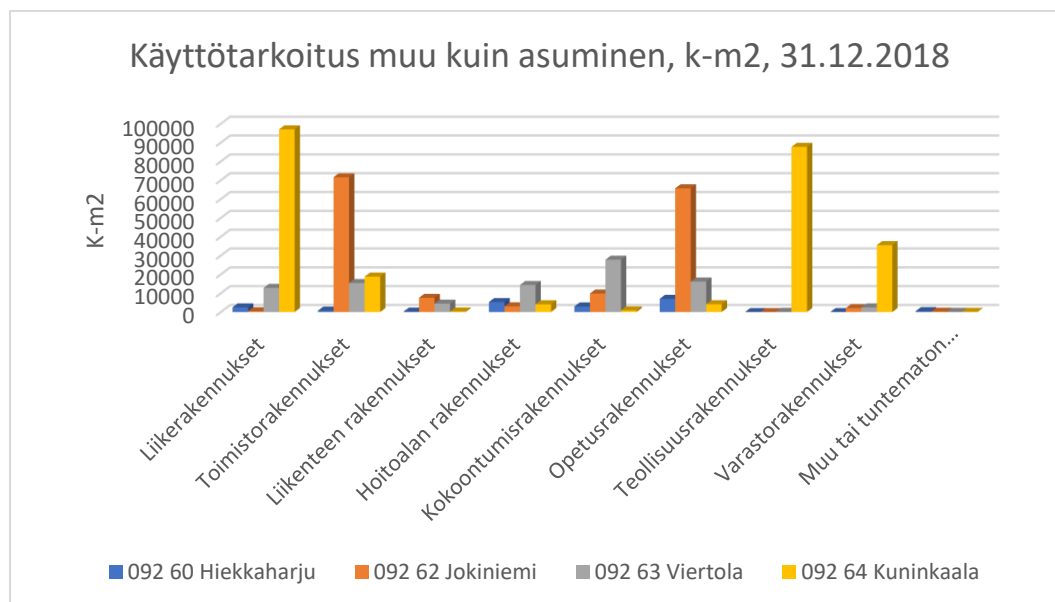


Tikkurilan kaupunginosa on keskusta-alueen ydintä, ja siellä sijaitsee suurin osa suuralueen työpaikoista. Vain muutama toimiala puuttuu alueen työpaikoista ja alojen jakautuminen alueella on rikasta. Julkisen sektorin työpaikat ovat yleisimpiä vuoden 2017 tilastossa, eniten on julkisen hallinnon työpaikkoja, sen jälkeen terveys- ja sosiaalialan työpaikkoja. Näitä seuraavat ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, koulutus, tukku- ja vähittäiskauppa, muu palvelutoiminta ja rakentaminen, rahoitus- ja vakuutustoiminta, majoitus- ja ravitsemistoiminta ja taiteet, viihde ja virkistys. Yli 100 työpaikkaa on kiinteistöalan toiminnalla, maa-, metsä ja kalatalousalalla sekä hallinto- ja tukipalvelutoiminnalla. Neljän pienimmän toimialan työpaikkoja on alle 100 / ala.

²⁶ www.aluesarjat.fi



Kuva: Rakennusten käyttötarkoituksen jakautuminen Tikkurilan kaupunginosassa, muu kuin asuminen



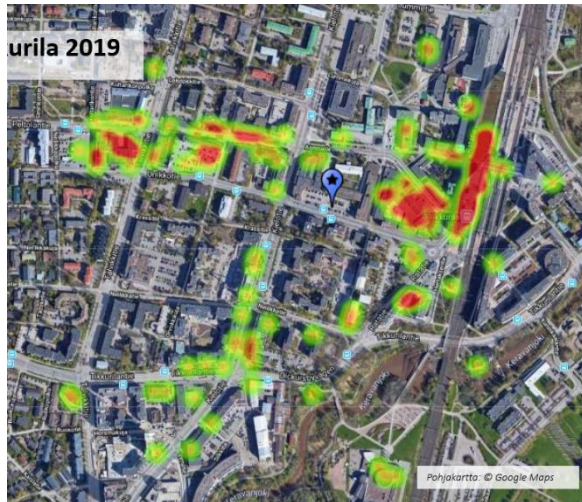
Kuva: Rakennusten käyttötarkoituksen jakautuminen kaupunginosissa, muu kuin asuminen

Elinvoimalaskenta ja Tikkurila

Elävät kaupunkikeskustat –yhdistys tekee elinvoimalaskentaa suomalaisissa kaupunkikeskustoissa. ”Vantaan keskustojen elinvoimalaskenta 2019” -yhteenvedon mukaan Vantaan keskustojen elinvoima on kasvanut vuonna 2019. Vuoden 2019 laskennassa Tikkurilan elinvoimaluku oli 4,1. Luku kasvoi vuoden 2017 3,5:stä vuoden 2018 3,6:een ja edelleen vuonna 2019. Koko Vantaan luku vuonna 2019 oli 3,7 ja kasvua edelliseen vuoteen oli 6,9 %. Elinvoimaluku muodostuu vähentämällä tyhjien liiketilojen osuus lauantaiyrityksistä ja jakamalla luku kaupungin asukasluvulla. Elinvoimalaskennan luku kertoo elävästä ja toiminnallisesti aktiivisesta keskusta-alueesta. Elinvoimalaskennassa huomioidaan arkiyritykset, lauantailiikkeet, ravintolat ja tyhjät liiketilat. Mukana ovat liiketilat, joiden ovi aukeaa kadulle tai kauppakeskukseen, taajama-alueen suurmyymälät ja suuret vähittäiskaupan yksiköt. Korkea luku kertoo hyvästä tuloksesta. Elinvoimalaskennan mukaan Tikkurilan lukua nostivat uudet valmistuneet liiketilat, jotka on otettu

käyttöön sekä tyhjen tilojen vähentyminen. Vaikka Tikkurilan kaikkien liiketilojen määrä laski 2019, lisääntyi lauantaiyritysten määrä, esimerkiksi kahvilat ja ravintolat.²⁷

Kuva: Voimakartta Tikkurilasta eli keskustan lauantaisin palvelevien kauppojen ja ravintoloiden keskittyminen 2019. Toiminta keskittyy asemanseudun, Tikkuraitin ja Kielotien yhteyteen. Kuvaote ”Vantaan keskustojen elinvoimalaskenta 2019” -selvityksestä.



Palvelut

Tikkurila on Vantaan hallinnollinen keskus, mikä näkyy kaupunkirakenteessa runsaina julkisina palveluina. Vantaan kaupungin toimintoja on kaavarunkoalueella mm. kaupungintalolla, kirjastolla, kaupunginmuseolla, Vernissassa, Silkissä, Vantaan aikuisopistolla, musiikkiopistolla ja kuvataidekoululla, neuvolassa, sosiaali- ja terveysasemalla, nuorisotiloissa sekä Dixin Vantaa-infossa. Lisäksi esim. sosiaali- ja terveydenhuollon ja kaupunkiympäristön toimialan palveluita löytyy kaupunkirakenteen lomasta erillisinä yksikköinä. Päiväkoteja Tikkurilan keskustan ympäristössä on useita. Aluetta palvelevat koulut sijaitsevat kaavarunkoalueen ulkopuolella, esimerkiksi lähellä sijaitsevat Peltolan koulu, Jokiniemen koulu ja Tikkurilan lukio. Kaupungin palveluiden lisäksi kaavarunkoalueella sijaitsee mm. valtion ja seurakunnan palveluita kuten poliisiasema ja oikeustalo, tuomioistuinvirasto ja kirkkoherranvirasto sekä Tikkurilan kirkko. Opinahjoista mm. Laurea-ammattikorkeakoulun Tikkurilan kampus sijaitsee kaavarunkoalueella Ratatien varressa lähellä Tikkurilan asemaa.²⁸

Alle on koottu Vantaan kaupungin palveluita toimialoittain niiden nykytilassa Vantaan kaupunkitasoista palveluverkkosuunnitelmaa 2018–2027 tukena käyttäen. Kuvaukseen on koottu sekä Tikkurilan alueella toimivia palveluita että niitä, joilla on kehittämistarpeita ja joiden toiminta sisältää kaupunkilaisten vierailuja ja asiointia. Kuvaus ei ole siten täydellinen kuvaus kaupungin palveluista. Vantaan kaupungin organisaatio uudistettiin, ja 1.1.2020 lähtien se on koostunut viidestä toimialasta: Kaupunkistrategian ja johdon, Kasvatuksen ja oppimisen, Kaupunkikulttuurin, Kaupunkiympäristön sekä Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala. Suunnitelmaosassa kerrotaan erikseen palveluiden kehittämistarpeista. Yhteistä palveluille on, että ne ovat jatkuvassa muutoksessa ja tilatarpeet kehittyvät kaupungin muun kehityksen mukana.

²⁷ Vantaan keskustojen elinvoimalaskenta 2019 -yhteenveto, 22.5.2020

²⁸ vampatti.vantaa.fi, kaupungin sisäinen karttapalvelu

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala sisältää neljä palvelualueetta, jotka ovat Varhaiskasvatus, Perusopetus, Toisen asteen koulutus sekä Ruotsinkieliset palvelut.

Varhaiskasvatus

Suomenkielinen varhaiskasvatus järjestetään Vantaalla lähipalveluna, mikä tarkoittaa, että 70 %:lle käyttäjistä etäisyys palveluun on enintään 1,5 kilometriä tai vaihtoehtoisesti riittävän joukkoliikennetiheyden päässä. Ruotsinkielinen varhaiskasvatus on keskitetty Länsi- ja Itä-Vantaalle. Tikkurilan suuralueen päiväkodit ovat pääosin Tikkurilassa, Viertolassa, Hiekkaharjussa, Jokiniemessä ja Simonkylässä, näiden lisäksi Ruskeasannassa ja Kuninkaalassa on muutama päiväkotitoiminta.

Kaavarunkoalueella on tällä hetkellä 13 päiväkotitilaa, joissa toimii erikokoisia varhaiskasvatusta tarjoavia yksiköitä aina suurista kunnallisista päiväkodeista pieniin ryhmäperhepäiväkoteihin. Tilastoja kaksi on ruotsinkielistä palvelua tarjoavia, muut suomenkielisiä. Palveluista osa on julkisia ja osa yksityisen järjestämiä. Tikkurilan kaupunginosasta löytyy mm. avoin päiväkotitoiminta Pikku-Liito Lummetieltä sekä myös iltahoitoa tarjoava Tikkurilan päiväkotitoiminta.

Perusopetus

Kaavarunkoalueella ei sijaitse peruskoulurakennuksia. Perusopetuksen tilat löytyvät pääosin lähiympäristöstä. Suomenkielisen perusopetuksen oppilaaksiotto toteutetaan lähikouluperiaatteella, jossa etäisyys on pääosin alle kolme kilometriä ja koulumatkan on oltava turvallinen ja lyhyt. Tikkurila kuuluu Tikkurila-Hakunilan palvelualueeseen, ja Tikkurilan kaavarunkoalueen lähikoulut ovat Peltolan yläkoulu, Jokiniemen yhtenäiskoulu sekä Viertolan yhtenäiskoulu Liljatiellä ja opetuspiste Jokirannassa. Suuralueen muut koulut ovat Hiekkaharjun, Simonkallion ja Simonkylän sekä Kuusikon koulut.

Ruotsinkielinen perusopetus sijaitsee Vantaalla neljässä alakoulussa, joista kaksi sijaitsee Tikkurilan suuralueella: Jokiniemessä ja Helsingin pitäjän kirkonkylässä. Kaupungin ainoa ruotsinkielinen yläkoulu on Helsingin pitäjän kirkonkylässä Tikkurilan suuralueella.

Toisen asteen koulutus

Lukio

Vantaalla on viisi lukiota, joista kahdessa toimii myös Vantaan aikuislukio. Tikkurilan kaavarunkoaluetta lähinnä on Tikkurilan lukio Jokiniemessä. Lukiossa on yli 1000 opiskelijaa. Tiloissa järjestetään myös iltaopetusta aikuisopiskelijoille Vantaan aikuislukion Itä-Vantaan yksikössä.

Ammatillinen koulutus

Vantaan kaupunki järjestää ammatillista koulutusta Vantaan ammattiopisto Varian neljässä toimipisteessä, joista Tennistien toimipiste sijaitsee kaavarunkoalueen tuntumassa Jokiniemessä.

Muiden kuin kaupungin tarjoama koulutus Tikkurilassa

Kaupungin tarjoaman koulutuksen lisäksi Tikkurilassa toimii muita oppilaitoksia. Näistä näkyvin on ammattikorkeakoulu Laurea, joka sijaitsee Ratatiellä juna-aseman välittömässä yhteydessä.²⁹ Muita koulutusta tarjoavia toimijoita ovat mm. Careeria, ammattiopisto Live Vantaa, Kiipulan ammattiopisto ja Rikosseuraamusalan Koulutuskeskus.^{30,31}

²⁹ <https://www.laurea.fi/tietoa-meista/kampukset/tikkurila>

³⁰ Kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2018–2027, Vantaan kaupunki, 24.9.2018

³¹ vampatti.vantaa.fi, kaupungin sisäinen karttapalvelu

Kaupunkikulttuurin toimiala

Kaupunkikulttuurin toimialaan kuuluu neljä palvelualueetta, jotka ovat Nuoriso, Kirjasto ja asukaspalvelut, Kulttuuri ja Liikunta.

Nuoriso

Nuoriso-palvelualueen toiminta järjestetään lähipalveluna. Tikkurilan kaavarunkoalueella on Nuorten monitoimitila Liito, josta löytyvät nuorisotilat ja työpajat sekä Ohjaamon neuvontapalvelut. Etsivän nuorisotyön talo Kipinä on Ratatiellä. Vernissassa on nuorten kulttuuritehdas, jossa järjestetään monipuolisesti erilaisia tapahtumia kaikille vantaalaisille. Lisäksi Vantaan Aikuisopistolla sijaitsee työpajatiloja.

Kirjasto ja asukaspalvelut

Kirjasto- ja asukaspalveluiden palvelualueeseen kuuluu useita yksiköjä: aikuisopisto, kaupunginkirjasto, kuntalaispalvelut, sosiaali- ja potilasasiamies, Vantaa-info ja yhteisöpalvelut.

Tikkurilassa sijaitsee kaupungin väljin kirjasto asukasmäärään verrattuna. Oleellista kirjastoille on sijainti ja helppo saavutettavuus. Tikkurilan kirjasto sijaitsee alueen ytimessä Lummetie 4:ssä.

Kaupungissa on kolme **Vantaa-infoa**, joista yksi sijaitsee Dixin kauppakeskuksessa Tikkurilassa. Se tarjoaa mm. valtion ja kunnan neuvonta- ja kassapalveluja. Tilassa voi myös järjestää näyttelyitä.

Osoitteessa Kielotie 20 sijaitsevat **Kuntalaispalvelut** vastaavat monipuolisesti kuntalaisuuden tukemisesta. Asukaspalveluihin kuuluvat myös sosiaali- ja **potilasasiamiehen palvelut** sekä **yhteisöpalvelut**, joka mm. ylläpitää asukastiloja kaupungissa. Jokaisella suuralueella tulee olla asukkaiden ja järjestöjen käytössä oleva tila. Tikkurilan **asukastila** löytyy Lummetieltä. **Järjestötiloja** on useita Tikkurilan alueella.

Vantaan aikuisopiston päätoimipisteet sijaitsevat Tikkurilassa osoitteissa Lummetie 4 ja 5 sekä Myyrmäessä Myyringissä Liesitori 1:ssä. Opetusta saa myös muualta, 50 opetuspiisteestä Vantaalta, toimintaa on usein koulutiloissa iltaisin.

Kulttuuri

Kulttuuripalveluilla vastataan kulttuuripalveluiden ja taiteen perusopetuksen järjestämisestä Vantaalla. Kaupungin tuottamia kulttuuripalveluita on Tikkurilassa galleriatila Galleria K:ssa, Vantaan musiikkiopistossa/ Vanda musikinstitutissa ja kuvataidekoulussa sekä Vantaan kaupunginmuseolla. Lastenkulttuuritoimintaa on Lastenkulttuurikeskus Pessissä ja Kulttuurikeskus Orvokissa. Toimintaa on myös kirjastoissa, nuorisotaloilla, kouluissa ja päiväkodeissa. Kaupungin kulttuurituotanto järjestää kulttuurielämyksiä, mm. tapahtumia ja eri toimintoja. Tuotantoyksiköllä on tilat Tikkurilassa ja Korsossa. Yksityinen kulttuuritarjonta täydentää kaupungin palveluita.

Liikunta

Vantaan kaupungin kaupunkikulttuurin toimialan liikuntapalvelut kehittää ja järjestää liikuntapalveluita, ylläpitää liikuntapaikkoja ja kehittää niitä sekä tukee järjestöjä ja seuroja liikunnan parissa. Tikkurilan kaavarunkoalueen lähistöllä sijaitsevat Tikkurilan urheilupuisto sekä Hiekkaharjun urheilupuisto. Tikkurilan urheilupuistosta löytyy mm. pallokenttiä, jäähalli, sisäliikuntahalli ja uimahalli, Hiekkaharjusta mm. tekojää ja pallokenttiä. Alueet palvelevat koko kaupunkia ja sijaitsevat lyhyen matkan päässä Tikkurilan ytimestä. Yksityinen toiminta täydentää kaupungin tarjoamaa liikunnan palveluverkkoa.³²

³² Vantaan palveluverkkosuunnitelma 2018–2027, Vantaan kaupunki

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala vastaa sosiaali- ja terveyslautakunnan sekä suun terveydenhuollon liikelaitoksen tehtäväalueeseen kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Toimiala järjestää ja tuottaa vantaalaisille heidän tarvitsemansa sosiaali- ja terveyspalvelut. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan kuuluvat talous- ja hallintopalveluiden, perhe- ja sosiaalipalveluiden, vanhus- ja vammaispalveluiden ja terveyspalveluiden palvelualueet sekä Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos toimii kunnallisena liikelaitoksena ja on johtokuntansa alainen. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala vastaa myös erikoissairaanhoidon järjestämisestä.

Terveyspalvelut

Terveyspalvelujen tehtävä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäistä ja hoitaa sairauksia. Terveyspalvelut järjestää ja tuottaa väestön tarpeen mukaiset, terveydenhuoltolain edellyttämät terveyspalvelut, neuvola-, koulu-, ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut, lääkinnällisen kuntoutuksen, perustason mielenterveyspalveluja sekä perus- ja erityistason päihdepalveluja.

Terveysasemapalvelut jakaantuvat kolmeen alueelliseen tulosyksikköön, jotka ovat Länsi-Vantaa, Keski-Vantaa ja Pohjois-Vantaa. Jokaisella alueella on yksi monipuolisemman palveluvalikon terveysasema. Keski-Vantaan osalta tällainen terveysasema sijaitsee Tikkurilassa (Tikkurilan terveysasema).

Sosiaali- ja terveysasemien palveluvalikoima vaihtelee asemittain. Tikkurilan terveysaseman (Kielotie 11) palveluja ovat esimerkiksi lääkärin, sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan vastaanotto, haavahoitaja, depressiohoitaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, fysioterapia, ravitsemusterapia, tartuntatauti- ja hygieniayksikkö, akuutti arviointi- ja kuntoutusyksikkö, diabeteshoitajat ja -lääkäri, jalkaterapia, kuulontutkimus, ihomuutosvastaanotto. Tikkurilan äitiys- ja lastenneuvola sijaitsee osoitteessa Kielotie 40.

Virka-ajan ulkopuolinen päivystys vantaalaisille on Peijaksen sairaalassa. Lisäksi pääkaupunkiseudulla voi asioida missä tahansa seudun päivystyspaikassa. Erikoissairaanhoidosta on vastuussa HUS.

Päihde- ja mielenterveyspalvelujen osalta esimerkiksi sosiaali- ja terveysneuvontapiste Vinkkari ja Tikkurilan päihdepoliklinikka sijaitsevat Tikkurilassa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto on saatavilla pääasiallisesti koululta tai sen välittömästä läheisyydestä. Opiskelijaterveydenhuolto on järjestetty oppilaitoksissa tai keskitetyssä toimipisteessä.

Suun terveydenhuolto

Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos vastaa suun terveydenhuollon palvelujen (sis. suun terveyden edistämisen ja suun sairauksien tutkimuksen, ehkäisyn, hoidon ja kuntoutuksen sekä kiireellisen suun terveydenhuollon) tuottamisesta.

Tikkurilassa sijaitsee Tikkurilan terveysaseman hammashoitola kuntalaisille. Koululaisten suun terveydenhuolto on osa koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa. Keväällä 2021 hammashoitoloita on yhteensä 24 pitäen sisällään myös 11 koulujen yhteydessä sijaitsevaa hammashoitolaa. Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksella on lisäksi liikkuva hammashoitoyksikkö, joka vastaa perinteistä vastaanottoa. Lisäksi on kaksi pop up -yksikköä.

Perhepalvelut

Perhe- ja sosiaalipalvelujen tehtävä on edistää asukkaiden hyvinvointia järjestämällä lakisääteisiä ennaltaehkäiseviä, tukea antavia ja viimesijaisia palveluja. Palvelualueeseen kuuluu aikuisten ja nuorten sosiaalipalvelujen, lapsiperheiden ja lastensuojelun, sekä psykososiaalisten palvelujen palveluyksiköt. Suuri osa perhe- ja sosiaalipalvelujen toiminnoista sijoittuu Tikkurilan suuralueelle. Palveluja tarjotaan nykyisellään hyvin monessa eri toimispisteessä Tikkurilassa (esim. Vernissakatu 6-8, Kielotie 5, Peltolantie 2).

Vanhus- ja vammaispalvelut

Vanhus- ja vammaispalvelujen palvelualueen toiminta on organisoitu erityisasumisen, kotona-asumisen tuen, ostopalvelujen ja Vantaan sairaalan palveluyksiköihin. Asiakasohjaus ja resurssikeskus toimivat palvelualueitasoisesti. Palvelualueen tavoitteena on tukea ja mahdollistaa kuntalaisten mahdollisimman itsenäinen ja toimintakykyinen kotona asuminen. Palvelut järjestetään omana toimintana, ostopalveluina, palvelusetelillä tai henkilökohtaisen budjetin avulla.

Vanhusten hoitoon liittyy asumisen palvelujärjestelmä. Kotona asumisen tukeen sisältyy asiakasohjaus ja kotihoito, vammaisten työ- ja päivätoiminta sekä vanhusten päivätoiminta Tikkurilassa sijaitsee kaupungin akuutti arviointi- ja kotikuntoutusyksikkö. Kun asuminen ei ole enää mahdollista kotona, on kaupungilla tarjolla erityisasumista yksityisissä seniorikodeissa, kaupungin palvelutaloissa ja hoiva-asumisen yksiköissä. Kaavarunkoalueella toimii seniorikoteja sekä palveluasumista, mm. Suopursun palvelutalo. Simonkylän vanhustenkeskus kaavarunkoalueen ulkopuolella tarjoaa lyhyt- ja pitkäaikaista tehostettua palveluasumista. Yksityiset palvelut täydentävät verkkoa, ja osa palveluista ostetaan yksityisiltä toimijoilta. Vantaan sairaala tarjoaa sairaalapalveluja, lyhytaikaista hoitoa, päiväsairalapalveluita ja geriatriapalveluita. Toimintaan liittyy kotisairaala ja kotihoidon yöhoito.

Vammaisten työ- ja päivätoimintayksiköitä on yhteensä Vantaalla kuusi. Kaavarunkoaluetta lähin päivätoimintayksikkö on Malminiityn toimintakeskus Simonkylässä. Vammaispalvelun asumispalvelut pääosin ostetaan. Tikkurilassa kaupungin omia toimintoja on Keltamokodissa Viertolassa.^{33,34,35}

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Kaupunkistrategian ja johdon toimialaan kuuluu neljä palvelualueita. Toimiala palvelee sekä kaikkia kaupungin omia toimialoja että kuntalaisia. Palvelualueet ovat Henkilöstö- ja konsernipalvelut, Kuntademokratia, Kasvupalvelut sekä Talous ja strategia. Lisäksi toimialaan kuuluu sisäinen tarkastus - ja viestintäyksikkö. Palvelualueet on jaettu pienempiin palveluyksiköihin.

Kaupunkistrategian ja johdon työntekijät sijaitsevat vanhalla kaupungintalolla ja Leijassa Pakkalassa sekä erillisissä yksiköissä Tikkurilan keskusta-alueella. Tulevaisuudessa on tarkoitus keskittää palveluita Tikkurilan keskustaan Kielotie 13:een ja vanhalle kaupungintalolle. Osa yksiköistä sijoittuu kuitenkin edelleen erillisiin yksiköihin.

Alla on kuvattu osa kaupunkistrategian ja johdon toimialan palveluista, erityisesti ne, joiden tiloihin liittyy yleisön vierailuja tai asiointia tai joilla on alaan liittyviä tilojen kehitystarpeita.

³³ Vantaan palveluverkkosuunnitelma 2018–2027

³⁴ https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/organisaatio/sosiaali- ja terveydenhuollon_toimiala

³⁵ https://www.vantaa.fi/terveys-_ja_sosiaalipalvelut/

Kuntademokratia

Kaupungin **Kirjaamo** kuuluu Kuntademokratian palvelualueeseen ja siellä hallintopalveluiden yksikköön. Kirjaamo sijaitsee vanhalla kaupungintalolla, mutta asiointi tapahtuu joko Tikkurilan Vantaa-infon kautta, sähköisesti tai postilla. Kirjaamo kirjaa kaikki kaupungille saapuvat tai sisäisesti vireillä olevat asiat ja toimittaa eteenpäin toimialojen valmisteltaviksi.

Kasvupalvelut

Kasvupalveluiden palvelualueeseen kuuluvat elinkeinopalvelut ja työllisyyspalvelut.

Työllisyyspalveluiden toimipaikkoja sijaitsee mm. Tikkurilassa. Toimintaan liittyy Työllistymistä edistävä yhteispalvelu TYP-Vernissakadulla, nuorten palvelu Ohjaamo Lummetiellä, kuntouttava työtoiminta ja valmennustalot, mm. Luxi Lummetiellä sekä yritysohjaamo mm. Vernissakadulla.

Elinkeinopalvelut kehittää kaupungin elinvoimaa ja elinkeinoelämää hankkeilla, jotka tukevat yrittäjyyttä, elävöittävät asuinalueita ja lisäävät työllisyyttä. Toimintaa järjestetään kaupungin omin voimin ja yhteistyössä kumppaneiden kanssa. Elinkeinopalvelut sijaitsevat Leijassa Pakkalassa.

Henkilöstö- ja konsernipalvelut, hankinta

Hankinta on osa henkilöstö ja konsernipalveluita. Hankinta palvelee kaupungin toimialoja ja vastaa mm. ateria-, puhtaus, aula- ja vartiointi ja posti- ja kuljetuspalveluiden järjestämisestä. Tikkurilan mahdolliseen kehittämistyöhön liittyvät erityisesti ateriapalvelut. Ateriapalveluiden palveluverkko sisältää valmistuskeittiöitä, palvelukeittiöitä ja ruoan toimituspisteitä. Asiakkaat ovat päiväkodit, koulut ja toisen asteen oppilaitokset, sairaalat, palvelutalot ja vanhainkodit sekä muut toimintayksiköt, koti- ja henkilöstöateria-asiakkaat ja muut mahdolliset ryhmät. Tämänhetkinen palveluverkko riittää nykyiseen tarpeeseen, mutta asiakasmäärän kasvaessa palvelua tulee kasvattaa, ja yksi mahdollisuus on sijoittaa uusia tiloja Tikkurilaan.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitos kuuluu kaupunkistrategian ja johdon toimialaan. Se toimii Vantaan kaupungin hallinnossa. Tikkurila kuuluu Keski-Uudenmaan pelastustoimialueeseen. Lähimmät paloasemat ovat Ruskeasannassa, Havukoskella ja Mittatiellä. Ensihoito järjestetään HUSin ja pelastuslaitosten kanssa yhteistyössä. Vantaa on käsitelty superriskiruututarkastelulla ja Tikkurilan keskusta on siinä riskialuetta, eli aluetta ei saavuteta tavoiteajassa.^{36,37}

Kaupunkiympäristön toimiala

Kaupunkiympäristön toimiala sisältää Kadut ja puistot, Kaupunkirakenne ja ympäristö sekä Kiinteistöt ja tilat -palvelualueet sekä toimialan yhteiset palvelut. Toimialan verkkosivujen mukaan sen tehtävänä on ” kaupunkirakenteen ja ympäristön sekä liikenteen ja yhdyskuntatekniikan kokonaisvaltainen kehittäminen, hallinta ja hoito sekä kaupungin strategisten tavoitteiden mukaisen elinkeinopolitiikan, maapolitiikan, asuntopolitiikan, ympäristöpolitiikan ja ympäristöterveydenhuollon kehittäminen ja toteuttaminen.” Toimialan palvelualueilla toimii usea kaupungin fyysistä ympäristöä ja sen toimintoja palveleva yksikkö, esimerkiksi katuja ja viheralueita suunnittelevat yksiköt, kaavoitus, tilakeskus, kaupunkimittaus, rakennusvalvonta ja ympäristökeskus. Palvelut sijaitsevat hajallaan eri yksiköissä Tikkurilassa ja ympäristökeskus Pakkalassa. Asiakaspalvelu on keskitetty Vantaa-infoon ja asiointi hoituu pääosin sähköisesti. Tulevaisuudessa toimialan työntekijät sijoittuvat Kielotie 13 uuteen toimitilaan.

Julkinen kaupunkitila on myös osa kaupungin palvelua. Kaupunkitilaan liittyy niin suunnittelu, toteutus kuin ylläpito ja käyttö. Mm. katualueet, viheralueet, bussiliikenteen katu- ja pysäkki-infra ja

³⁶ Vantaan palveluverkkosuunnitelma 2018–2027, Vantaan kaupunki

³⁷ https://www.vantaa.fi/hallinto_ja_talous/organisaatio/kaupunkistrategian_ja_johdon_toimiala

varikot, pysäköinti, sähköautojen lataus, puistot ja luonnonsuojelualueet, torit ja aukiot, ylijäämämaiden - ja lumen vastaanotto kuuluvat kaupungin palveluihin.³⁸

2.5 Liikenne

Yleistä

Tikkurila on monipuolisten liikenneyhteyksien keskusta. Alue on helposti saavutettavissa eri liikkumismuodoin useasta eri suunnasta. Tikkurilan asema on matkakeskus, jossa usea kulkumuoto risteää: junat, bussit, henkilöautot, taksit, pyöräily, kävely sekä tulevaisuudessa Vantaan ratikka.

Päärata ja Kehärata kulkevat Tikkurilan kautta ja asema on Suomen kolmanneksi vilkkain. Mikäli Lentorata toteutetaan, saattaa Tikkurilan rooli muuttua nykyisestä lähi-, kauko- ja kansainvälisen liikenteen asemasta voimakkaammin seutuliikenteen asemaksi. Yhteys Tikkurilasta lentoasemalle kulkee kuitenkin yhä Kehäradan kautta. Lisäksi suunnitteluvaiheessa oleva Vantaan ratikka vahvistaa entisestään Tikkurilan yhteyksiä lentoasemalle sekä avaa uuden raideyhteyden itään Hakunilaan ja aina Helsingin Mellunmäkeen asti.

Tikkurilan suuraluetta rajaavat valta- ja kantatiet idässä, etelässä ja lännessä. Tikkurilan keskustan liikenneverkko yhtyy niihin pääkatujen ja alueellisten kokoojakatujen kautta. Kun Valkoisenlänhteen tien jatke Tikkurilasta Lahdentielle rakennetaan, paranevat Tikkurilan keskustan liikenneyhteydet myös idän suuntaan.

Pyöräiliikenteen verkko kaavarunkoalueella on tiheä ja alueen kautta kulkee myös seudullisten yhteyksien pyöräilyn laatukäytävä pohjois-etelä- ja itä-länsisuunnassa. Jalkakäytävät reunustavat keskustan katuverkkoa ja kävely-yhteyksien verkkoa tihentävät myös kävelyradit, kävelykatu ja kävelypainotteiset alueet korttelirakenteessa. Kaavarunkoalueen reunojen pientaloalueilla on katuja, joiden yhteydessä ei ole erikseen jalkakäytäviä.

Tie- ja katuyhteydet

Tikkurilan suuraluetta rajaavat kuvassa näkyvät valtakunnalliset pääväylät: valtatie 4 (Lahdenväylä) sekä kantatiet 45 (Tuusulanväylä) ja 50 (Kehä III). Kehä III kulkee Tikkurilan keskustan kohdalla Helsingin puolella. Kehä III ja Lahdenväylä ovat myös osa Euroopan laajuista TEN-T ydinverkkoa (Trans-European Transport Network) ja Eurooppateiden verkostoa. Ydinverkkokäytävä, johon Kehä

III kuuluu, on nimeltään ”Scandinavian-Mediterranean”, joka on Italiasta Keski-Euroopan kautta Ruotsiin, Suomeen ja Vaalimaan kautta Venäjälle kulkeva yhteys.



Kuva: Katujen toiminnalliset luokat Tikkurilan suuralueella 2020.

³⁸ Vantaan kaupunkitasoinen palveluverkkosuunnitelma 2018–2027, Vantaan kaupunki

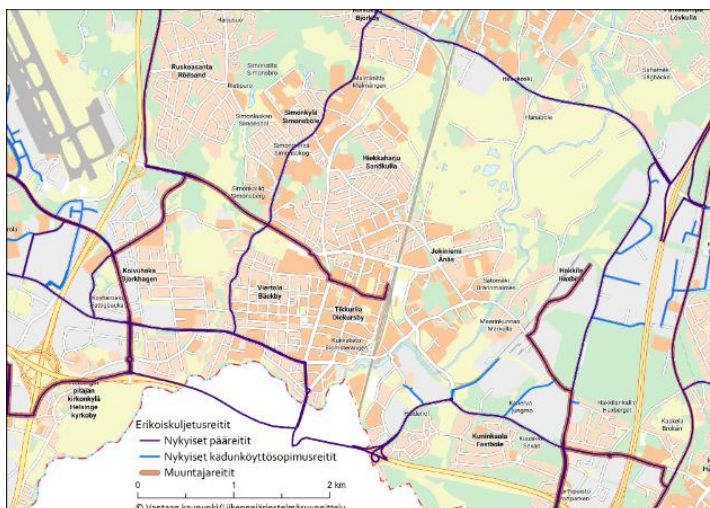
Tikkurilan suuralueella pääväylille on useita yhteyksiä eritasoliittymien kautta. Näihin liittyy sekä valtion seutu- ja yhdysteitä että kaupungin katuja. Alempi tie- sekä katuverkko täydentävät toisiaan ja ne muodostavat yhdessä pääväyliä kanssa alueen autoliikenteen verkon.

Tikkurilan suuralueella on kuusi pääkatua ja pääkatuverkostoa täydentää kokoojakatuverkosto. Kokoojakatuja Tikkurilan suuralueella on useita, ne ovat joko alueellisia tai paikallisia. Alueelliset kokoojakadut johtavat kaupunginosasta toiseen ja täydentävät päätieverkkoa. Paikallinen kokoojakatu taas välittää liikennettä pääkaduille ja alueellisille kokoojakaduille ja palvelee kaupunginosien sisäisen liikenteen tarpeita. Muut kadut kaavarunkoalueella ovat liityntä- eli tonttikatuja. Niiden verkosto on katuluokista tihein.

Yhteistä Tikkurilan tie- ja katuverkon muodolle on verkkomaisuus, jopa ruutumaisuus, mikä toistuu niin maanteiden kuin pää- sekä liityntäkatujen linjauksissa. Kokoojakadut ovat osa ruutukaavaverkostoa sekä verkkomaisia alueita halkovia diagonaaliyhteyksiä. Ruutumaisuudesta huolimatta katuverkosto on osin hierarkkinen ja erityisesti Tikkurilan kaupunginosan alueella osa ruutukaavakeskustan liityntäkaduista on rooliltaan ja tunnelmaltaan hyvin erilaisia kuin kokooja- ja pääkadut alueella.^{39,40,41}

Erikoiskuljetusreitit

Vantaalle tehdyn Vantaan erikoiskuljetusten reittiselvityksen mukaan kaupungilla on tärkeä rooli erikoiskuljetusten kauttakulupaikkana. Myös Tikkurilan kaavarungon alueella on erikoiskuljetusreittejä. Reitit tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että normaalikuormaa suuremmat kappaleet ovat kuljetettavissa niitä pitkin. Oleellista on reittien jatkuvuus ja liittyminen osaksi koko maata kattavaa verkostoa.



Erikoiskuljetusreitit Tikkurilan kaupunginosan läheisyydessä näkyvät karttaotteesta. Reitit on Vantaan kaupungin Vampatti-karttapalvelussa luokiteltu käyttötarkoituksensa mukaan muuntajareitteihin, kadunkäyttösopimusreitteihin ja pääreitteihin. Tikkurilan kaupunginosan alueella kaikki mainitut reittiluokat kulkevat täsmälleen samoissa kohdissa.

42, 43, 44

Kuva: Nykyiset erikoiskuljetusreitit Tikkurilan suuralueella.

³⁹ vampatti.vantaa.fi, Vantaan kaupungin sisäinen karttapalvelu

⁴⁰ <https://vayla.fi/kartat/tiekartat>

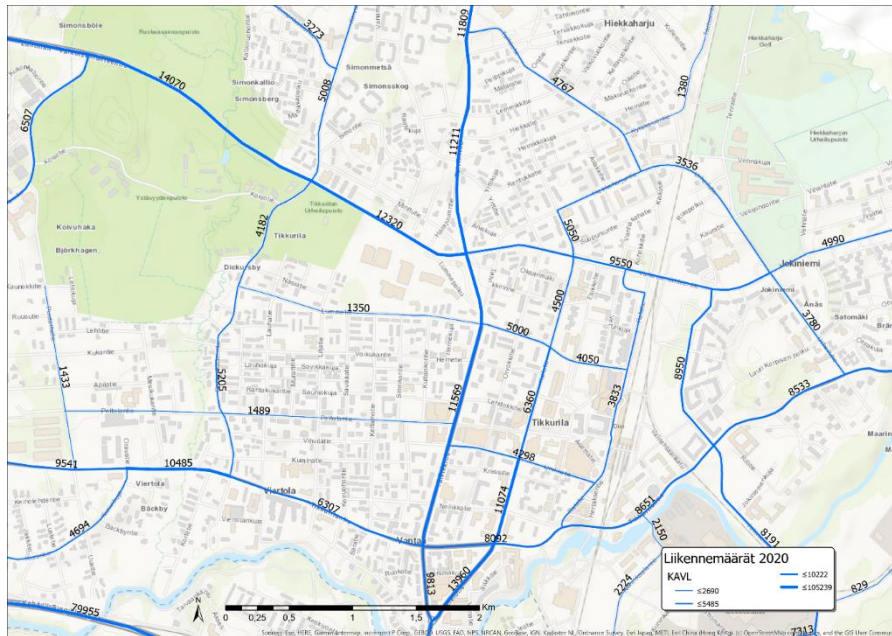
⁴¹ <https://vayla.fi/liikennejarjestelma/cef-liikennehaku/ten-t>

⁴² Erikoiskuljetukset suunnittelussa, Kuntaliitto, 2019

⁴³ Vantaan erikoiskuljetusten reittiselvitys, 2017

⁴⁴ vampatti.vantaa.fi

Liikennemäärät

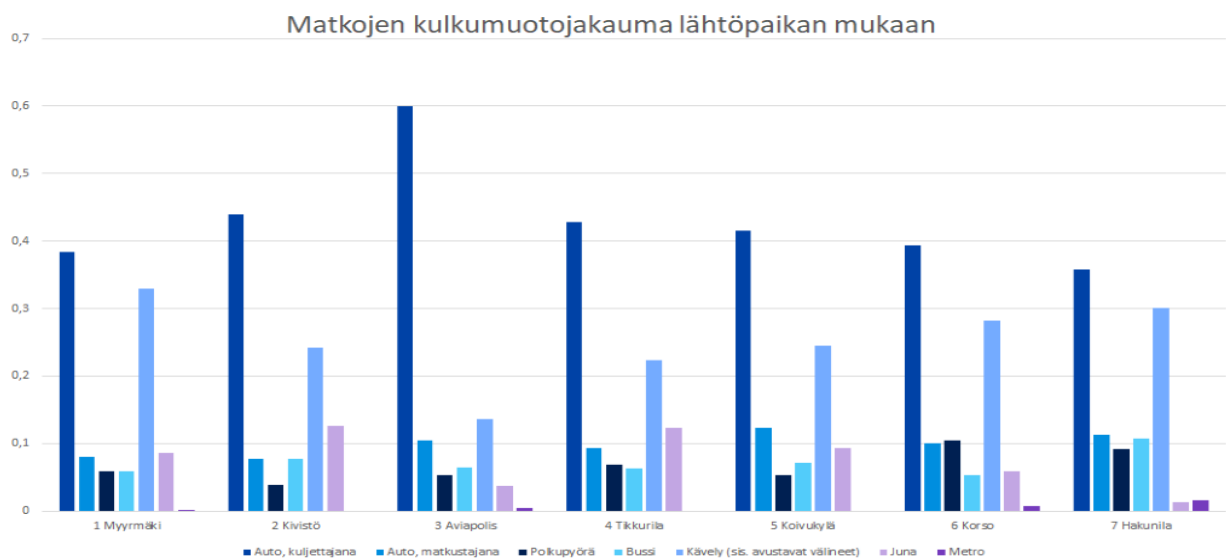


Kuva: Tikkurilan alueen nykyiset keskimääräiset arkivuorokauden liikennemäärät.

Tikkurilan alueen nykyiset keskimääräiset arkivuorokauden liikennemäärät näkyvät kuvassa. Suurimmat liikennemäärät sijoittuvat pääosin pääkaduille suurimpien määrien ollessa Talvikkitiellä, Läntisellä Valkoisenlähteentielle sekä Kielotielä kaupungin rajan ja Unikkotien välillä.

Kulutusajakauma

Helsingin seudulle laadittiin laaja liikkumistutkimus syksyllä 2018 Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymän (HSL) sekä Helsingin seudun kuntien toimesta. Tutkimuksella selvitettiin seudun asukkaiden liikkumistottumuksia.⁴⁵



⁴⁵ HSL Liikkumistutkimus 2018

Kuva edellisellä sivulla: Liikkumistutkimus 2018 tuloksia: matkojen kulkutapajakauma lähtöpaikan mukaan Vantaan suuralueilla. Tikkurilan pylvää keskellä.

Tutkimuksen aineiston avulla on selvitetty Vantaan suuralueiden matkojen pääasiallisia kulkumuotoja (kuva). Tikkurilan suuralueelta lähteneistä matkoista 48 % laskettiin kestävillä liikennemuodoilla tehdyksi (joukkoliikenne, pyöräily, kävely), koko Vantaan keskiarvon oltua 46 %. Juna on erityisen suosittu kulkumuoto Tikkurilassa verrattuna muihin suuralueisiin.

Joukkoliikenne

Juna ja Tikkurilan matkakeskus

Tikkurilan keskustan läpi kulkee päärata ja Kehärata. Kun päärata on ollut paikallaan jo vuodesta 1862, Kehärata on uudehko ja valmistui vuonna 2015. Se yhdistää Vantaan eri osia toisiinsa ja toi Tikkurilaan junayhteyden lentoasemalle. Kehärata on poikittainen rautatieyhteys, jossa junaliikenne kulkee myötä- ja vastapäivään Helsingin, Vantaan ja lentoaseman väliä.

Tikkurilan matkakeskus avattiin 2015, samana vuonna kuin Kehärata valmistui. Matkakeskus sisältää Tikkurilan juna-aseman, bussiterminaalin, pysäköintiä, toimistotilaa ja Dixin liikekeskuksen. Heti matkakeskuksen eteläpuolelta löytyvät taksit ja aseman yhteydessä on liityntäpysäköintipaikkoja radan molemmin puolin. Tikkurilan rautatieasemalla pysähtyvät pääradalla ja Kehäradalla kulkevat HSL-alueen sekä VR:n lähiliikenteen junat, useimmat pääradan kaukojunat sekä Venäjän junat. Yhteys lentoasemalle kulkee Tikkurilan asemalta päiväsaikaan 10 minuutin välein ja matka kestää 8 minuuttia.⁴⁶

Juna-asemien liikennöintiä seurataan matkustajamäärien avulla. Kokonaismatkustajamäärissä, jossa on huomioitu niin kauko- kuin lähiliikenne, Tikkurila on kolmanneksi vilkkain asema Suomessa.⁴⁷

Tikkurilasta päärataa pitkin kulkevat kauko- ja lähijunat pohjoisempaan ja itäisempään Suomeen sekä Venäjälle. Väylän tietojen mukaan Helsingin ja Keravan välillä tehtiin 7 860 000 kaukoliikenteen matkaa vuonna 2019.⁴⁸

Tikkurilan asemakohtaiset luvut antavat tarkemman kuvan Tikkurilan matkustajamääristä. Tikkurilan kaukoliikenteen matkoja (lähtö-, määränpää- tai vaihtopaikkana Tikkurila) tehtiin 2 390 000 kappaletta vuonna 2019. Lähiliikenteen luvut taas ovat arkivuorokausina matkustaneita, vuonna 2019 lokakuussa lähiliikenteen nousijoita ja poistujia Tikkurilassa oli 33 533 matkustajaa vuorokaudessa.⁴⁹

Tikkurilan bussiterminaalissa tehtiin keskimäärin 5 927 nousua arkivuorokaudessa vuoden 2019 marraskuussa.

Santarata

Tikkurilan asemalta kohti kakkoa Hakkilaan kulkee Santarata. Työstövaiheessa olevan Vantaan uuden yleiskaavan kartalle tätä yhteyttä ei ole merkitty, sillä se haastaa Tikkurilan kaupunkikehitystä, mm.

⁴⁶ https://www.vr.fi/cs/vr/fi/tikkurila_fi

⁴⁷ Sähköpostiyhteydet, Harri Lahelma/Väylä

⁴⁸

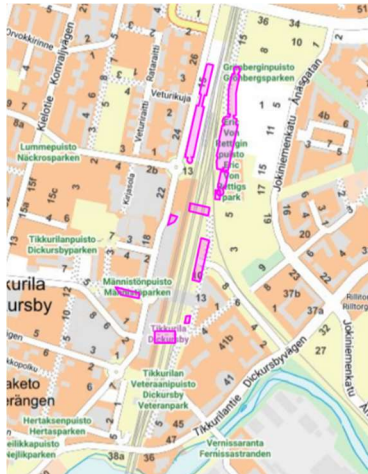
https://vayla.fi/documents/20473/23852/Rautateiden+kaukoliikennevirrat+2019_180220.pdf/aa78dcbc-3010-40cb-8569-a4a2f42b00a3

⁴⁹ Sähköpostiyhteydet, Vantaan kaupunki, Joonas Stenroth, 8.5.2020

asemanseudun täydennysrakentamista. Väylävirasto on lausunut yleiskaavaluonnoksesta ja haluaa Santaradan säilyttämistä yleiskaavassa. Asemakaavassa Santarata on rautatiealuetta (LR).⁵⁰

Liityntäpysäköinti, pyörä- ja autoliikenne

Kaavarunkoalueella on Tikkurilan asemaan liittyen kuusi liityntäpysäköintipaikkaa pyörille, joissa on yhteensä 676 pyöräpaikkaa.



Autoliityntäpysäköintialueita on radan molemmin puolin, yhteensä kolme aluetta, joissa on yhteensä 448 autopaikkaa.

Rata-alueen maankäytön kehityksessä on otettava huomioon olemassa oleva liityntäpysäköintipaikkamäärä ja huolehdittava riittävästä määrästä. Mikäli autoliityntäpysäköintiä järjestellään maankäytön tehostamisen seurauksena pysäköintilaitoksiin, tulee selvittää hankkeen kustannusjako. Radan itäpuoleinen, pohjoisempi liityntäpysäköintialue toimii lisäraidevarauksena. Tämän alueen maankäyttöä tarkastellaan osana raideliikenteen kehitystä ja Tikkurilan maankäytön kehitystä.

Kuvassa auto- ja pyöräliityntäpaikkojen sijainnit Tikkurilan aseman läheisyydessä.

Vantaan ratikka

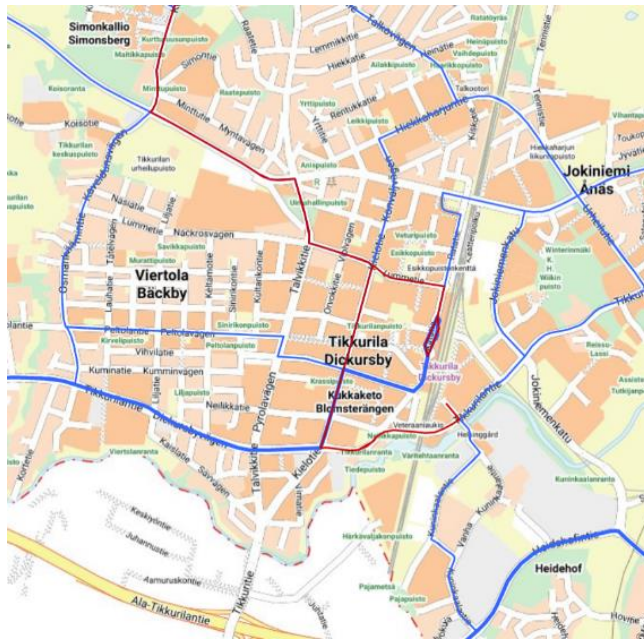
Vantaan ratikka yhdistää Helsingin Mellunmäen Vantaan Länsimäkeen, Hakunilaan, Tikkurilaan ja Aviapolikseen sekä lentoasemalle. Kaupunginvaltuusto päätti 16.12.2019, että Vantaan ratikan suunnittelua voidaan jatkaa sillä ehdolla, että valtion osallistuu ratikan suunnittelu- ja toteutuskustannuksiin 30 prosentilla. Toteutuksesta ei ole toistaiseksi tehty päätöstä.



Kuva: Vantaan ratikka Kielotiellä.

⁵⁰ Sähköpostiyhteydet, Vantaan yleiskaavoitus, Joonas Stenroth, 8.5.2020

Bussit



Tikkurilan kaavarunkoalueella bussit kulkevat pääosin pää- ja kokoojakaduilla: Tikkurilantiellä, Talvikkitiellä, Hiekkaharjunttiellä, Kielotiellä sekä Jokiniemenkadulla ja Ratatiellä. Lisäksi ydinkeskustassa bussit kulkevat alemmassa katuverkossa, Unikkotien ja Peltolantien liityntäkaduilla. Kuvassa näkyy Tikkurilan alueella liikennöivä HSL:n bussilinjasto (sinisellä) ja lähibussit (punaisella), jotka on suunniteltu erityisesti iäkkäille ja liikuntarajoitteisille. Bussipysäkkejä sijaitsee Tikkurilan keskusta-alueella melko tiheästi.

Kuva: Bussiverkosto Tikkurilan keskusta-alueella.

Kävely ja pyöräily

Pyöräily

Pyöräiliikenteen verkko on verrattain tiheä Tikkurilan kaavarunkoalueella. Paikallispyörätie verkko on tihein pyöräilyn verkoista, sitä harvempi on pääosin pää- ja kokoojakatuverkkoa seuraileva pääpyörätieverkko. Pyöräilyn laatukäytävät ovat paikallis- ja pääverkkoa harvemmassa ja ne yhdistävät kaupungin keskuksia toisiinsa. Laatukäytäväverkon laatutasoa parannetaan lähivuosina ja ne toimivat tulevaisuuden baanaverkon perustana.

Kaupunkipyörät

Vantaalla on käytössä 1000 kaupunkipyörää ja 100 kaupunkipyöräasemaa. Tikkurilan kaavarunkoalueella asemia on 9 ja pyöriä niissä yhteensä 187. Pyöriin voi ostaa käyttöoikeuden koko kaudeksi, viikoksi tai päiväksi, jopa minuuttiveloitukseen perustuen. Kaupunkipyörät ovat käytössä huhtikuun alusta lokakuun loppuun asti, mutta myös talviajan käytön mahdollisuuksia tutkitaan. Toistaiseksi Vantaan kaupunkipyöräjärjestelmä ei ole yhteensopiva Helsingin ja Espoon järjestelmän kanssa.^{51,52}

Pyöräpysäköinti

Kaavarunkoalueella on Tikkurilan asemaan liittyen kuusi liityntäpysäköintipaikkaa pyörille, joissa on yhteensä 676 pyöräpaikkaa. Uusissa asumisen asemakaavoissa määrätään pyöräsäilytyspaikat tonteilla. Asuinrakentamisessa vaadittava pyöräpysäköintipaikkamäärä on asetettu kaupungin pysäköintipaikkaohjeessa vuodelta 2018.

⁵¹ <https://www.visitvantaa.fi/fi-FI/page/5ebbc9471c31700a2b9b3ec4>

⁵² <https://www.vantaansanommat.fi/paikalliset/1500974>

Kävely

Kaavarunkoalueen kävelyverkosto on tiheä. Katuja reunustavien jalkakäytävien lisäksi korttelirakenteen sisällä kulkee kävelyn ja pyöräilyn raitteja. Kaavarunkoalueen reuna-alueille on myös katuja, joilla kävely tapahtuu ajoradan reunassa. Tikkurilan ydinalueella on kävelykatu Tikkuraitti ja Männistönpolku sekä tulevaisuuden kävelykatu Asematie. Kävelyalueiden osia ovat myös torit, vanha Peltolantori sekä uusi Tikkurilan tori. Kävelyverkko yhdistyy aukioihin ja puistoalueisiin ja ne muodostavat yhdessä kaava-alueen urbaanin virkistysverkon.

Pysäköinti

Yleinen pysäköinti

Kaavarunkoalueella on 12 lyhytaikaista pysäköintialuetta, joissa on yhteensä 96 autopaikkaa. Maksullisia pysäköintipaikkoja on 22 p-riviä/aluetta, niissä paikkoja yhteensä 325. Liikkumisesteisten paikkoja on kahdellatoista alueella yhteensä 28 paikkaa. Maksullisiksi merkityillä paikoilla ensimmäinen tunti on ilmainen.

Kuninkaalasta löytyy tilapäinen raskaiden ajoneuvojen pysäköintialue. Liityntäpaikat on käsitelty liityntäpysäköinti-kappaleessa.

Liityntäpysäköinti, pyörä- ja autoliikenne

Kaavarunkoalueella on Tikkurilan asemaan liittyen kuusi liityntäpysäköintipaikkaa pyörille, joissa on yhteensä 676 pyöräpaikkaa. Autoliityntäpysäköintialueita on radan molemmin puolin, yhteensä kolme aluetta, joissa on yhteensä 448 autopaikkaa.

Radan itäpuoleinen, pohjoisempi liityntäpysäköintialue toimii lisäraidevarauksena. Tämän alueen maankäyttöä tarkastellaan osana raideliikenteen kehitystä ja Tikkurilan maankäytön kehitystä. Rata-alueen maankäytön kehityksessä on otettava huomioon olemassa oleva liityntäpysäköintipaikkamäärä ja huolehdittava riittävästä määrästä. Mikäli autoliityntäpysäköintiä järjestellään maankäytön tehostamisen seurauksena pysäköintilaitoksiin, tulee selvittää hankkeen kustannusjako.

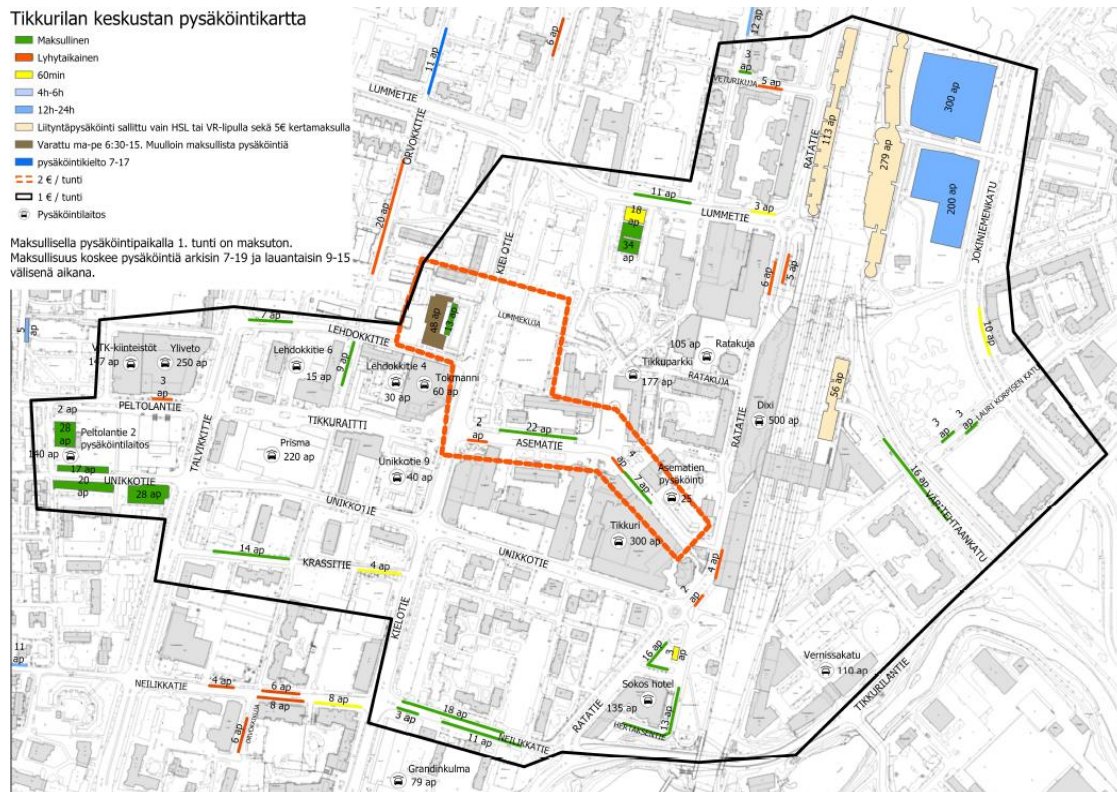
Yksityinen pysäköinti

Pysäköintilaitokset

Kaavarunkoalueen yksityisesti hallinnoidut pysäköintilaitokset ja pysäköintialueet sijaitsevat Tikkuraitin-Asematien kävelyakselin läheisyydessä tai juna-aseman yhteydessä. Tällaisia alueita/laitoksia on yhteensä 14 ja niissä on paikkoja yhteensä 2115.

Kiinteistöjen pysäköinti

Asuin- ja työpaikkakiinteistöjen pysäköinti on pääosin järjestelty niiden tonteille, mutta muutamilla taloyhtiöillä on paikkoja yksityisissä pysäköintilaitoksissa. Alueen tiivistyessä pysäköintipaikat ratkaistaan usein tonttikohtaisesti pysäköintilaitoksiin. Mikäli usea tontti ryhtyy kaavamuuтокseen samanaikaisesti, on mahdollista tarkastella keskitettyä pysäköintiratkaisuja.



Kuvassa Tikkurilan keskustan pysäköintikartta.

2.6 Viheralueet ja hulevedet

Yleistä

Tikkurilan vihervirkistysympäristö sen keskusta-alueella sijoittuu rakennettuihin puistoihin. Merkittävimmät ovat Kirjastopuisto ja Jokiranta. Vähän kaavarunkoalueen ulkopuolelta löytyvät Sinirikonpuisto ja Winterinmäen metsä sekä Tikkurilan urheilupuisto ja Tikkurilan keskuspuisto. Mainittujen lisäksi kaavarunkoalueella on pienempiä "taskupuistoja" osana korttelirakennetta. Viherverkostoa täydentää keskustassa sen lähivirkistysverkosto; kävelyreitit, kävelykadut, aukiot ja kadut, joiden varrella on istutettuja puita. Viherverkostoon kuuluvat tärkeänä osana myös tonttien ja pihojen kasvillisuus.

Hulevesijärjestelmän toiminnallisen selvitysten mukaan maanlaiset tilat kuten junaradan alikulut ja rakennusten kellaritilat ovat tulvariskikohteita Tikkurilassa. Radan alikulkua ovat Tikkurilantie ja Läntinen Valkoisenlähteen tie. Muita tulvamallinnuksella löydettyjä tulvaherkkiä alueita ovat Lummetien ja Talvikkien risteysalue, Orvokkien ympäristö ja Tikkurilanpuiston kohta, Peltolantien ja Peltolantorin maanalaiset pysäköintitilat sekä Neilikkatie ja Unikkotie.

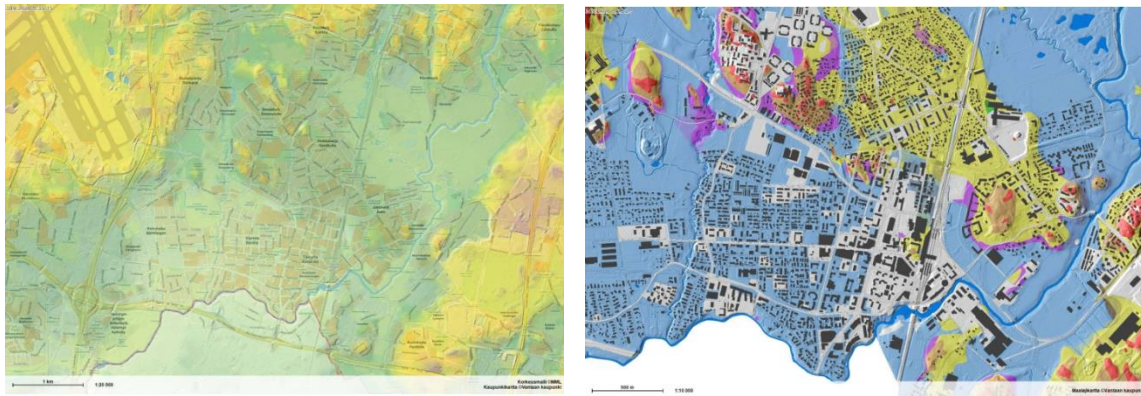
Maisemarakenne

Tikkurilan maiseman pääelementit ovat jokilaakso, tasainen, savikolle rakentunut rakennetun ympäristön alue sekä pohjoisessa ja koillisessa hieman mäkisempi harjumaasto ja kallioselänteet. Rehevä jokilaakso vaihtuu rakennetun ympäristön istutettuihin puistoihin ja viheralueisiin, ja pohjoiseen mentäessä männyt ilmentävät hiekkaisista ja kallioista maaperää.

Maiseman merkittävä solmukohta on rautatien ylityskohta Keravanjoen yli. Solmukohdasta avautuvat näymät jokimaisemaan, värитеhtaille sekä alajuoksulle Silkin suuntaan ovat keskeisiä Tikkurilan identiteettinäköymiä maamerkkeineen. Toiminnallinen ja kaupunkikuvallinen solmukohta muodostuu asemalle sekä Tikkurilan torille. Torin maamerkkejä ovat mm. kaupungintalo ja uusi kirkko.

Tikkurilan maisemarakenne liittyy laajempiin viher- ja virkistysaluekokonaisuuksiin joki- ja purolaaksojen sekä viljelymaisemien välityksellä. Keskeisimmät laajat viheralueet kiertävät kehämäisesti Tikkurilan suuraluetta.

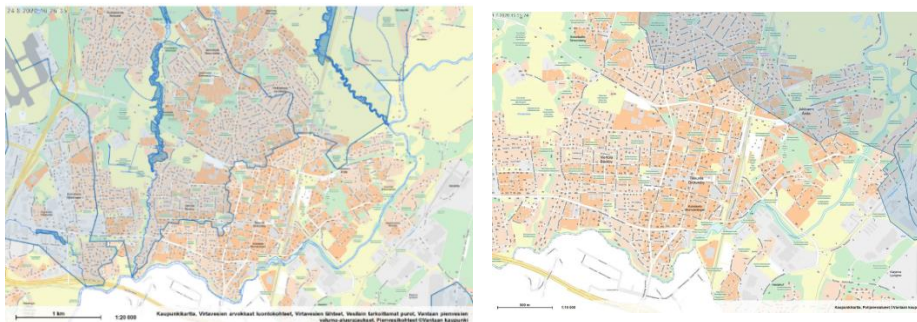
Topografia ja maaperä



Kuvissa alueen korkeusmalli ja maaperäkartat

Tikkurilan keskusta-alue sijoittuu maastoltaan tasaiselle alueelle, savitasangolle, entisille pelto- ja niittyalueille. Tikkurila sijaitsee pääosin savikolla ja Hiekkaharju sekä Jokiniemi hiekkamaalla. Winterinmäellä on laajempi kallio-moreeniselänne. Tikkurilankoski on syntynyt kalliokynnykseen.⁵³

Vesiolosuhteet



Kuvissa lähialueen virtavedet, valuma-alueet ja pohjavesialueet

Keravanjoki on merkittävä virtavesi, samoin siihen liittyvät Rekolanoja ja Kylmäoja. Suurin osa Tikkurilasta kuuluu Keravanjoen valuma-alueeseen. Viertolan pohjoisosa kuuluu Kylmäojan valuma-alueeseen. Oikealla olevassa kuvassa näkyvät pohjavesialueet ja niiden muodostumisalueet. Valkealähteen pohjavesialue sijoittuu Hiekkaharjuun ja Jokiniemeen kaavarunkoalueen pohjoiselle raja-alueelle.

⁵³ www.vampatti.vantaa.fi, kaupungin sisäinen karttapalvelu

Ilmasto-olot

Ilmastonmuutos tulee lisäämään sään ääri-ilmiöitä, kuten sademääriä ja toisaalta kuivuutta, kuumuutta sekä tuulisuutta. Kaupunkien tiivistyessä lämpösaarekeilmiö ja hulevesitulvat kasvavat. Viherrakenteella on merkittävä kaupunkiekologinen rooli. Kasvillisuus, etenkin isot puut, viilentävät kesäisin kaupunki-ilmaa ja estävät talvisin tuulisuutta. Lisäksi kasvillisuus sitoo pienhiukkasia ja suojaa melulta. Maavarainen kasvillisuus hidastaa, puhdistaa ja imeyttää hulevesiä.

Luontoarvot ja ekosysteemipalvelut

Keravanjoki ekologisena yhteytenä

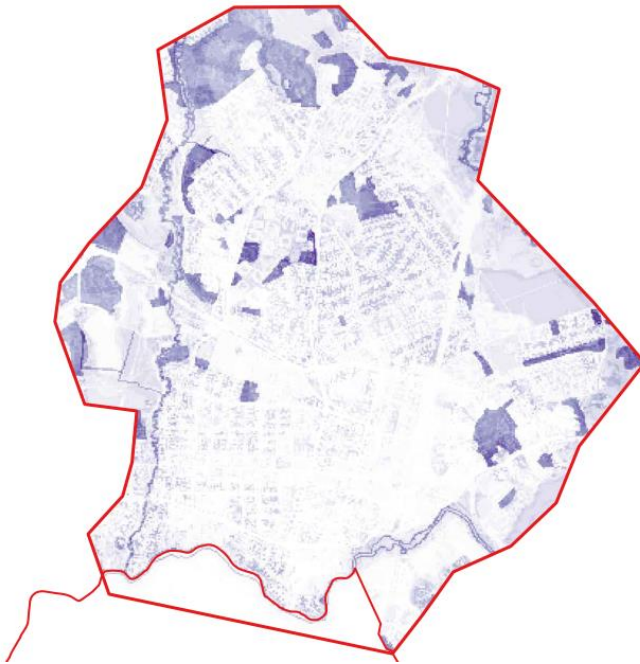
Keravanjoki on maakunnallisesti merkittävä ekologinen yhteys. Vantaan virtavesien verkoston eli siniverkoston rungon muodostavat kaupungin suurimmat joet Vantaanjoki ja Keravanjoki. Joki- ja puroympäristöt muodostavat tärkeän osan kaupungin ekologisesta verkostosta. Joki- ja puronvarret ovat luonteeltaan nauhamaisia ekosysteemejä, jotka toimivat luontaisina kulkureitteinä eri lajeille. Uhanalainen taimen lisääntyy Keravanjoella ja saukoista on myös tehty havaintoja. Saukko kuuluu silmällä pidettäviin lajeihin ja luontodirektiivin lajeihin.⁵⁴

Ekosysteemipalvelut

Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan luonnon tarjoamia hyötyjä, jotka ovat edellytyksenä ihmisen ja yhteiskuntien hyvinvoinnille. Ekosysteemipalvelut luokitellaan tuotanto-, säätely- ja ylläpitopalveluihin ja kulttuurisiin ekosysteemipalveluihin. Tuotantopalveluihin kuuluvat mm. maataloudesta ja metsästä saatava ruoka ja puutavara. Säätely- ja ylläpitopalveluja ovat mm. hiilensidonta, veden kierron säätely ja tulvasuojelu, pölytyspalvelut ja maaperän tuottokyky. Kulttuurisiksi ekosysteemipalveluiksi luetaan mm. luonto virkistys- ja koulutusympäristönä, esteettisyys ja kulttuuriperintö.

Kasvullinen maa liittyy moniin ekosysteemipalveluihin, kuten pohjaveden kertymään, haitallisten aineiden biopuhdistukseen ja sidontaan, melun vaimentamiseen, eroosion torjuntaan, vedenkierron ja pienilmaston säätelyyn ja veden laatuun. Lisäksi ne tarjoavat virkistysmahdollisuuksia ja luonnonelämyksiä. Ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi tulee kaupungin kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa pitää huolta kasvullisen maan säilymisestä viheralueiden säilyttämisen lisäksi.

⁵⁴ Vantaan ekologiset yhteydet 2018



*Kuva: Winterinmäki, Keravanjoki sekä Kylmäoja ovat Tikkurilan ekosysteempipalvelujen eli luontohyötyjen moniarvokohteita.*⁵⁵

Tikkurilan moniarvokohteita kaupunkirakenteen sisällä ovat lähimetsien lisäksi pienemmät puustoiset alueet. Oheinen kartta osoittaa miten tiiviisti Tikkurila on rakennettu. Keskusta-alueella ekosysteemipalveluiden tarjonta on niukkaa.

Viherrakenne ja yhteydet



*Kuva:
Tikkurilan
laajemmat
viheralueet
kiertävät
kehänä
Tikkurilaa,
Viertolaa,
Simonkylää ja
Jokiniemeä
reunustaen.* ⁵⁶

Tikkurilan viherrakenteen muodostavat Keravanjoen varsi puistoinen ja peltoineen, Kylmäojanlaakso ja Tikkurilan keskuspuisto, Winterinmäki, puistot, aukiot, kävelykadut, katuvihreä sekä raitit ja katuja ja raitteja rajaavat piha-alueiden istutukset. Katu- ja piha-alueiden kasvillisuus ja

⁵⁵ Vantaan luontohyödyt. Selvitys ekosysteemipalveluista yleiskaavatyön taustalle 2018, WSP.

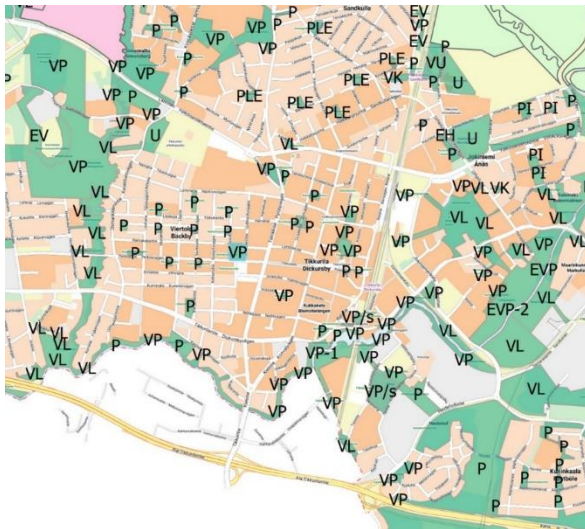
⁵⁶ Vantaan viherrakenneselvitys 2017, Mäkyinen Anne

kasvullinen maa on keskeinen osa Tikkurilan viherverkkoa. Ne kytkevät kaavoitetut puistot ja viheralueet yhteen verkostoksi.

Keskeisimmät keskusta-alueen viher- ja virkistysyhteydet, kuten Vehkapolku, vievät Tikkurilan keskustasta Keravanjoen varteen ja itä-länsisuuntaiset reitit Kylmäjoen laaksoon. Keravanjokivartta pääsee laajemmille virkistysalueille Jokiniemeen, Kuninkaalaan, Heidehofiin ja Kalkkikallion luonnonsuojelualueelle sekä länteen kirkonkylän suuntaan. Kylmäjoen laaksoa pitkin pääsee Tikkurilan keskuspuistoon ja pohjoisille virkistysalueille. Keskustasta itään Jokiniemeen ja sitä kautta Hanabölen kulttuurimaisemaan pääsee Winterinmäen kautta. Orvokkitie on tärkeä yhteys Hiekkaharjun suuntaan.

Tikkurilassa ja Viertolassa asema- ja yleiskaavassa kaavoitettujen viheralueiden osuus kaupunginosien pinta-alasta on pieni (n. 11–14 %). Alueella on tiheästi pieniä puistoja. Pieniä puistoja yhdistävä raittiverkosto parantaa puistoverkoston toimivuutta ja kompensoi vähäistä puistopinta-alaa.

Alueen kehittyessä puistojen käyttöpaine tulee lisääntymään, joten niiden kehittäminen kestävämmiksi ja monipuolisemmiksi on tarpeen. Pienet puistot ovat lähipuistoina merkittäviä etenkin lapsille ja vanhuksille. Yhteydet jokirantaan, Tikkurilan keskuspuistoon ja urheilupuistoon sekä Winterinmäelle ja Hiekkaharjun liikuntapuistoon ja Jokiniemen sekä Hanabölen kulttuurimaisemaan ovat keskeisiä. Laajempien puistojen vyöhyke tasoittaa keskustan pienten puistojen käyttöpainetta. Myös Keravanjoen rannan merkitys tulee korostumaan Tikkurilassa.



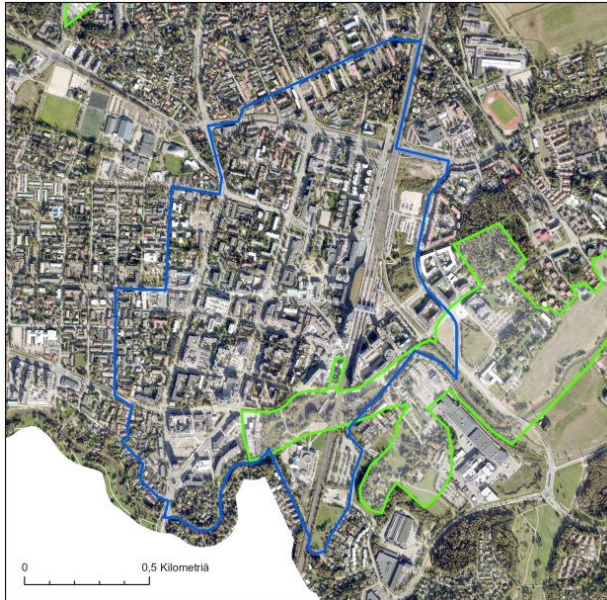
Kuva: Asemakaavoitetut viheralueet Tikkurilassa (Viheraluetietokannat Matti). Lähipuistot ovat pääosin pieniä, näin ollen pihojen ja tonttien sekä katujen kasvillisuuden merkitys kasvaa kaupunkia tiivistäessä.

Maisema, viheralueet ja urbaanit virkistysympäristöt

Tikkurilan arvomaisemat sijoittuvat Keravanjoen rantaan ja sen lähialueille. Uudet kaupunkipuistot, kuten Kirjastopuisto, ovat merkittäviä maisemallisia ja toiminnallisia viheraluekokonaisuuksia.

Tikkurilan kulttuurimaisema on maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (Missä maat mainiommat -Uudenmaan kulttuuriympäristöt, 2012). Tikkurilan kulttuurimaiseman vanhimpaan kerrostumaan kuuluu Keravanjoen mutkassa sijaitseva, 1500-luvulla tunnettu Kuninkaalan kylä. Kylänraitin talojen paikat ovat pääosin samat kuin 1700-luvun alussa ja vanhaa rakennuskantaa on säilynyt 1700-luvulta 1900-luvun alkupuolelle. Radan yhteyteen rakennettu Tikkurilan rautatieasema (RKY-kohde) mahdollisti teollisuuskeskittymän, kuten Tikkurilan värитеhtaat ja tekstiilitehtaat. Tikkurilan Silkki Oy:n tehdasrakennukset ovat parhaiten säilynyttä rakennuskantaa.

Kulttuuriympäristörajaukseen kuuluu myös kaavarunkoalueen ulkopuolinen Valtion Jokiniemeen perustettu maanviljelystaloudellinen koelaitos (RKY-kohde), jonka rakennuskanta koostuu 1900-luvun alussa rakennetuista, jugendhenkisistä laboratoriorakennuksista, punatiilisistä karjatalousrakennuksista sekä 1920–1960-luvuilla rakennetuista laitosrakennuksista ja henkilökunnan asuinrakennuksista.



Kuvassa vihreällä maakunnallisesti arvokas Tikkurilan kulttuurimaisema, joka sijoittuu osin kaavarunkoalueelle. Maisema-alue jatkuu Tikkurilan keskustan jokirannasta itään Jokiniemen koelaitoksen ja peltojen alueelle.



Kuva: Tikkurilan jokirantaa kunnostetaan keväällä 2020. Taustalla Vernissa. Kuva Sakari Manninen



Kuva: Valtakunnallisesti arvokasta Jokiniemen koelaitoksen viljelymaisemaa ja rakennuksia Keravanjoen varrella

Puistoalueet

Puistoalueista merkittävimmät ovat Keravanjoen rantapuistot, Kirjastopuisto sekä kaavarunkoalueen lähelle sijoittuva Sinirikonpuisto. Maisema-arkkitehtikilpailujen kautta on toteutettu Tikkurilan jokirannan uusia leikki- ja ranta-alueita ja ydinkeskustan Kirjastopuisto.



Kuva: Keravanjoen rantapuiston reitistö puustoineen tarjoaa vehreän virkistyskäytävän niin pyöräilyyn, lenkkeilyyn kuin koirien ulkoiluttamiseenkin. Rantavyöhyke on keskeinen viherverkon osa. Keravanjoki on tärkeä maakunnallinen ekologinen yhteys.

Kuvat alla: Åvikin kesällä 2020 avattu leikkipaikka Tikkurilan jokirannassa on uusi, suosittu puisto ja kohtaamispaikka. Rannassa on oleskelutasoja ja -laitureita.



Kirjastopuisto on suosittu ja monipuolinen keskustapuisto, jossa on komeita yksittäispuita. Puistoa reunustavat merkkirakennukset, kuten kaupungintalo ja kirjasto. Tikkurilan tori ja kirjastopuisto rakennuksineen muodostavat maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti arvokkaan kokonaisuuden.



Kuvat: Vasen, Kirjastopuistossa on arvopuita, kuten tammia. Kaupunkiympäristössä jo yksittäinen puu voi olla hyvin merkittävä. Se tarjoaa esteettisiä elämyksiä, lisää luonnon monimuotoisuutta, antaa varjoa ja sitoo pölyä. Oikea, Kirjastopuistossa hulevesiä viivytetään rakentein ja nurmipainantein.



Kuvat: Sinirikonpuisto kaavarunkoalueen ulkopuolella on kunnostettu toimivaksi eri-ikäiset sekä liikuntarajoitteiset huomioon ottavaksi kaupunginosapuistoksi.

Osana korttelirakennetta sijaitsevat *Tikkurilan ja Viertolan pikkupuistot* ovat osittain toiminnallisia leikki- tai oleskelupaikkoja tai hiekkakenttiä ja nurmialueita ja osaksi luonnonmukaisempaa niittyä tai puustoisempaa aluetta. *Viertolanrantaan* on kunnostettu leikkipaikka ja koirapuisto. *Tikkurilan urheilupuistoa* ollaan kehittämässä kokonaisuutena ja alueelle laaditaan yleissuunnitelmaa.

Metsäalueet



Kaavarunkoalueen ulkopuolella sijaitseva *Winterinmäki* (kuvassa) on metsäinen kallio-, moreeni- ja hiekkamäki, jonka vallitseva puulaji on mänty. Osa männyistä on komeita kilpikaarnamäntyjä. Mäen yli ja sivuitse kulkee useita kevyenliikenteenreittejä ja polkuja, joista osa on valaistuja. Mäki-alue on ainoa laajempi metsäinen alue Tikkurilan keskusta-alueen läheisyydessä. Winterinmäen ympäristössä on arvokasta rakennuskantaa, kuten vanhoja koulu- ja laitosrakennuksia.

Jokiniemen koelaitoksen valtakunnallisesti merkittävän kulttuuriympäristön raja-alue ulottuu Winterinmäen puolelle, jossa on professorien ja assistenttien asuintaloja.

Kävelykadut ja aukiot

Tikkuraitti (kuvassa) sekä Tikkurilan tori muodostavat kevyenliikenteen selkärangan, johon linkittyvät aseman suunnalta Männistönpolku ja Asematie.

Tikkuraitille ja Asematielle on laadittu ideointi-, kunnostus- ja kehittämissuunnitelmia.

Carl Albert Edelfeltin aukiota ja siihen liittyvää Veteraanipuisto ja Hertaksenpuistoa ollaan kehittämässä ja suunnittelemassa yhteyttä jokilaaksoon paremmaksi.

Katuvihreä ja raitit

Pääkatujen puut ovat erityisen tärkeitä viihtyisyyden ja pienilmaston kannalta katujen käyttäjille. Korttelirakenteen sisäiset raitit tuovat alueelle vehreyttä ja kontrastia sekä vaihtelua kävelykatujen urbaanille ilmeelle.



Kuva: Vehreät raitit toimivat viherverkon osina ja käytävinä. Osa puustosta sijoittuu tonteille ja osa katualueelle. Näkymä Orvokkitieltä pohjoiseen Hiekkaharjun suuntaan. Orvokkipuiston ja päiväkotien muodostama kokonaisuus on rauhallinen keidas korttelien sisäpuolella.

Piha-alueet

Tikkurilan vanhimmilla omakoti-, rivitalo- ja kerrostaloalueilla on paikoin rehevää ja monipuolista pihakasvillisuutta, samoin 70- ja 80-luvun kerrostalopihojen puusto on ehtinyt kasvaa jo melko isoksi.

Hulevedet

Hulevesistä on kirjoitettu kappaleessa 2.7.2 Yhdyskuntatekninen huolto.

2.7 Muut

2.7.1 Ympäristöhäiriöt

Lentoestekorkeudet

Lentokentän läheisyys säätelee Tikkurilan alueen rakennusten maksimikorkeutta. Tikkurilan kaavarungon alueella lentoestekorkeus on korkeustasolla +100 mpy.

Lentomelu

Tikkurilan kaavarunkoalue ei sijaitse lentomelualueella. Vantaan kaupungin rakennusjärjestyksen (Kv 15.11.2010) mukaan koko Vantaan alueella on kuitenkin meluntorjuntatarve lentomelua ja muuta liikennemelua vastaan. Sen mukaan ulkovaipan ja rakennusosien äänitasoeron ΔL on oltava vähintään 28 dB asuin-, potilas- ja majoitushuoneissa sekä opetus- ja kokoontumistiloissa. Toimistotiloissa äänitasoeron ΔL tulee olla yleensä 25 dB.

Kun suunnitellaan alueelle, jossa esiintyy melua, on Vantaan kaupungin rakennusjärjestyksessä ohje vaadittavista äänitasoeroista (ks. taulukko), jota on syytä tarkastella ”Valtioneuvoston päätöksen melutason ohjearvoista” rinnalla. Rakennusvalvonnalle on esitettävä selvitys riittävän ääneneristävyyden saavuttamiseksi. Äänitasoissa huomioidaan rakennusajankohdan melutaso sekä tulevaisuuden arvioitu melutaso.⁵⁷

LENTOMELU			
Yleiskaavan mukainen lentomeluvyöhyke	Lentomeluvyöhyke	Äänitasoero Asuin- potilas- ja majoitushuoneissa sekä opetus- ja kokoontumistiloissa	Äänitasoero Toimistotiloissa yleensä
	L_{DEN}^* (dB)	ΔL^{**} (dB)	ΔL^{**} (dB)
m1	> 60	-	35
m2	55 ... 60	35	32
m3	50 ... 55	32	28
Muut alueet	-	28	25
TIE- JA RAIDELIIKENNEMELU			
Liikennemeluvyöhyke	L_{Aeq}^{***} (dB)	ΔL^{**} (dB)	ΔL^{**} (dB)
	65 ... 100	erillinen selvitys	
	60 ... 64,9	35	30
	55 ... 59,9	30	25
	50 ... 54,9	-	-

Taulukko: Vantaan kaupungin rakennusjärjestys ja äänitasoero vaatimukset

Tie- ja rautatiemelu

Kaavarunkoalueen **tiemelu** on suurinta aluetta läpäisevien katujen varsilla. Rakennukset suojaavat takanaan sijaitsevia piha-alueita. Vihreät alueet (kuvat seuraavalla sivulla) alittavat ulkotilan ohjearvon L_{den} 55 dB päivällä, ja yöllä vaaleanvihreä alue alittaa uusien alueiden ohjearvon L_{den} 45 dB ja sitä kirkkaampi vaaleanvihreä alue vanhojen alueiden ohjearvon 50 dB. Tikkurilan tiivistyessä tulee kiinnittää huomioita

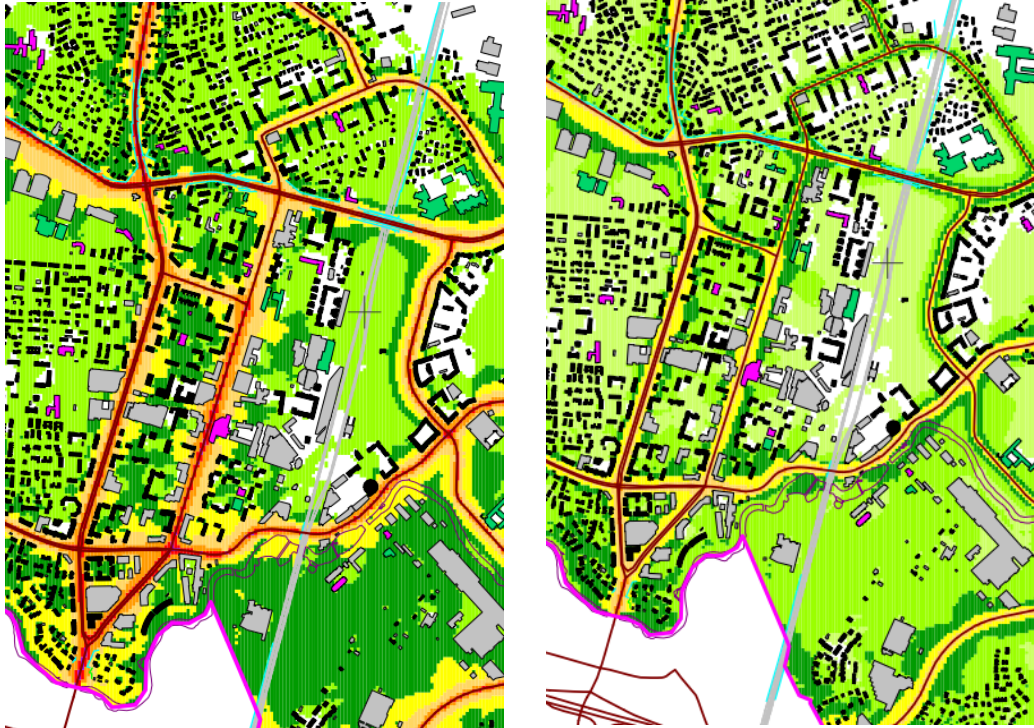
rakennusten sijoitteluun tontilla ja parvekkeiden teknisiin ratkaisuihin, jotta ulko-oleskelutilojen ohjearvot alittuvat. Tummempi oranssi, punainen ja violetti, eli yli 65 dB:n keskiäänitaso päivällä, edellyttää asuntojen avaamisen myös hiljaisempaan suuntaan.^{58, 59}

⁵⁷ Vantaan kaupungin rakennusjärjestys, Kv 15.11.2010

⁵⁸ Valtioneuvoston päätös melutason ohjearvoista 993/1992, Valtioneuvosto 3.4.1987

⁵⁹ Melun- ja värinän torjunta maankäytön suunnittelussa, H. Airola, ELY, opas 02/2013

Kuvat alla: Tiemelu LAeq päivällä (7-22) ja yöllä (22-7), 2017. Melulaskennat on tehty yhteispohjoismaisella laskentamallilla, Nordic Prediction Method, melusuureille LAeq, kello 7–22 (päiväajan keskiäänitaso) ja LAeq, kello 22–7 (yöajan keskiäänitaso).



Taulukko 4. Melukartoissa käytettävät värit [11].

Meluvyöhyke	Värin nimi	RGB	Hex	Väri
40–45 dB	Pale green	204-255-99	#CCFF63	
45–50 dB	Green	155-255-0	#9BFF00	
50–55 dB	Dark green	0-155-0	#009B00	
55–60 dB	Yellow	255-255-0	#FFFF00	
60–65 dB	Ocher	255-215-99	#FFD763	
65–70 dB	Orange	255-155-0	#FF9B00	
70–75 dB	Red	255-0-0	#FF0000	
Yli 75 dB	Violet	155-0-255	#9900FF	



Kuvat yllä: Rautatiemelun L_{Aeq} päivällä (7-22) ja yöllä (22-7), 2017.

Rautatiemeluvyöhyke reunustaa Päärataa. Tumman oranssista väristä alkaa radan varren yli 65 dB:n melutasovyöhyke, mikä edellyttää asuntojen avaamisen myös hiljaisempaan suuntaan. Rakennusten sijoittelulla tulee suojata ulko-oleskelutilat siten, että niiden melutaso alittaa päivällä 55 dB ja yöllä 50 dB (vanha alue) tai 45 dB (uusi alue), nämä alueet ovat kartan vihreillä vyöhykkeillä. Yöllä melutaso on vaimeampi, mutta ulko-oleskelutilojen ohjearvo (45 dB ja 50 dB) ylittyy erityisesti kohdissa, joissa vielä ei ole rakentamista. Alueen täydentyessä tulee mahdollinen rakentaminen sijoittaa siten, että ohjearvot täyttyvät.

Raideliikenne saattaa aiheuttaa lyhytaikaista voimakasta melua, mikä tulee ottaa kaavoituksessa huomioon. ELY suosittelee mitoituksesi maksimimelun, joka ei ylitä sisällä öisin toistuvasti 45 dB AF_{max} tasoa.⁶⁰

Tulevaisuudessa tulee tarkastella Vantaan ratikan aiheuttamaa melua.

Tärinä

Tikkurilan kaavarunkoalue sijaitsee merkittävältä osin savimaaperällä, jossa riskinä on junaliikenteen ja raskaan liikenteen aiheuttama mahdollinen tärinä. Raskaan liikenteen reittien ja junaraiteen läheisyyteen kaavoitettaessa on huolehdittava siitä, että uuden rakennuksen tärinäolosuhteet ovat riittävän hyvät. Olemassa olevien väylien varteen uusia asuinalueita kaavoitettaessa suositellaan ELYn melua ja tärinää käsittelevässä oppaassa värähtelyluokkaa C, jossa mahdollinen tärinä vähennetään tärinän heilahdusnopeuden raja-arvon 0,30 mm/s alle. Yksittäisissä täydennysrakentamiskohteissa on mahdollista myös pyrkiä luokkaan D, jossa heilahdusnopeuden raja-arvo on 0,60 mm/s. Muussa kuin asuinrakennuksessa ja tilassa, jossa liikenne ei haittaa lepoa, saa tavoiteraja olla kaksinkertainen. Raskasliikenteisten katujen varressa savimaalla on kaavassa hyvä määrätä tärinäselvityksen teettämisestä ja määrittää tärinän ohjearvo, jonka rakennusvalvonta voi tarkistaa. Keinot tärinän suositusarvojen saavuttamiseksi tulee selvittää. Tikkurilan pehmeällä

⁶⁰ Melun- ja tärinäntorjunta maankäytön suunnittelussa, H. Airola, ELY, opas 02/2013

maaperällä turvaetäisyys on pikajunaliikenteen yhteydessä 200 metriä ja raskaan katuliikenteen yhteydessä 50 metriä. Näitä etäisyyksiä lähempänä on kaavan tärinämääräys tarpeen.⁶¹

Runkomelu

Runkomelu on ”maaperän kautta rakennukseen siirtyvää värähtelyä, joka muuttuu ääneksi” (Talja & Saarinen, s. 14). Runkomeluhaitat ovat suurimmat, kun rakennuksen ja äänilähteen perustuksen ulottuvat kitkamaahan tai peruskallioon. Asuinhuoneistossa runkomelun suositusraja-arvo on 30 tai 35 L_{pm} (dB) avoradan yhteydessä. Jos kaavassa on melumääräyksiä ilmaääneneristävyydestä, suositellaan tiukempaa arvoa (30). Muita kuin asuintiloja koskevat osin eri suositusarvot. Tikkurilan kaavarunkoalueen pohjoinen reuna on maaperältään kovaa kitkamaata hiekkaa ja sen vieritse kulkee Päärata avoratana. VTT:n selvityksen ”Maaliikenteen aiheuttaman runkomelun arviointi” mukaan on syytä tehdä runkomelun värähtelyselvitys, mikäli ollaan 130 metrin etäisyyden sisällä avoradasta, jolla kulkee IC-juna 160 km tunnissa ja maa on kovaa kitkamaata. Kaavoitettaessa tämän etäisyyden sisäpuolelle hiekkamaalle tulee runkomelu ottaa huomioon. Väylältä saadun tiedon mukaan Tikkurilan rataosuudella kulkee vain yksittäisiä tavarajunia, minkä vuoksi tässä on huomioitu pikajunaliikenteen vaatima tarkasteluetaisyys.^{24,62} Suurin osa matkustajajunista pysähtyy Tikkurilassa, jolloin 160 km/h nopeuteen ei yllä. Yksittäiset junat kuitenkin ohittavat aseman.

Ilmanlaatu

Autoliikenne on keskeinen ilmanlaadun epäpuhtauksien aiheuttaja sekä sen synnyttämien pakokaasujen että katupölyn vuoksi. Vilkasliikenteisen väylän varrella asumisen on havaittu olevan yhteydessä moniin terveyshaittoihin, ja erityisesti pienhiukkasten tiedetään olevan terveydelle haitallisia jo melko alhaisillakin pitoisuuksilla.

Suunnittelualueen sisällä Tikkurilassa sijaitsi vuonna 2019 sekä siirrettävä (Talvikkitie) että pysyvä (Neilikkatie) ilmanlaadun mittausasema. Hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) vuorokausipitoisuuden raja-arvotaso (50 µg/m³) ylittyi vuonna 2019 Tikkurilan mittausasemalla 13 kertaa ja Talvikkitien mittausasemalla 9 kertaa, pääosin katupölyn vuoksi. Sallittu vuosiraja-arvo ei ylittynyt, sillä pölyisiä päiviä saa olla 35 kertaa vuodessa. Vuorokausiohjearvo 50 µg/m³ ylittyi Tikkurilassa ja Talvikkitiellä vuonna 2019 useammin kuin WHO:n asetuksen mukaiset kolme kertaa vuodessa ja vuorokausiohjearvo 70 µg/m³ ylittyi Talvikkitiellä yli Valtioneuvoston päätöksen salliman kerran kuukaudessa. Pienhiukkasten (PM_{2.5}) osalta WHO:n vuorokausiohjearvotaso 25 µg/m³ (saa ylittyä kolme kertaa vuodessa) ylittyi Tikkurilan mittausasemilla kerran vuoden 2019 aikana. Typpidioksidin (NO₂) pitoisuudet ovat olleet molemmissa mittauspisteissä raja- ja ohjearvojen alapuolella mittausvuonna 2019.⁶³

Tikkurilan alueella ei ole liikenteen lisäksi merkittäviä typpidioksidin tai hiukkasten päästölähteitä, joten yli 200 metrin etäisyydellä vilkasliikenteisistä väylistä ilmaaasteipitoisuuksien voidaan olettaa olevan tavanomaisella kaupunkiympäristön taustapitoisuustasolla.

Kaavoja laadittaessa huomioidaan Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) ohjeet ilmanlaadusta sekä ilmanlaatuvohykkeet, jotka ohjaavat rakentamisen sijoittamista. Rakentamisen sijoittamista kadun suhteen ohjaavat ilmanlaatuvohykekaavion minimi- ja suositusetäisyydet. Täydennysrakennettaessa minimietäisyyksiä sovelletaan.⁶⁴

⁶¹ Melun- ja tärinäntorjunta maankäytön suunnittelussa, H. Airola, ELY, opas 02/2013

⁶² Maaliikenteen aiheuttaman runkomelun arviointi, VTT, Talja & Saarinen, tiedote 2468

⁶³ <https://julkaisu.hsy.fi/ilmanlaatu-paakaupunkiseudulla-vuonna-2019-1.pdf>

⁶⁴ Ilmanlaatu maankäytön suunnittelussa, ELY, opas 2 / 2015

Onnettomuusvaaralliset kohteet

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ylläpitää valtakunnallista listausta onnettomuusvaarallisista kohteista, esim. kemikaali- ja räjähdelaitekohteista. Näiden laitosten konsultointiväyhytykseen tapahtuvista kaavoitusmuutoksista tai merkittävämmästä rakentamisesta on pyydetty lausunto Tukesilta ja pelastusviranomaiselta.

Kuninkaalassa sijaitseva Tikkurila Oyj on Seveso III -direktiivin mukainen turvallisuusselvityslaitos, jonka konsultointiväyhytykseen on määritelty 1 km. Huomattava osa kaavarunkoalueesta on tällä väyhytykseen, mikä tulee ottaa huomioon alueen asemakaavoituksessa.

Pilaantuneet maat

Teollisuushistorian perintönä kaavarunkoalueella on pilaantuneita maa-alueita. Tikkurilassa on toiminut kaksi lyijypäästöjä aiheuttanut teollisuuslaitos: pääradan varrella sijainneen lyijysulatto Oy Grönberg Ab:n toiminta loppui vuonna 1984 ja nykyisen pääkirjaston paikalla toiminut akkutehdas siirtyi muualle vuonna 1972. Pilaantumista ovat aiheuttaneet myös öljyvahingot ja huoltoasematoiminta. Alueet on kartoitettu ja suurelta osin kunnostettu. Asemakaavoituksen yhteydessä arvioidaan tonttikohtaisesti tarvittavat tutkimukset ja toimenpiteet.

Vantaan ympäristökeskus ei suosittele edelleenkään Tikkurilan ja Jokiniemen alueella, entisen Grönbergin lyijysulaton lähistöllä, vihannesten, marjojen tai sienien käyttöä ravinnoksi, ellei niitä ole tutkimuksin todettu puhtaiksi tai tontin maaperää kunnostettu.⁶⁵

2.7.2 Yhdyskuntatekninen huolto

Vesihuolto ja hulevedet

Kaavarungon alue on kokonaisuudessaan vesihuollon toiminta-alue ja alueen rakennushankkeet voidaan liittää jo rakennettuun vesihuoltoverkkoon. Suojaetäisyydet jakelu-, keräily- ja runkojohtoverkoston tulee turvata jatkosuunnittelussa ja rakentamisessa.

Vedenjakelu

Kaavarunkoalueen kattava vesihuoltoverkosto palvelee alueen nykyisiä toimintoja. Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +81.00 ja LW = +66.00) sijaitsee Hiekkaharjussa. Uusi vesitorni otetaan käyttöön 2020. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta.

Jätevesiviemärointi

Tikkurilan jätevedet johdetaan Kielotien kautta etelään, Suutarilaan johtavaan runkoviemäriin ja Suutarilan jätevedenpumppaamolle. Sieltä jätevedet pumpataan Helsingin verkkoon ja edelleen Viikinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesiviemärointi

Tikkurilan kaavarunkoalueen hulevesijärjestelmä koostuu avouomaosuuksista sekä putkitetuista osuuksista. Hulevedet johdetaan hulevesiviemäriin, jotka laskevat edelleen Keravanjokeen. Ennen Keravanjokeen purkamista hulevesiä johdetaan mm. Tikkurilanrantaan toteutettujen laadullisten

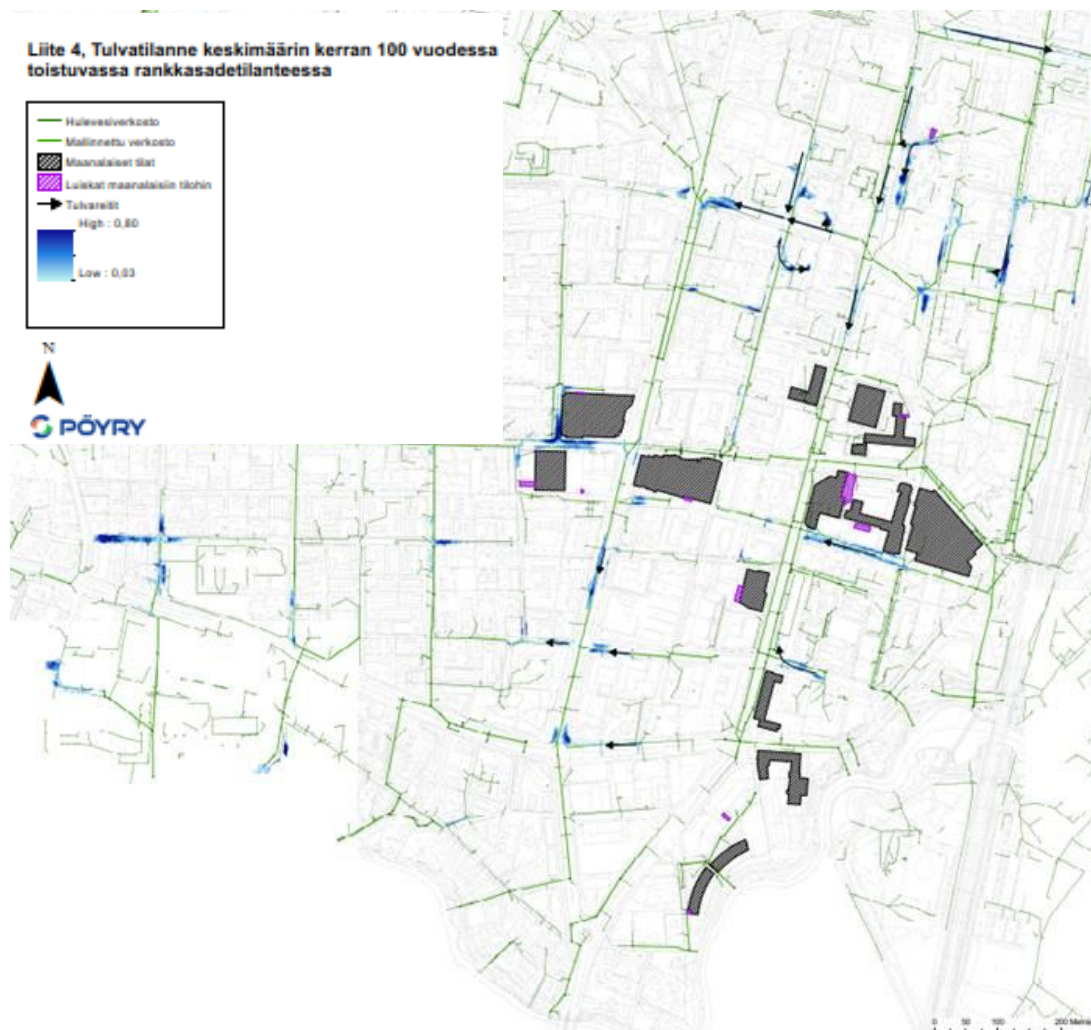
⁶⁵ Vantaan kaupungin julkinen tiedote, kevät 2019

hallintaratkaisujen kautta. Keravanjoki yhtyy Vantaanjokeen, joka purkaa vedet Helsingin Vanhankaupunginlahteen.

Tulvatilanteet

FCG Oy on tehnyt Vantaan kaupungille tulvaselvityksen Jokiniemen alueesta 1.9.2010. Siitä ilmenee, että joki voi tulvia ainakin hulevesiverkoston kautta Tikkurilantielle radan alikulkuun sekä Teatteripolun katualueelle. Tällainen tulva on harvinainen, sen esiintyvyys on noin kerran sadassa vuodessa. Rankkasateiden yhteydessä hulevedet voivat tulvia Valkoisenlähteentien alikulussa, aseman pohjoisessa alikulussa sekä Jokiniementiellä parin korttelin pituudella Lauri Korpisen kadusta pohjoiseen. Ratojen alikulut ovat tulvariskialueita.

Pöyry on tehnyt keväällä 2013 Vantaan kaupungille Tikkurilan alueen hulevesijärjestelmän toiminnallisen selvityksen. Tikkurilan alueen hulevesiverkoston kapasiteetit ovat pääsääntöisesti riittäviä keskimäärin kerran viidessä vuodessa toistuvissa rankkasadetilanteissa. Keskimäärin kerran 50 vuodessa toistuvassa rankkasadetilanteessa hulevedet tulvivat kaduille sekä paikoitusalueelle useissa kohdissa: Lummetiellä Talvikkitien risteyksen tuntumassa ja Kirjastopuiston kohdalla, Peltolantorin paikkeilla, Neilikkatien ja Unikkotien Talvikkitien puoleisissa päissä.



Tulvimispaikkoja Tikkurilassa keskimäärin kerran 100 vuodessa toistuvassa rankkasadetilanteessa. Tummat rasteroidut alueet ovat maanalaisia tiloja. (Lähde: Tikkurilan alueen hulevesijärjestelmän toiminnallinen selvitys 2013)

Kaukolämpö

Kaavarungon alue on kokonaisuudessaan kaukolämpöverkon piirissä. Putket kulkevat katualueilla. Kaavarungon alueen rakennushankkeet voidaan liittää kaukolämpöverkkoon. Asemakaavoituksessa tulee huomioida kaukolämpöputkien sijainti. Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, toimitaan siirtokustannusten osalta Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

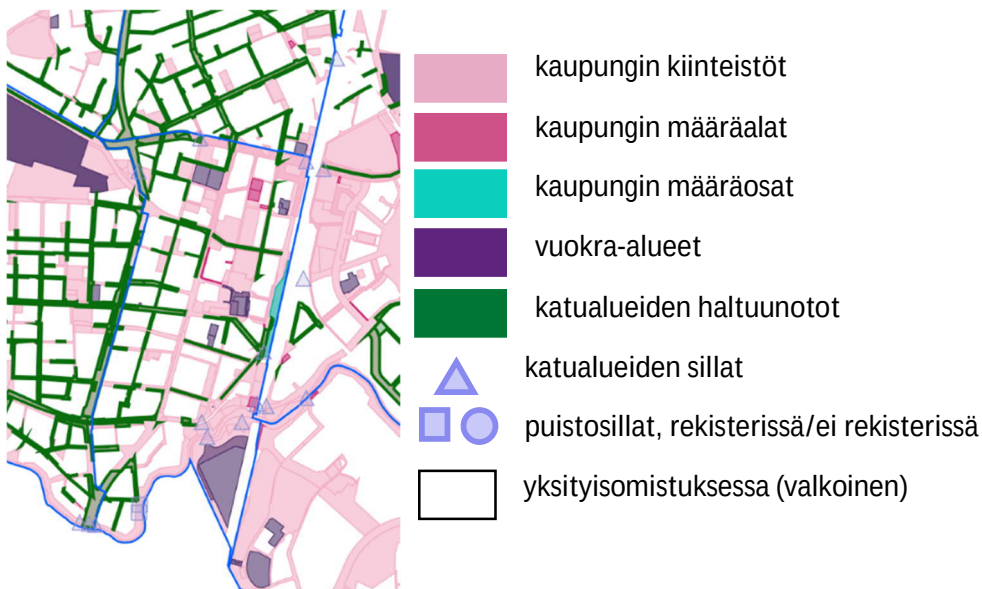
Sähköverkko

Vantaan Energia Sähköverkot Oy:lle kuuluvia keskijännitemaakaapeleita kulkee kaavarungon alueella kattavasti. Maankäytön tehostuessa sähkönjakelulta vaaditaan kuitenkin suurempaa kapasiteettia pienemmällä alueella. Muuntamotiheys myös kantakaupunkialueella tihenee ja muuntamoiden välistä keskijänniteverkkoa tarvitaan enemmän alueelle. Uusissa asemakaavoissa tulee huomioida entistä tarkemmin muuntamoiden tilatarpeiden varaukset hyvissä ajoin jo kaavalaadinnan alkuvaiheessa. Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, toimitaan siirtokustannuksien osalta Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n yhteistyötoimintasopimuksen mukaan (20.7.1993).

Tietoliikenne

Alueella kulkee kattavasti tietoliikennekaapeleita. Asemakaavoituksessa tulee huomioida olevat tietoliikennettä palvelevat rakennelmat ja kaapeloinnit rakennusalan määrittelyssä. Maankäytön muuttuessa on arvioitava ja huomioitava mahdolliset lisätarpeet tietoliikenteelle ja osoitettava sille tilaa. Erityistä huomiota tietoliikennekaapeleiden suojaamiseksi ja palvelun jatkuvuuden turvaamiseksi tulee kiinnittää rakennusvaiheessa. Mikäli kaapeleita on siirrettävä, tulee asiasta olla ajoissa yhteydessä tietoliikenneyhtiöihin ja tilata maksullinen siirto.

2.7.3 Maanomistus



Tikkurilan kaupunginosassa maa on vahvasti yksityisomisteista, mikä näkyy kartassa valkoisella. Vantaan kaupungin omistuksessa ovat kadut, puistoalueet sekä osa kaupungin palvelutilojen tonteista.

2.7.4 Rakennettavuus

Maaperä

Kaavarunkoalueen pintamaa on nykyisten katu-, piha- ja paikoitusalueiden täyttöjä. Alueen luonnonmaa on pääosin savea ja silttiä. Alueella tehtyjen kairausten perusteella savi-/silttikerrosten paksuus vaihtelee 0–21 m välillä. Saven ja siltin alla maakerrokset vaihtuvat hiekan ja soran kautta kalliopintaa päällystämään pohjamoreeniin. Kairaukset ovat päättyneet määräsyvyyteen, tiiviiseen maakerrokseen, kiveen tai kallioon noin 1–23 metrin syvyydellä maanpinnasta. Syvimmät kairaukset on tehty alueen eteläpuolella. Alueella on useita pohjaveden mittauspisteitä. Pohjaveden pinta on vaihdellut noin 0–5 m syvyydellä maanpinnasta.

Rakennettavuus maaperän suhteen

Uudet rakennukset on perustettava paaluttamalla. Kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet on pohjanvahvistettava, esim. stabiloimalla. Rakentamisella ei saa alentaa pohjavedenpintaa pysyvästi. Junaliikenteen sekä Tikkurilantien ajoneuvoliikenteen aiheuttama tärinä suositellaan huomioimaan rakennusten suunnittelussa.

2 Suunnittelutilanne

3.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, jotka ensisijaisesti varmistavat valtakunnallisesti merkittäviä asioita maakuntien, kuntien ja valtion viranomaisten toiminnassa. Niillä myös turvataan kansainvälisten sopimusten ja velvoitteiden mukainen alueidenkäytönsuunnittelu. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet vaikuttavat myös kunnan kaavoitukseen, sillä kaikessa alueidenkäytössä on edistettävä tavoitteiden toteuttamista. Tavoitteet konkretisoituvat kaavoituksen kautta.

Uudistetut Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) tulivat voimaan 1.4.2018. Ne sisältävät viisi teemaa: ”toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen”, ”terveellinen ja turvallinen ympäristö”, ”tehokas liikennejärjestelmä”, ”elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat” ja ”uusiutumiskykyinen energiahuolto”.

Toimivien yhdyskuntien ja kestävä liikkuminen saavuttamisessa on oleellista tukea monikeskuksista ja verkottuvaa rakennetta, joka perustuu hyviin yhteyksiin. Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden pyrkimyksenä on suurten kaupunkiseutujen eheys, alueiden elinvoimaisuus ja niiden vahvuuksien tukeminen. Edellytykset niin elinkeino- ja yritys-elämän kuin väestön kasvua palvelevan asuntotuotannon rakentumiselle tulee mahdollistaa, samoin työn ja vapaa-ajan alueiden hyvä saavutettavuus. Jotta kehitys olisi vähähiilistä ja resurssitehokasta, on nykyisen rakenteen tiivistäminen tärkeää.

Valtakunnallisen liikennejärjestelmän toimivuutta ja taloudellisuutta tulee edistää kehittämällä olemassa olevia yhteyksiä. Matkaketjujen, tavaraliikenteen sekä henkilöliikenteen solmukohtien toimivuus tulee varmistaa. Niin kansainvälisten kuin valtakunnallisten yhteyksien jatkuvuus ja niiden kehittäminen tulee turvata.

Terveellinen ja turvallinen elinympäristö edellyttää sään ääri-ilmiöihin varautumista. Uusi rakentaminen tulee sijoittaa tulvavaara-alueiden ulkopuolelle tai riskit tulee huomioida muuten.

Melu, värinä ja huono ilmanlaatu tulee ehkäistä. Vaikutuksille herkkiin toimintoihin tulee jättää riittävä etäisyys haitallisia terveys- tai onnettomuusriskejä aiheuttavista toiminnoista tai hallita riskit muutoin. Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavat laitokset tulee sijoittaa riittävän etäälle asuinalueista, yleisten toimintojen alueista ja luonnon kannalta herkistä alueista.

Valtakunnallisesti arvokkaista kulttuuriympäristöistä ja luonnonympäristöistä tulee huolehtia ja ekologisia yhteyksiä säilyttää. Virkistysalueiden riittävyys ja niiden jatkuvuus tulee turvata. Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen ja bio- ja kiertotalouden tulee huomioida, mm. merkittävien viljelyalueiden säilyminen tulee turvata.

Valtakunnallisesti merkittävät energiahuollon voimajohdot ja kaasuputkien kaukokuljettaminen tulee turvata, samoin niiden toteuttamismahdollisuudet. Hyödynnetään olemassa olevia käytäviä. Varaudutaan uusiutuvan energian tuotantoon ja sen edellyttämiin logistisiin ratkaisuihin.⁶⁶

3.2 Seudulliset suunnitelmat

3.2.1 Maakuntakaava



Voimassa olevien maakuntakaavojen yhdistelmässä 2019

Tikkurilan keskusta-alue on tiivistettävää keskustatoimintojen aluetta. Alueen läpi kulkee ”pääkaupunkiseudun poikittainen joukkoliikenteen yhteysväli”. Päärata jakaa aluetta itäiseen ja läntiseen puoleen. Keravanjoen varteen on merkitty viheryhteystarve, joka yhtyy Tikkurilan keskuspuistoon ja koillisessa Hanabölen peltoalueisiin. Keskustan alueella jokiranta on Tikkurilan kulttuurimaisemaa, joka on maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Sen alueella on Jokiniemen koelaitoksen valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY 2009). Valkealähteen pohjavesialueen eteläinen raja kulkee Hiekkaharjun ja Jokiniemen kaupunginosien kautta. Beige rinkulamerkintä Tikkurilan ja Helsingin rajalla tarkoittaa merkitykseltään seudullista vähittäiskaupan suuryksikköä. Kehä III on merkitty moottoriväyläksi.^{67, 68}



Vuosina 2016–2020 laadittu **Uusimaa-kaava 2050:n** kokonaisuus on hyväksytty maakuntavaltuustossa 25.8.2020, mutta päätöksestä on valitettu Helsingin hallinto-oikeuteen. Voimaan tullessaan Uusimaa-kaavan kokonaisuus korvaa aiemmin voimassa olleet maakuntakaavat, lukuun ottamatta neljännen vaihemaakuntakaavan tuulivoimaratkaisua ja Östersundomin alueen maakuntakaavaa.

Uusimaa-kaavassa Tikkurilan kohdalla on keskustatoimintojen alue, keskus, ja pääkaupunkiseudun ydinvyöhyke, joka tarkoittaa muuta taajamatoimintojen vyöhykettä tehokkaammin rakennettavia alueita. Vyöhykkeen alueet tukeutuvat kestäväan

⁶⁶ Valtioneuvoston päätös valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista (annettu 14.12.2017)

⁶⁷ https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/voimassa_olevat_maakuntakaavat

⁶⁸ <https://kartta.uudenmaanliitto.fi/maakuntakaavat>

liikennejärjestelmään ja tukevat verkostomaisen kaupunkirakenteen kehittymistä. Alueita suunnitellessa on kiinnitettävä huomio alueen arvokkaisiin ominaispiirteisiin ja elinympäristön laatuun sekä joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn. Tikkurilan asema on merkitty joukkoliikenteen vaihtopaikaksi ja sen vieressä on liityntäpysäköintialue. Jokiniemen koelaitos ja Tikkurilan juna-aseman RKY-alue/kohde ovat kartalla. Viheryhteystarve kulkee edelleen Keravanjokea myötäillen ja kaavarunkoalueen pohjoisosaan on merkitty Valkealähteen pohjavesialue.^{69, 70, 71}

3.2.2 MAL-sopimus 2020–2031

Valtion ja Helsingin seudun kuntien MAL-sopimus on maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus, joka perustuu Helsingin seudun 14 kunnan ja valtion yhteiseen tahtotilaan seudun kehittämisestä. Se luo edellytykset seudun monipuoliselle asuntotuotannolle sekä liikenteen ja maankäytön yhteensovittamiselle. Sopimuksen aikajänne on pitkä ja sen toimenpiteet edistävät vähähiilistä ja kestävästä yhdyskuntarakennetta, jota tukee kestävä liikennejärjestelmä. Toimenpiteet sujuvoittavat arkea ja tukevat elinkeinoelämän elinvoimaa, ehkäisevät segregatiota ja edistävät asuinalueiden monimuotoisuutta. Sopimuksessa on tavoitetila, johon päästää sovittuja kehityspolkuja edistämällä. Sopimus sisältää myös konkreettisia toimenpiteitä ensimmäiselle neljälle vuodelle 2020–2023. Sopimuksen lähtökohtana on ”Helsingin seudun maankäyttö, asuminen ja liikenne 2019” -suunnitelma (MAL 2019).

Kestävän ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän tavoitetila 2030+ mukaan yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä muodostavat kestävästä kasvua tukevan kokonaisuuden, jonka myötä sujuva ja turvallinen arki turvataan. Liikkumisen valintojen tulee olla mahdollista kestävästi, mitä tukee kaupunkirakenteen kehitys. 85 % väestöstä sijoittuu kestävästä liikkumisen vyöhykkeille ja 65 % kulkutapaosuudesta on kestävästä liikkumista. Seutu on houkutteleva työvoiman ja yritysten näkökulmista ja toimintaympäristössä on hyvä. Kansainvälinen, Suomen sisäinen ja seudullinen liikkuminen huomioidaan.

Sopimuksen **kehityspolkuja** edistämällä saavutetaan yllä kuvattu tavoitetila. Olennaisessa roolissa on kaavoitus, joka mahdollistaa asukkaiden ja työpaikkojen sijoittamisen ensisijaisille, kestävästä liikkumiseen perustuvilla vyöhykkeillä. Maankäyttöä vahvistetaan erityisesti raideliikenteen ja muuhun runkoliikenteeseen tukeutuen, asemia ja solmukohtia tiivistäen. Seudun liikennejärjestelmää kehitetään tukemaan maankäytön kehitystä. Kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuutta kehitetään infrastruktuurin keinoin. Kestävien kulkumuotojen kilpailukykyä edistetään. Kestävä, vähähiilinen liikennejärjestelmä on tavoitteena liikenteen turvallisuutta unohtamatta. Helsingin saavutettavuus ja elinkeinoelämän ja työssäkäynnin yhteydet ovat oleellisia. Seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteistä suunnittelua jatketaan.

Neljälle ensimmäiselle vuodelle on laadittu 21 **toimenpidettä**, joista osa koskee Vantaata. Alle on koottu erityisesti Tikkurilan kaavarunkoalueen kehitykseen sopivat ja liittyvät toimenpiteet.

MAL 2019 -suunnitelman maankäytön ensisijaisille vyöhykkeille sijoitetaan 90 % uudesta asuntokaavoituksesta. Valtio tukee näiden alueiden kunnallistekniikan rakentamista ja painopisteenä on täydennysrakentaminen. Valtio järjestää omistamaansa maata asuntorakentamisen käyttöön ja ensisijaisesti kohtuuhintaisesti kunnille. Seudullisen raideliikenteen kehittämisinvestoinnit tukevat kestävästä liikkumisen kehittämistä, riittävää asuntotuotannon toteuttamista sekä kestävästä

⁶⁹ Uudenmaan liiton karttapalvelu ”kartta.uudenmaanliitto.fi”

⁷⁰ Missä maat on mainiommat – Uudenmaan kulttuuriympäristöt, Uudenmaan liitto E 114–2012

⁷¹ https://www.uudenmaanliitto.fi/aluesuunnittelu/uusimaa-kaava_2050

yhdyskuntakehitystä. Valtio käynnistää Pääradan parantamishankkeen välillä Pasila-Riihimäki. Tikkurilan kehitykselle oleellinen toimenpide on 4.6, jonka mukaan ”Väylävirasto laatii selvityksen Santaradan siirtämisestä valtion rataverkolla ja sen nykyisistä aluevarauksista luopumisesta.” Tämä mahdollistaa Vantaan ratikan helpomman toteuttamisen ja maankäytön kehittämistä Santaradan alueella. Kunnat jatkavat MAL 2019 -suunnitelman raitiotieverkoston suunnittelua ja toteuttamista, jonka rahoittamiseen valtio osallistuu. Vantaan ratikan suunnittelua jatketaan ja valtio osallistuu suunnittelukustannuksiin 30% osuudella. Valtion osallistumisesta rakennuskustannuksiin päätetään seuraavan MAL-sopimuksen yhteydessä. Valtio avustaa Helsingin seudun julkisen henkilöliikenteen palveluiden järjestämistä 2020-23. Rahoitusta seudun kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen osoitetaan. Ruuhkamaksujen mahdollistava säädösvalmistelu aloitetaan kuntien ja valtion sekä HSL:n kanssa. MAL-suunnitelma päivitetään sopimuskaudelle 2024-35.

Yllä olevien toimenpiteiden lisäksi Helsingin seudun kunnat yhteistyössä valtion kanssa sitoutuvat edistämään matkaketjuyhteistyötä ja kehittämään liikkumisen digitaalipalveluita, edistämään liikennepalveluiden ja -järjestelmän raportointia ja seurantaa sekä hyödynnettävyyttä ja lisäämään reaaliaikaista matkustajatietoa. Lisäksi seuraava MAL-suunnittelun osana laaditaan strateginen seudun tiekartta liikenteen automaatiosta.

Asumisen ja elinympäristön laatu on omana otsikkonaan ja sille on laadittu oma **tavoitetila 2030+**. Sen mukaan seudulle rakennetaan 2030 mennessä noin 200 000 asuntoa ja 90 % tästä sijoittuu ensisijaisesti kehitettävälle maankäytön vyöhykkeille joukkoliikenteen ääreen. Laadukas ja riittävä kaavoitus mahdollistaa seudun väestönkasvun ja koko- sekä hallintamuotojakaumaltaan monipuolisen asuntotuotannon. Seudun asuntomarkkina tukee työvoiman saatavuutta ja työmarkkinoiden toimivuutta. Monipuolinen asukasrakenne on sosiaalisesti kestävä ja heikoimmassa asemassa olevat huomioidaan, asunnottomuus pyritään poistamaan. Erikseen on nostettu puurakentaminen, jonka osuutta halutaan kasvattaa niin asuin- kuin muussa rakentamisessa.

Tavoitetilan **kehityspolut** sen saavuttamiseksi ovat asemakaavavarannon pitäminen tarpeen edellyttämällä tasolla ja turvataan monipuolinen asuntojen kokojakauma, hallintamuodot ja kohtuuhintaisen asumisen saatavuus. ARA-tuotannon osuutta nostetaan ja samalla pidetään asuinalueiden tasapainoisesti kehityksestä huolta. Segregaatiota ehkäistään asuntotarjonnan monipuolisuudella ja liikenneyhteyksien kehittämisellä, palveluiden ja virkistysalueiden saatavuudella. Hallitusohjelman mukaisesti tavoitteena on asunnottomuuden poistaminen kahdessa

Sovittuja toimenpiteitä asumisen ja elinympäristön laadun saavuttamiseksi on kahdeksan. Kunnat sitoutuvat asemakaavojen toteuttamiseen yhteensä 6 miljoonan kerrosneliömetrin arvosta. Luvusta Vantaan asuntotuotantotavoite on 2640 asuntoa vuodessa. MAL-suunnitelman ensisijaisten kehittämisvyöhykkeiden asemakaavojen toteuttamisedellytykset varmistetaan. Valtion tukemaa korkotuki- ja erityisryhmien vuokra-asuntotuotantoa tulee olla pääkaupunkiseudun asuntotuotannosta 20 % ja valtion tukeman asuntotuotannon osuuden kasvattamista selvitetään sekä valtio tukee näiden hankkeiden käynnistämistä. Yksi tuotantoa rakennuttavista toimijoista on valtio-omisteinen A-Kruunu, jonka toimintaa kasvatetaan. Viimeisenä toimenpiteenä on asunnottomuuden vähentäminen, tavoitteena on sen puolittaminen 2023 mennessä. Vantaa on mukana yhteistyöohjelmassa, jonka tavoitteena on lisätä kohtuuhintaista asumista ja vahvistaa asunnottomuuden vähentämiseen liittyvää työtä.

Sopimuksen pidemmän aikavälin tavoitteet ovat voimassa 2020–2031, sopimus uusitaan 2023, jolloin tavoitetiloja ja toimenpidepolkuja tarkistetaan ja sovitaan seuraavan sopimuskauden toimenpiteistä. Sopimuksen toteutumista seurataan.⁷²

3.2.3 HLJ 2015 Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma

Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma HLJ 2015 on pitkän aikavälin strateginen suunnitelma, joka mahdollistaa kasvun kestäväällä tavalla. Tarkastelualueeseen kuuluu 14 kuntaa: HSL-kunnat ja niitä ympäröivät KUUMA-kunnat. Suunnitelma on laadittu tiiviissä yhteistyössä seudun maankäyttösuunnitelman ja siihen sisältyvän asuntostrategian kanssa. Tavoitteena on seudun saavutettavuus ja liikenteen sujuvuus sekä sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys.

Sisältö tiivistyy viiteen linjaukseen:

- Vahvistetaan liikennejärjestelmän rahoituspohjaa
- Nostetaan kestävien kulkutapojen palvelutasoa
- Hyödynnetään informaatio- ja ohjauskeinoja tehokkaasti
- Huolehditaan logistiikan tarpeista sekä tieliikenteen toimivuudesta
- Saavutetaan tulokset tehokkailla toimintatavoilla

Suunnitelmaan on listattu infrastruktuurin kehittämishankkeet 2016–2025 ja niiden kiireellisyysjärjestys.

Seudun väestö kasvaa merkittävästi tulevaisuudessa. Liikenteen toimivuus varmistetaan tiivistämällä maankäyttöä ja sovittamalla se yhteen liikennejärjestelmän kanssa, selvittämällä ajoneuvoliikenteen hinnoittelua ohjaus- ja rahoituskeinona sekä nostamalla koko seudun joukkoliikenteen palvelutasoa.

Vantaa/Tikkurila

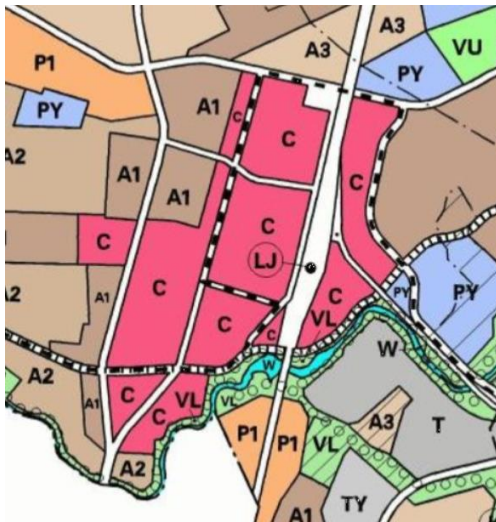
Lentoliikenne on oleellinen osa toimivaa ja tehokasta Helsingin seudun liikennejärjestelmää, ja hyvät yhteydet lentoasemalle tulee varmistaa. Lentoasema ja Tikkurila ovat valtakunnallisesti merkittäviä joukkoliikenneterminalleja, ja Tikkurilan saavutettavuus on erinomainen. Logistiikan toimijat puolestaan ovat keskittyneet Kehä III:n vyöhykkeelle.

Tikkurilassa kohtaavat eri suuntaiset pyöräilyn kilpailukyvyyn kannalta keskeiset yhteydet. Liityntäpysäköinnin näkökulmasta käyttäjiä ei aktiivisesti ohjata Tikkurilaan, vaan palvelut houkuttelevat heidät alueelle.⁷³

⁷² Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020-2031, 8.10.2020

⁷³ <https://www.hsl.fi/hlj-helsingin-seudun-liikennejarjestelmasuunnitelma/hlj-2015>

3.3 Kaupunkitasoiset kaavat, ohjelmat ja ohjeet

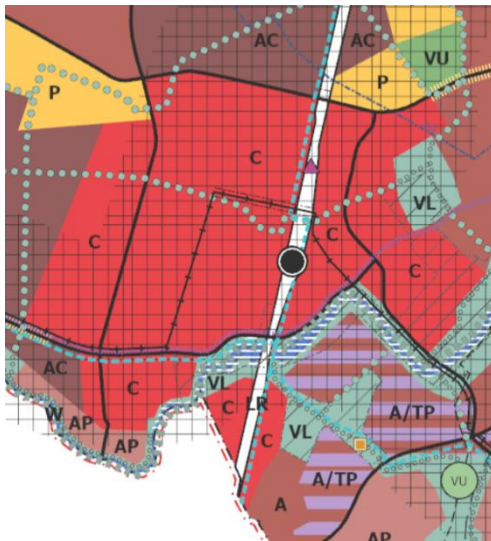


3.3.1 Yleiskaava 2007

Voimassa olevassa yleiskaavassa 2007 valtaosa kaavarunkoalueesta on keskustatoimintojen aluetta (C). Tarkastelualueen pohjoisosassa on pientaloaluetta (A3), länsiosassa tehokasta asuntoaluetta (A1) ja Keravanjoen mutkassa matalaa ja tiivistä asuntoaluetta (A2). Jokivarsi on lähivirkistysaluetta (VL), johon on osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti. Joen eteläpuolella, radan molemmin puolin on palveluiden aluetta (P1) ja kaavarunkoalueen itäosassa julkisten palveluiden ja hallinnon aluetta (PY). Tikkurilantie on merkitty historialliseksi tieksi. Ohjeellinen joukkoliikenteen runkoyhteys, joka voidaan toteuttaa raitiotienä, on osoitettu katkoviivalla. Pistekatkoviivalla merkitty pohjavesialue ulottuu kaavarunkoalueen pohjoisimpaan

osaan.⁷⁴

3.3.2 Vantaan yleiskaava 2020



Kaupunginvaltuusto hyväksyi Vantaan uuden yleiskaava 2020 kokouksessaan 25.1.2021. Yleiskaavassa asetetaan koko Vantaan maankäytön kehittämisen suunnat vuoteen 2050 asti. Kaavan tärkein tavoite on ohjata kasvu olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen ja säästää ympäröivää maata luonnolle resurssiwiseasti. Suurin osa kasvusta ohjataan kestävän kasvun vyöhykkeelle eli raideliikenteeseen tukeutuen asemien seuduille ja Vantaan ratikan vaikutusalueelle.

Ehdotuksessa on ennustettu, että vuoteen 2050 mennessä Tikkurila on kasvanut 7 500 uudella asukkaalla ja 3 700 uudella työpaikalla. Tikkurilan kasvu perustuu yleiskaavassa uudistavaan lisärakentamiseen. Suurin osa koko kaavarunkoalueesta on määritetty

kaupunkikeskustan alueeksi (C). Aluetta tulee kehittää toiminnoiltaan sekoittuneena sekä monipuolisena kaupunkiympäristönä. Lähtökohtana on kaupunkiympäristön käveltyvyys. Keskeisillä alueilla maantasokerrosten tulee avautua kaupunkitilaan ja niihin on sijoitettava liike- ja toimitiloja. Pysäköintiratkaisuissa tulee pyrkiä keskitettyihin, nimeämättömiin ja vuorottaispysäköinnin ratkaisuihin. Kaupunkikeskustan alueet tulee myös toteuttaa vihertehokkaasti.

Tikkurilan kaupunkikeskustan alueen pohjoispuolelle on merkitty kaupunkikeskustan asuinalue (AC) Hiekkaharjun asemalle asti. Kaupunkikeskustan asuinalueella on kaavarunkoalueella myös lännessä Tikkurilantien varressa, sekä Viertolan puolella. Alueita tulee kehittää tehokkaina, asuntovaltaisina ja toiminnoiltaan sekoittuneina kaupunkiympäristöinä. Asuntorakentamista voidaan toteuttaa kaikilla talotyypeillä.

⁷⁴ https://www.vantaa.fi/asuminen_ja_ymparisto/kaavoitus_ja_maankaytto/yleiskaavoitus/yleiskaava_2007

Palveluiden toteuttaminen on mahdollistettu sekä keskustatoimintojen, että asumisen alueille. Suurin työpaikkakeskittymä on kuitenkin Tikkurilan keskusta. Lähtökohtana on, että palvelut ovat lähellä käyttäjää ja saavutettavissa joukkoliikenteellä.

Tikkurila on määritetty valtakunnallisesti merkittäväksi joukkoliikenteen vaihtoasemaksi. Asemilla ja vaihtopaikoilla tulee kiinnittää huomiota laadukkaisiin liityntä- ja vaihtoyhteyksiin. Vantaan ratikan reitit on merkitty karttaan. Reitti on jo täsmentynyt ratikan suunnittelussa ja eroaa yleiskaavakartan merkinnästä. Valittu reittivaihtoehto on Ratakuja-Kirjastopuisto-Lummekujan alittava reitti. Tikkurilan keskustan alueella liikenneyhteydet muodostuvat lähinnä alueiden välisistä yhteyksistä (Valkoisenlähteentie, Talvikkitie, Tikkurilantie ja Jokiniemenkatu), joille läpiajoliikenne pyritään ohjaamaan.

Kaavarunkoalueen läpi kulkee kaksi pyöräilyn baanaa. Pääradan vartta pitkin kulkee Helsingistä Keravalle pohjoiseteläsuunnassa baana, ja Hakunilasta Kyytitietä ja Tikkurilantietä pitkin Kivistöön asti itä-länsisuunnassa. Lisäksi Tikkurilan alueella on muiden pyöräteiden kattava verkosto.

Kaavakartassa Tikkurilantietä pitkin kulkee historiallisesti merkittävä Suuri rantatie. Yleiskaavan selostuksen liitekartassa Tikkurilan rautatieasema on osoitettu valtakunnallisesti merkittäväksi rakennusperintö kohteeksi ja Keravanjoen varsi on osoitettu maisemallisesti arvokkaaksi alueeksi tai muuksi arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi. Tärkeimmät virkistysalueet (VL) sijaitsevat Keravanjoen varrella, jonka vartta pitkin kulkee myös ohjeellinen ulkoilureitti sekä ekologinen runkoyhteys -merkintä.⁷⁵



3.3.3 Asemakaava

Asemakaavakarttaote: Pienen mittakaavan vuoksi asemakaavan tekstimerkinnot eivät näy. Väreistä saa kuitenkin käsityksen Tikkurilan keskusta-alueen asemakaavan käyttötarkoituksalueiden monipuolisuudesta. Karkeasti; ruskeilla väreillä on merkitty asuminen, punainen on keskustatoimintojen aluetta, oranssi liike- ja toimistotilaa ja liila yleisten toimintojen aluetta. Vihreällä on merkitty virkistysalueet. Teollisuus on kartassa harmaalla. Kadut ja rata-alue ovat valkoisia ja pysäköintitarkoituksiin merkityt alueet vaaleanpunaisia.

Kaavarunkoalueen voimassa olevat asemakaavat on laadittu pala kerrallaan pitkän ajan kuluessa 1970-luvulta alkaen. Alue kehittyy ripeästi, ja asemakaavat uudistuvat jatkuvasti kaavamuutosten kautta. Alueelle on osoitettu

sekä asumisen, keskustatoimintojen, liiketilojen että yleisten toimintojen käyttötarkoituksalueita. Myös rakennustyyppit, rakentamisen tehokkuus ja asemakaavojen tarkkuus vaihtelevat alueella

⁷⁵ <https://www.vantaa.fi/yleiskaava2020>

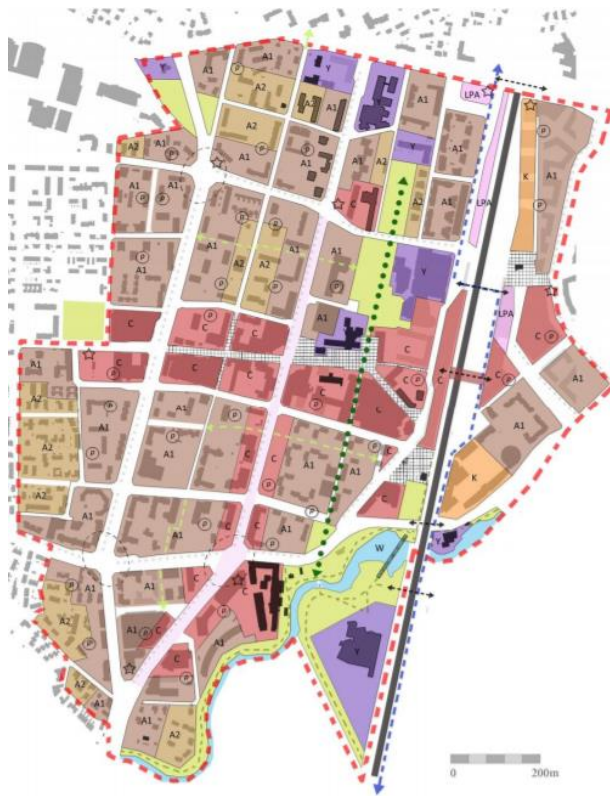
suuresti. Tuoreimmat asemakaavat ohjaavat pääsääntöisesti kantakaupunkimaiseen, tiiviiseen rakentamiseen.⁷⁶

3.3.4 Rakennuskielto

Alueella ei ole voimassa alueellista rakennuskieltoa. Alueen maarekisteritilat tulee lohkoa tonteiksi, jotta ne olisivat rakentamiskelpoisia, sillä yksittäiset maarekisteritilat ovat rakennuskiellossa. Ne voi tunnistaa kiinteistötunnuksesta, jossa toisena numerosarjana kaupunginnumeron 92 (Vantaa) jälkeen on vanha maarekisterikylän numero 421. Kaavarunkoalueella on joitakin yksittäisiä tällaisia tiloja.

3.3.5 Tikkurilan keskustan kaavarunko 2015

Nykyisen voimassa olevan Tikkurilan keskustan kaavarungon 2015 keskeinen ajatus on ollut täydentää olemassa olevaa yhdyskuntaa ottamalla rakenteen sisällä olevat alueet käyttöön. Kaavarunko on ohjannut urbaania ja kestävästi liikuttamisen periaatteisiin tukeutuvaa kaupunkirakenteen muodostumista Tikkurilan kävelyraittien verkosto säilyttäen. Tavoitteena on ollut tehdä katutilasta miellyttävä ja kävelyyn houkutteleva.



Kävelykeskusta ja Kielotie ovat muodostaneet kaavarungon suunnitelmassa keskustatoimintojen alueen, jonne on ollut mahdollista sijoittaa palvelu- ja liikerakentamista sekä hallintoa ja asumista. Kaavarungolla on mahdollistettu sekoittunut kaupunkirakenne, jolloin toimistot voivat olla osana asuin- tai liikekorttelia tai sijoittua niiden kanssa samoihin rakennuksiin. Suurimmat varaukset liiketiloille on osoitettu Asematien ja Tikkuraitin muodostamalle akselille. Palveluita ja pieniä yrityksiä on voitu sijoittaa keskustan alueella kivijalkaan.

Valtaosa kaavarungon määrittämästä rakennusoikeudesta on asumista. Asumista sijoittuu koko Tikkurilan keskustan alueelle. Periaatteena on kuitenkin ollut, että asuminen olisi sitä tiiviimpää, mitä lähempänä ollaan Tikkurilan asemaa. Kaavarunko on ohjannut mahdollisimman laajaa asuntojen rakentamisen kirjoa.

Kaavarungon tavoitteena on ollut nostaa ja parantaa kävelyn ja pyöräilyn kulkutapojen osuutta suhteessa autoliikenteeseen. Tikkurilan keskustassa on enimmäkseen yhdistettyjä kävely- ja pyöräiteitä ja kaavarunko on ohjannut lähtökohtaisesti autoliiketeestä eriytettyä pyöräilyä. Nopea pyöräily on suositeltu ohjattavaksi ”pikapyörätielle”, joka on pituudeltaan ja sujuvuudeltaan optimoitu. Viikkaiden pääteiden, kuten Kiello- ja Talvikkitien varteen on suunniteltu erilliset kävelyn ja pyöräilyn erottavat kaistat.

⁷⁶ www.vampatti.vantaa.fi, Vantaan kaupungin sisäinen karttapalvelu

Kaavarungossa pysäköinti on suunniteltu toteutettavaksi keskitetysti pihakansien alle tai pysäköintitaloihin. Keskustassa on varauduttu myös kaupallisten pysäköintilaitoksien mahdollisuudella, joilla turvataan maksullisten autopaikkojen riittävyys. Kivijalkakauppojen asiointipysäköintiin on varauduttu pääsääntöisesti kadunvarsipysäköinnillä. Kaavarunko on ohjannut pysäköintiä nimeämättömiin autopaikkoihin sekä vuorottaispysäköintiin mm. Taloudellisen järkevyyden vuoksi.

Kaavarungossa on ohjattu säilyttämään istutuksia ja puita, sekä kehittämään aluetta niin, että puutarhamaisuus säilyy. Tavoitteena on ollut lisätä jalojen lehtipuiden määrää Tikkurilassa ja hyvässä kasvussa olevat jalot lehtipuut on pyritty säilyttämään. Tiiviissä kaupungissa on kannustettu luovuuteen ja lisäämään vihreyttä katoille, kansille sekä seinille.

3.3.6 Valtuustokauden strategia

Kunnalla on oltava kuntastrategia. Se laaditaan valtuustokausiksi ja siinä päätetään kunnan pitkän aikavälin tavoitteista. Vantaan "Valtuustokauden strategia 2018–2021" on hyväksytty kunnanvaltuustossa 11.12.2017.

Vantaan visio on "Rohkea ja rento Vantaa on edelläkävijä ja vastuullinen kasvun keskus". Kaupungin arvoja ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Strategisia painopistealueita on kuusi ja ne sisältävät tavoitteita tulevaisuudelle. Kaupunkisuunnittelutyötä käsittelee erityisesti painopistealue kaupungin tiivistämisestä lähiluontoa vaalien, mutta myös muissa painopistealueissa on kaupungin fyysiseen kehittämiseen liittyviä sisältöjä.

"Tiivistämme kaupunkia lähiluontoa vaalien" -painopistealueen mukaan kaupunkirakennetta vahvistetaan resurssiviisaasti, keskustan kehittämismahdollisuudet hyödynnetään rohkeasti ja kaupunkiympäristöt sekä asunnot ovat kansainvälisesti kilpailukykyisiä. "Lisäämme kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa" -painopistealue sisältää tavoitteet yritysten monipuolisista ja vetovoimaisista työpaikka-alueista sekä Vantaasta tapahtumien kaupunkina. "Edistämme asukkaiden hyvinvointia" -kokonaisuus sisältää hyvinvointierojen vähentämisen, elintapojen terveellisyyden sekä asukkaiden mahdollisuudet osallistua oman alueen kehittämiseen.⁷⁷

3.3.7 Asunto- ja maapoliittiset linjaukset

Vantaan kaupunginvaltuuston 18.6.2018 hyväksymä maa- ja asuntopoliittinen ohjelma on valmisteltu samanaikaisesti Vantaan strategian 2018–2021 kanssa. Se sisältää päämäärät, tavoitteet ja toimenpiteet. Ohjelman päämäärinä ovat vastuullinen, pitkäjänteinen ja taloudellisesti kestävä maa- ja asuntopoliittikka, vetovoimaisten asunto- ja työpaikka-alueiden ja niiden palveluiden suunnittelu sekä avoin, tasapuolinen ja kilpailua edistävä tontinluovutus. Päämäärien saavuttamiseksi on kirjattu tavoitetilat, joihin päästään erilaisia toimenpiteitä toteuttamalla. Vastuullinen, pitkäaikainen ja taloudellisesti kestävä maanhankinta on tavoitetiloiltaan mm. ennakoivaa maanhankintaa, seudullisesti vastuullista maa- ja asuntopoliittikkaa sekä monipuolista ja sosiaalisesti kestävää asuntotuotantoa. Vetovoimaisten asunto- ja työpaikka-alueiden tavoitetilat ovat maankäytön ja palveluverkon kokonaisvaltaisuus, viihtyisät, turvalliset ja monipuoliset asunnot ja asuinalueet ja menestykseläs yritystoiminta. Rakentaminen painottuu keskuksiin, raideliikenteen yhteyteen ja jo rakennettuun infrastruktuuriin. Maankäytösopimuksilla säädellään asuntopoliittisten tavoitteiden toteutumista. Avoin, tasapuolinen ja kilpailua edistävä tontinluovutus sisältää tavoitetilat, joiden mukaan tontteja luovutetaan monipuolisesti elinkeinoelämälle ja asumiseen ja maaomaisuutta hallitaan järkevästi ja taloudellisesti. Tavoitetiloja tarkentavat niitä yksityiskohtaisemmat toimenpiteiden listat.⁷⁸

⁷⁷ Vantaan Valtuustokauden strategia 2018–2021, KV 11.12.2017

⁷⁸ Vantaan maa- ja asuntopoliittiset linjaukset, Kv 18.6.2018

3.3.8 Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015

Arkkitehtuuriohjelmalla halutaan varmistaa Vantaan kehittyminen aidoksi ja kestäväksi kaupunkiympäristöksi. Ohjelmassa kaupungin suunnittelua ja rakentamista lähestytään ihmisten ja yhteisöjen, kaupunkirakentamisen sekä luonnon ja kulttuurin näkökulmasta. Tavoitteet ja toimet tukevat kaupungin vision toteutumista ja kohdistuvat keskustoihin, työpaikkojen ja kaupan ympäristöihin, julkisiin rakennuksiin, asuntoalueille, liikkumisen ympäristöihin sekä viheralueille. Vantaata halutaan kehittää esteettisesti, ekologisesti ja taloudellisesti kestävästä verkostokaupunkina.

Ohjelmassa on määritelty 20 kärkihanketta, joilla tavoitteisiin pyritään. Mukana on laaja kirjo sekä kaupungin prosessien kehittämistä että suunnittelutyön linjauksia. Erilaisten elämäntapojen mahdollistaminen ja asukkaiden osallistaminen ovat tärkeitä. Kaupungin toiminnassa kehitetään kilpailuttamisen menettelyjä, laadun mittausta ja onnistumisista palkitsemista. Vantaan pitkää menneisyyttä, rakennusperintöä ja kulttuurimaisemaa halutaan tehdä tunnetuksi ja vaalia. Ilmastonmuutosta on tarkoitus hillitä tiivistämällä kaupunkirakennetta, edistämällä joukkoliikennettä sekä suosimalla energiatehokasta rakentamistapaa. Tiivistyvässäkin kaupungissa turvataan myös luonnon monimuotoisuus ja lyhyt etäisyys asunnoista viheralueille. Keskusta-alueilla tavoitellaan kerroksellista kaupunkikuvaa ja toimintojen sekoittumista. Laadukas arkkitehtuuri vahvistaa alueiden identiteetin muodostumista ja kilpailukykyä. Asemanseutuja kehitetään elämyksellisiksi, keskusta-alueiden pysäköintiratkaisuja uudistetaan, etsitään uusia asumisen malleja ja lisätään korkean rakentamisen mahdollisuuksia hallitusti.

Edellisten lisäksi mm. seuraavat poiminnat kärkihankkeista ovat Tikkurilan kaavarungon päivitykseen sovellettavissa:

- Valmistelemme profiilit kaikille keskustoilte.
- Varmistamme palveluille laadukkaat ja rakentamiskelpoiset tontit.
- Haemme keinot rakennushistoriallisesti arvokkaiden rakennusten käyttöön, vuokraukseen ja kehittämiseen.
- Sovellamme kaavamääräyksiä, jotka mahdollistavat joustavat ja muuttuvat käyttötarkoitukset.
- Etsimme Vantaan arkkitehtuurin kätkeytneet helmet.
- Rakennamme jokivarsien ulkoilureitit yhtenäisiksi.⁷⁹
-

3.3.9 Resurssiviisauden ja kiertotalouden tiekartat

Vantaan kaupunki on sitoutunut hiilineutraaliuteen vuoteen 2030 mennessä, mikä tarkoittaa päästöjen leikkaamista noin 80 % vuoden 1990 tasoon nähden ja jäljelle jäävien päästöjen kompensointia. Vantaan kaupunginvaltuusto päätti tavoitteesta vuonna 2017. Vähennystarve on noin 7 prosenttiyksikköä vuosittain 2018–2030. Tavoitteen saavuttamiseksi kaupunki on laatinut Resurssiviisauden tiekartan, jonka mukaan Vantaa vuonna 2030 on mm. kaupunkirakenteeltaan kestävästi täydentyvä ja sekoittuva sekä liikkumisen osalta hiilineutraali ja kiertotalouden edistäjä ja toteuttaja. Tiekartan avulla pyritään hiilineutraaliin ja jätteettömyyteen ja järkevästi kuluttavaan kaupunkiin. Tiekartassa on neljä ”kaistaa”, joille on määritelty tavoitteet. Niihin pääsemiseksi on määritelty toimenpiteet, joita tarkentavat kunkin toimialan toteutussuunnitelmat. Tämä toteutussuunnitelma tehdään valtuustokausittain.

Resurssiviisauden tiekartan neljä kaistaa ovat Energiantuotanto ja -kulutus, Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, Kulutus ja materiaalit sekä Vastuullinen vantaalainen. Energiantuotannon ja kulutuksen tavoitteissa mm. sähkön ja lämmön tuotanto eivät tuota ilmastopäästöjä, maankäytön lähtökohtana on resurssi- ja energiatehokkuus, energiankulutus on viisasta ja rakennukset

⁷⁹ Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015

energiatehokkaita. Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen -kaistan tavoitetilä on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva kaupunkirakenne, jossa liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista. Kaupunki varautuu ilmastonmuutokseen ja ratkaisee haasteet resurssitehokkaasti. Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä kartutetaan. Virkistysympäristöt ovat saavutettavissa ja luovat hyvinvointia. Kulutus ja materiaalit- kaistan tavoitteena on mm. kaupunki, joka on kiertotalouden edistäjä ja toteuttaja. Jakamistalous on vakiintunut osaksi palveluverkkoa, julkinen toiminta on resurssitehokasta ja vastuullista. Vastuullinen vantaalainen -kaistan mukaan kaupunkilainen elää kestävästi ja hyvässä luontosuhteessa. Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat arjen ympäristövastuullista toimintaa. Ympäristövastuun kantavat asukkaiden lisäksi niin kaupunki, vantaalaiset yritykset kuin yhteisöt.⁸⁰

Kaupunki on myös yksi Circwaste – kohti kiertotaloutta -hankkeen edelläkävijäkunnista. Hankkeen osana kaupunki on laatinut Kiertotalouden tiekartan, jonka mukaan vuoteen 2030 mennessä Vantaan maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on resurssi- ja energiatehokkuus. Työkaluina ovat mm. materiaalipassit ja kiertotalouden mukaiset kaavakokonaisuudet.⁸¹ Vantaa on myös kaupunkisuunnittelun kiertotaloutta edistävän EU-rahoitteisen Circuit-hankkeen ainoa suomalainen jäsenkaupunki. Näiden lisäksi Vantaa on sitoutunut useisiin päästövähennyksiin tähtääviin kansallisiin ja kansainvälisiin sopimuksiin ja julistuksiin, kuten Pääkaupunkiseudun ilmastostrategia 2030:n, Kuntien energiatehokkuussopimukseen ja MAL-sopimukseen.

3.3.10 Vihertehokkuus

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen edistäminen on tärkeä osa kaavoitusta. Tähän liittyen asemakaavoituksen yhteydessä lasketaan kaavaan liittyvien hankkeiden vihertehokkuus sitä varten kehitetyllä laskurilla. Laskentaa on tehty vuodesta 2017. Vihertehokkuus tarkoittaa läpäisevän pinnan suhdetta tarkastelualueen kokonaispinta-alaan. Läpäisevä pinta kasvillisuuden kanssa auttaa hallitsemaan tulvariskejä, sitoo hiilidioksidia, viilentää lämpösaarekkeitä ja lisää viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia.

Kaupungin tiivistyessä vihertehokkuuden merkitys kasvaa. Käytännön ratkaisuissa vihertehokkuuteen vaikuttavat esimerkiksi säilytettävät isokokoiset puut, läpäisevä kasvullinen pinta tai viherkatot monen muun ratkaisun rinnalla.

3.3.11 Vantaan liikennepoliittinen ohjelma

Vantaan liikennepoliittinen ohjelma (2016) konkretisoi Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnittelussa (HLJ 2015) sovittuja seudun liikennejärjestelmän kehittämislinjauksia.

Vantaan kaupungin rakenne muodostuu tulevaisuudessa alueellisten keskuksien ja niitä tukevien yhdyskuntien kautta. Kaupunkimalli rakentuu monitoimisista yhdyskunnista, hyvästä viheralueverkostosta ja toimivasta joukkoliikennejärjestelmästä, jossa raideliikenteen osuus on merkittävä. Myös kaupan ja työpaikkojen keskittymät ovat osa yhdyskuntarakennetta. Liikennepoliittisen ohjelman visiona on sosiaalisesti, ympäristöllisesti ja taloudellisesti kestävä liikenne sekä maankäytön kehittämistavoitteita ja elinkeinoelämän kilpailukykyä tukeva liikennesuunnittelu.

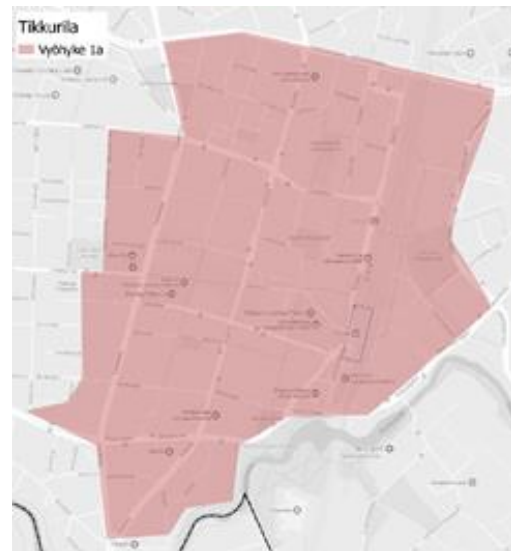
⁸⁰ https://www.vantaa.fi/asuminen_ja_ymparisto/ymparistopalvelut/resurssiviisas_vantaa, haettu 08/2020

⁸¹ Vantaan kaupunki, Kiertotalouden tiekartta, 2019

Ohjelmassa Vantaa on luokiteltu viiteen liikkumisalueeseen. Kaikki kulkumuodot ovat tarpeellisia, mutta ne painottuvat alueittain eri tavoin. Tikkurilan kaavarunkoalue kuuluu keskusta-alueeseen, jolla kävely, pyöräily ja joukkoliikenteen käyttö on merkittävästi muita alueita tyypillisempää. Alueen suunnitteluperiaatteissa korostuvat mm. kävely ja oleskelu, ympäristön viihtyisyys (valaistus, kasvillisuus, katutaide), sekä joukkoliikenteen asemien, terminaalien ja pysäkkien laatu. Tavoitteet on laadittu ohjamaan liikennesuunnittelua pitkällä aikavälillä (> 10 vuotta).⁸²

3.3.12 Asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje

Vantaan asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohjeella (2018) halutaan mahdollistaa kaupunkirakenteen tiivistyminen sekä edesauttaa laadukkaan kaupunkiympäristön ja kohtuuhintaisen asuntorakentamisen toteutumista. Tavoitteena on myös rakennettavien autopaikkojen käytön tehostaminen. Ohjetta on tarkoituksena päivittää yleiskaavan valmistuttua vuonna 2021.



Tikkurilan kaavarunkoalueella on käytössä kolme kerrostalorakentamisen mitoitusvyöhykettä:

1. Aluekeskuksissa

- a) erikseen oheiselle kartalle määritellyllä alueella vähintään 1 autopaikka/130 k-m², kuitenkin vähintään 1 autopaikka kolmea asuntoa kohden. Vähintään 2 pyöräpaikkaa/asunto.
- b) korkeintaan 600 metrin etäisyydellä asemasta (mikäli tontti sijaitsee kartalla rajatun alueen ulkopuolella) vähintään 1 autopaikka/120 k-m², kuitenkin vähintään 1 autopaikka kahta asuntoa kohden. Vähintään 2 pyöräpaikkaa/asunto.
- c) korkeintaan 1000 m etäisyydellä asemasta tai alueen keskustasta vähintään 1 autopaikka/110 k-m², kuitenkin vähintään 1 autopaikka kahta asuntoa kohden. Vähintään 2 pyöräpaikkaa/asunto.

Lisäksi edellytetään ohjeen mukaiset vieraspaikat sekä huollon ja kotipalvelun paikat. Ohje mahdollistaa alhaisemman paikkamäärän, mikäli paikat ovat nimeämättömiä tai vuorottaiskäytössä. Erityiskohteissa kuten opiskelija- tai palveluasumisessa tai suojelukohteissa käytetään tapauskohtaista harkintaa. Pientalotonteilla mitoitus on lähtökohtaisesti 2 ap / asunto. Asuntokohteiden pyöräpysäköintiä ohjaa myös Vantaan rakennusjärjestys.

Toimisto- ja liiketilojen pysäköinnin mitoitus on määritelty vuonna 2015 valmistuneessa Helsingin, Espoon ja Vantaan yhteisissä mitoitusohjeissa.

3.3.13 Korkea rakentaminen Vantaalla, selvitys 2020

Kaupunkisuunnittelulautakunta hyväksyi 1.12.2020 korkean rakentamisen selvityksen asemakaavoituksen taustamateriaaliksi. Rakennusvalvonnan ja asemakaavoituksen yhteistyönä laatimassa selvityksessä kartoitetaan potentiaaliset alueet, joille korkeaa rakentamista voisi Vantaalla sijoittua. Kokonaisuutta tarkastellaan koko kaupungin mittakaavassa, mutta yksittäisten hankkeiden kaupunkikuvallinen ja maisemallinen sopivuus arvioidaan tapauskohtaisesti tarkemmassa suunnittelussa. Selvitys ei ota tarkemmin kantaa korkeiden rakennusten

⁸² Vantaan liikennepoliittinen ohjelma VALO 120516

suunnittelussa huomioitaviin laatutekijöihin tai kaupungin ohjauskeinoihin, mutta työssä on tunnistettu, että niitä olisi tärkeää tarkastella jatkossa.

Korkean rakentamisen sijoittuminen ohjataan tukemaan Vantaan 2020 yleiskaavaa, kaupungin strategiaa sekä kaupunkikuvan kehittymistä kaupunkimaiseksi, monipuoliseksi ja korkeatasoiseksi rakennetuksi ympäristöksi. Korkean rakentamisen rajaksi Vantaalla määritellään 56 metriä, mikä tarkoittaa kerroskorkeudesta riippuen noin 17 kerrosta. Tätä matalampien paikallisten dominanttien sijoittumista voidaan ohjata esimerkiksi kaavarungoissa. 56 metrin kohdalla astuu voimaan myös palomääräysten tiukin vaatimustaso.

Selvityksessä kartoitetaan korkeaan rakentamiseen liittyviä erityispiirteitä, kuten varjostus- ja tuulisuusvaikutuksia, maisemallisia ja kaupunkikuvallisia vaikutuksia, liikennejärjestelmään kohdistuvaa kuormaa sekä teknisiä ja taloudellisia kysymyksiä. Näiden tekijöiden pohjalta on koostettu vertailutaulukko, jossa arvioidaan edellytysten täyttymistä Vantaan tärkeimmissä aluekeskuksissa. Potentiaalisiksi korkean rakentamisen alueiksi seuloutuvat Aviapolis, Tikkurila sekä Myyrmäki-Louhela. Korkean rakentamisen näkökulmasta Tikkurilan vahvuuksia ovat erinomainen joukkoliikenne, monipuoliset palvelut ja korkea maan arvo, haasteina puolestaan hankalasti rakennettava maaperä sekä rakennusten sovittaminen vanhan aseman ja Jokiniemen koelaitoksen RKY-alueiden tuntumaan.⁸³

⁸³ Vantaan korkean rakentamisen selvitys, 2020

Tekijät, työryhmät, asiantuntijat ja ohjausryhmä

Asemakaavoitus Ritva Kotilainen, asemakaavoitus Tuuli Huhtala, asemakaavoitus Terhi Kuusisto, asemakaavoitus Seppo Niva, asemakaavoitus Charlotte Nyholm, asemakaavoitus Tea Taponen, asemakaavoitus Työryhmät ja asiantuntijat: Asuminen ja palvelut Eija Kivineva, toimitilajohtaminen Mikko Juolahti, toimitilajohtaminen Tiina Riihimäki, toimitilajohtaminen Kirsi Vaten, kadut ja puistot Tuomas Huilla, vanhus- ja vammaispalvelut Helene Vanninen, asumisasiat Wilma Toljander, asumisasiat Työ Mirka Järnefelt, yritysneuvonta/elinkeinopalvelut Kaupunkikuva ja -rakenne Matti Kärki, rakennusvalvonta Anne Silanto, museopalvelut Heli Haavisto, museopalvelut Liikenne Joonas Stenroth, liikennejärjestelmäsuunnittelu Jarmo Pajunen, liikenteen aluesuunnittelu Samuli Haveri, liikenteen aluesuunnittelu Tiina Hulkko, Vantaan ratikka Santtu Bussian, liikenteen aluesuunnittelu Jenni Tyynilä, liikennejärjestelmäsuunnittelu Seija Tulonen, kadunsuunnittelu Viheralueet ja hulevedet Eeva Eitsi, yleiskaavoitus, maisema Heidi Burjam, kadut ja puistot, puistosuunnittelu Antti Auvinen, kadut ja puistot, vesihuolto Laura Muukka, yleiskaavoitus, maisema Paula Luomala, kadut ja puistot, vesihuolto	Ohjausryhmä Tarja Laine, kaupunkisuunnittelujohtaja Ilkka Laine, asemakaavapäällikkö Ritva Kotilainen, aluearkkitehti, Tikkurila Mari Siivola, yleiskaavapäällikkö Anna-Mari Kangas, yleiskaavoitus Antti Kari, kiinteistöjohtaja Janne Juntunen, projektijohtaja Tomi Henriksson, asumisasioiden päällikkö Markus Holm, kadut ja puistot Henry Westlin, kaupungininsinööri Ilkka Rekonen, rakennusvalvonta Muut asiantuntijat Ari Pietilä, ympäristökeskus Jonna Kurittu, yleiskaavoitus Eeva-Maria Niemi, yleiskaavoitus Anna Hellen, asemakaavoitus Janne Karppinen, geotekniikka Laura Malinen, toimitilajohtaminen Janne Myllylä, palveluverkot, talous ja hallinto Hannu Haarala, palveluverkot, talous ja hallinto Eija Pyyhtiä, erityisasiantuntija, soster
--	--

